

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204775

UNIVERSAL
LIBRARY

OUP—23—4-4-69—5,000

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No **T81.6** Accession No **T3486.**

Author **V44V వేమన**

Title **వేమన పద్యములు . 1911**

This book should be returned on or before the date
last marked below

P R E F A C E

WHEN commencing the study of a language, we are naturally led to enquire for works popular among the natives themselves, but composed in a style easy enough to be comprehended without difficulty by a foreigner. Such an enquiry in the year 1824 regarding Telugu made me acquainted with the verses collected in the present volume. Several manuscripts of VFMA, or VEMANA, (for both names are used) were put into my hands, which I perused and translated in such hours of leisure as my public employments allowed. They proved to be full of errors of every kind, in orthography, metre, and meaning, no two copies followed the same arrangement, and they varied in extent from two to eight hundred epigrams. After collecting such copies as were to be found at Masulipatam where I was then stationed, I gradually procured others from Vizagapatam, Nellore, Guntoor, Cuddapah, and Madras. I then caused an index to be drawn up wherein nine columns exhibited the places at which the verses appeared in as many manuscripts, which I thus was enabled to collate. The number of stanzas I found amounted to about 2,500, a comparison, however, showed that the total was little more than 2000.

It next became necessary to reduce the verses to some regular arrangement. Each transcriber had evidently elected such as he preferred, and no order was anywhere reserved. I at length formed the whole into five tolerably consistent divisions—religious, moral, satirical, m

and miscellaneous. The two last of these form more than half the work, but are omitted in the present volume because devoid of interest and utility. The student will perhaps find the second and third chapters easier than the first, which may, therefore, be read afterwards.

A system of obscure and unprofitable doctrines regarding mysticism is much studied among the Telugus, in such reveries VEMANA has indulged at great length, and there his meaning is often doubtful. Of such verses I have retained only a few of the easiest. Among the satirical epigrams I have omitted several wherein railing was substituted for just remarks, and should perhaps have excluded yet more, but that I observed these to be remarkably popular among the Telugus.

A few others are left out as more properly belonging to the collections known by the names of BHASCARA and SUMATI, while some were rejected as being riddles attributed not to *Vemana* but an epigrammatist named TIRU-MALESA.

A miscellaneous collection of unconnected verses like the present, is generally denominated a *satacam*, which answers to the *Garlands* or *Centuries* composed by English poets in old days, being a series of verses which are similar in metre, subject, and chorus. These are generally numbered in separate hundreds, but it appeared unnecessary to retain either that arrangement, or that title, in the present volume, which more nearly resembles the anthologies collected in Greek and Latin literature.

It is not easy to ascertain any thing regarding the life of *Vemana*, which is the personal name of the

author, and sometimes occurs, though rarely, among the Telugus of the present day. His family name he never discloses, and I hence imagine him to have been a *Zangam*—the sect of *Sudras* known by this name are seceders from the *common religion*, they worship Siva alone, and, on embracing the *Zangam* sect, they give up their family appellation, and are then usually called by the name of the sect alone. Their creed also corresponds with that taught by Vemana, and this is the only one not satirized by him.

Of his birth-place and circumstances very slight traditions have been preserved. He was by birth a *capu* or farmer. Some assert that he belonged to the family of Ana Vema Reddi, a chief in the candanul (or Curnool) country, and the brother of the poet is said to have commanded the fort of Gandikota. Some believe him to have been a native of Crishtipad in Candanul—others, of Inaconda in Guntoor—and I have also heard it said that he was born at Chitwél in Cuddappah district, but I have had opportunities of inquiring at all these places and have, after all, gained no information whatever. Yet his dialect in a few passages renders it probable that Vemana was a native of the south-western parts of Telingana, where these towns are situated and it is believed that he lived about the beginning of the seventeenth century of our era.

This author is in Telugu literature what Lucian is in Greek—a familiar writer, useful to a beginner, though neither poetical nor classical. Very different indeed from the numerous refined compositions that adorn the

guage, yet far more profitable to those who do not as yet attempt higher branches of reading. The terse and condensed style used in the proverbs and maxims of all languages cannot be expected to exemplify every form of the verb or every intricacy of syntax. For these the reader must resort to compositions more polished and more diversified.

NOTE.

Most of the verses in this author are, like the first twenty, composed in the Ataveladı metre, and have one uniform chorus,

Viswad abhi rama vinara Vema,

the first syllable of which, (२) placed at the end of such verses denotes the repetition. For "Viswad abhi" some copies have viswat abhi," and others "viswat obhi." The import of the chorus is obscure, but the sense of each verse is complete without it. Some believe that the "Vema" so addressed was the elder brother of the moralist.

The notes and the indexes will, I hope, furnish every information required by the reader.

VARIOUS READINGS

- I 20 line 3, నెట్టివారికై'న పుట్టవో యాశలు?
- II. 101 line 1, యుబుసు పోవకనై'న.

Most of the manuscripts of this author commence with one of the following verses, which belong rather to the mystic chapter

క. శివ కవులకు నవ కవులకు,
 శివ భక్తికి తత్వ మునకు, చింతామణికి,
 శివ లోక ప్రమథులకును,
 శివునకు గురువునకు శరణు సేయర వేమా.

తే. శ్రీకరంబుగ వేమన జెప్పి నట్టి
 పద్యముల నెవ్వడే నియు పరన సేయు
 న'ట్టి పురుషుడు, మన మునని' ట్టిద' నుచు
 జెప్పరా న ట్టి వస్తువు జేరు వేమ.

To the auspicious Bards, to the Nine Poets, to the Siva creed, to his Essence, to the boon-granting gem, to those who attend in the presense of Siva, to the God himself, and to thy teacher— pray for aid, O Vema '

Whoever shall study the verses composed by the propitious Vemana, that man shall attain to That Object which is in its nature indescribable

వేమన పద్యములు

ప్రథమ భాగము.

వేమన' నగ యోగి వెలసె లోకములోన;
పూజలి' డుడు, పుణ్య - పురుషులార;
పూజలి' డిన యంత, భుక్తి ముక్తుల ని' చ్చు
విశ్వదాభిరామ వినర వేమ. ౧

పలుకుమ' న్న నే' ల పలుకక యున్నావు;
పలుకుమ' య్య, నాతో ప్రబలముగను;
పలుకుమ' య్య ! నీదు పలుకు నేనె' రిగెద. వి. ౨

THE VERSES OF VEMANA

TRANSLATION

BOOK I

1. The Yogi named Vemana hath shone for world, bow to him, ye men of virtue ! while ye reverence him he will bestow on you sustenance and perfection Listen, O Vema, dear to the Lord of all !

2. When I cry "Speak, O God," why speakest thou not ? O speak to me, and powerfully ! Speak, O father surely I shall recognize thy voice !

అత్త - శుద్ధి లేని యాచారమ'ది యేల ?

భాండ - శుద్ధి లేని పాకమే'ల ?

చిత్త - శుద్ధి లేని శివ పూజలే'లరా? వి. 3

నిక్కమై' న మంచి నీలమొ'క్కటి చాలు ;

తథుకు బెథుకు రాళ్లు తట్టెడే'ల ?

చదువ పద్యమ'రయ జాలదా' యొక్కటి ? వి. ౪

నిన్ను జూచెనే'ని తన్ను తా మరచును ;

తన్ను జూచెనే'ని నిన్ను మరచు ;

నే' విధమున జనుడు నెరుగు, నిన్నును దన్ను ? వి. ౫.

మురియు వాడే' వండు ? మురియనిదే' వ్యండు ?

పాలు జేసి చూడ' బట్ట బయలు ;

సొరది జల - ఘటమున సూర్యుని - చందంబు. వి. ౬

3. Observances void of purity of heart ' to what end are they ' to what end is the preparation of food without cleansing the vessel ? void of purity of mind, to what end is the worship of God ?

4 One real and good sapphire is enough, why collect a basketful of glittering, sparkling stones ? *consider then,* is not one verse, if worth reading, sufficient ?

5. While he looks to thee, O God, he forgets thee
How shall a man learn to know himself and thee ?

6. Who is the joyful man ? who is the unhappy ?
if thou seek to know this, this is as evident as the sun
uning down into a vessel of water.

గాజు కుప్పె లోన కడగుచు దీపంబు
యెట్టులు'ండు, జ్ఞానమ'ట్టులు'ండు
శెలిసిన' ట్టి వారి దేహంబుల'ండుల. వి. 2

కల్ల - గురుడు గట్టు, నె'ల్ల కర్తంబుల ;
మధ్య - గురుడు గట్టు, మంత్ర - చయము ;
ఉత్తముండు కట్టు, యోగ - సామ్రాజ్యంబు. వి. ౩

పెట్టి పొయ్యి లేని వట్టి నరులు భూమి ,
పుట్టనే' మి ? వారు గిట్ట నేమి ?
పుట్టలోన చెదలు పుట్టదా గిట్టదా ? వి. ౪

తాము గన్న - వారు తము గన్న - వారును
చచ్చు 'పె'ల్ల, తమకు నాక్షి గాదె ?
బ్రతుకు'పె'ల్ల తమకు బ్రహ్మ - కల్పంబులా ? వి. ౧౦

7 Even as a lamp shines in a glass vase, thus shineth wisdom dwelling in the bodies of men of understanding

8 A false teacher restrains us in all our acts The middling, ordinary teacher makes a multitude of senseless spells But the good one combines the whole power of excellence

9 Profitless are those men who will bestow neither meat nor drink what though they be born in the world what though they die ? are not the white ants of the hillock also born ? and do they not die also ?

10 Is not the dying of all those we bring forth an of those who bring us forth, an evidence to us ? Sh our life be to us as the eternity of God ?

ఎరుక మాలు వాడు యేమే' రు చదివిన ;
 చదివిన'ంత నేపు సద్గుణి యగు ;
 కదసి తామరందు కప్ప గూర్చున్నట్లు. వి. ౧౧
 కూటికి నే'డ బాసి కూర్చిన మనజాడు ;
 వెలదుల గనుగొన్న వెతల జిక్కు ;
 చెలగి యగ్ని చూచు శలభంబు చాడ్చిన. వి. ౧.౨
 కనువు బసికిజేసె, గాలి ఫణికి జేసె ;
 మన్నె ' రలకు జేసె, మరవకె'ట్లు ;
 కుంభిని బనులకును కూడ'ట్లు చేసెరా ? వి. ౧౩
 ఎవ్వరి గుణములును యేమ'న్న మానవు ;
 చక్కజేయ రాదు, కుక్కతోక ;
 గడుసురాలు మగని గంప బెట్ట' మురా. వి ౧౪

11 Whatever he may read who is devoid of understanding, his virtue continues only so long as he is reading, even as a frog is dignified only so long as it is seated on a lotus leaf

12 At the sight of women the cupidinous man quits his meal, being stricken with the pain of desire, even as the grasshopper delights in viewing the fire that will destroy it.

13 Grass he created for cattle wind as food for the serpent and earth for the earth-worm, forgetting none behold how he hath prepared food for all the inhabitants of the globe'

14 No man's disposition will alter, say what we say, neither can a dog's tail be made straight the stubborn woman will even put her husband in a basket and sell him.

వేరు - పురుగు చేరి, వృక్షంబుఁ జెరుచును ;
 చీడ - పురుగు చేరి, చెట్టుఁ జెరుచు ;
 కుత్సితుండు చేరి, గుణవంతుఁ జెరుచురా. వి. ౧౫
 ఉప్పు కప్పురంబు నొక్కపోలికెను'ండు ;
 చూడఁ జూడ రుచుల జూడ వేరు ;
 పురుషులందు పుణ్య - పురుషులు వేరయ్య. వి. ౧౬
 జీవి పోక ముందె జీవ - వస్తువులి' చ్చి,
 జీవి నిలువ వలయు జీవనముగ ;
 జీవి తొలఁగు వెనక జీవ - వస్తువులే'ల ? వి. ౧౭
 కల్ల నిజము రెండు కర - కంఠుడే'రుగును ,
 నీరు పల్లమె'రుగు, నిజముగాను :
 తనయుని జననంబు తల్లిదాచె'రుగును. వి. ౧౮

15 The root-worm destroys the tree , the sap-worm destroys the herb , and the backbiter ruins every good quality.

16 Salt and camphor are of one semblance, but if you examine and try the flavors, their tastes are diverse thus do the excellent differ *from other men*

17. Before the spirit depart give vital medicines and stay the soul in life , but when the soul hath departed, to what end are reviving remedies ?

18. Truth and falsehood the Great Spirit alone knows water alone truly knows the declivity and the rising ground and the mother alone knows the generation her son *and who is his father.*

అంగమె' ల్ల వదలి, యటు దంతములు నూ' డి,
 తనువు ముదిమిచేత దరుచు వడక ;
 ముస్స - తిప్పల బడి మోహంబు విడువడు. వి. ౧౯ ✓
 ఆడు వారి గన్న న' ర్థంబు పొడ గన్న ;
 సారమై' న రుచుల చవులు గన్న ;
 యయ్యగాండ్రకై' ననా' శలు బుట్టవా? వి. ౨౦ ✓
 అనువు గాని చోటన' ధికులమ' నరాదు ;
 కొంచెము' ండుటె' ల్ల కొదువ గాదు ;
 కొండ యద్దమందు కొంచమై' యుండదా? వి. ౨౧ ✓
 తన - మది కపటము గలిగిన ;
 తనవలెనే కపటము' ండు, తగ జీవులకు
 తన - మది కపటము విడిచిన ;
 తనకె' వ్వడు కపటి లేడు, ధరలో వేమా! ౨౨ ✓

19. Though the limbs all wither, the teeth drop out, and the body tremble greatly with decrepitude, though they be infirm with age, cupidity will never leave man

20 If they see women, view wealth, or taste delicious sweets, will not desires be produced in all, even the best of men ?

21. In an unsuitable place never let us hold ourselves superior To be low is no humiliation Small is the image of a hill in a mirror

22 If thine own mind contain duplicity, others will, use thyself, use craft towards thee but if dissimulation save thy heart, none in the world will be deceitful toward thee.

చంప దగిన యట్టి శత్రుడు తన - చేత
 జక్కెనే' ని, కీడు నేయ రాదు.
 పొసగ మేలు జేసి పొమ్మ' నుటే' చావు! వి. ౨౩
 తామసించి నేయ తగదె' ట్టికార్యంబు :
 వేగిరింపన' దియు పషమమ' గును -
 పచ్చి-కాయ దెచ్చి' పడ-వేయ' ఫలమా' నె? వి. ౨౪
 నీళ్ల లోన నోడ నిగిడి తిన్నగ బ్రాకు ;
 బైట మూరెడై' న బ్రాక లేదు :
 నెలపు దప్పు చోట నేర్పరి కొర గాదు ! వి. ౨౫
 నీళ్ల లోన మొసలి నిగిడి యేనుగు బట్టు ;
 బైట కుక్క చేత భంగ పడును ;
 స్థాన-బలిమి గాని' తన - బల్లి కాద' యా ; వి. ౨౬

23 Though a foe worthy of death fall into thy hand, afflict him not Conciliate him by goodness and bid him depart This is death to him !

24 It is fit to perform no act tardily , if thou hurry it, it will itself become evil If thou take and cast down a raw fruit, will it ripen ?

25. In the waters a ship will float and swim smoothly but if out, it cannot crawl even a cubit Thus where he is not at home, the skilful is of no avail

26. A crocodile while swimming in water will seize and destroy an elephant , but out of the stream it is discomfited even by a dog Its might then is local, not individual.

కులము లో నొకండు గుణవంతుడు' ండెనా ?

కులము వెలయు, వాని గుణముచేత.

వెలయు వనము లోన మలయ-జంబు'న్న' ట్లు. వి. ౨౭

పంది పిల్లలీ' ను, పదియునై' ది' ంటిని ;

కుంజరింబు యీను, కొదమనొ' కటి.

యుత్తమ - పురుషుండు యొక్కడు జాలడా? వి. ౨౮

ఎరుగు వాని బెలుసనె' వ్యధై' నను జాలు ;

నో'రుల వశము గాదు వోగు దెల్పు ;

యేటి వంక దీర్ప నె' వ్యరి తరమ'యా? వి. ౨౯

అల్పుడై' పుడు బల్కు నా' డంబరము గాను,

సజ్జనుండు బలకు, చల్ల గాను.

కించు మోగిన' ట్లు కనకంబు మోగునా? వి. ౩౦

27 If there be in a tribe one of excellence, the tribe becomes illustrious by reason of his virtues, as the grove is distinguished for the sandal tree therein.

28 A pig will bring forth young at five or ten at a time an elephant produces but one. Is not then one man truly excellent, enough ?

29. Any one can instruct a man of understanding, but it is not in the power of others to teach the vile Is it possible for any one to straighten the bend of a river ?

30. The light man will always talk big, but the excellent speaks coolly. Consider, will gold ring like bell metal ?

ఓగు నో' గు మెచ్చు నో' నరంగన' జ్ఞాని
 భావమి' చ్చు, మెచ్చు పరమ లుబ్ధు .
 పంది బురద మెచ్చు, పన్నీరు మెచ్చునా ? వి. 30
 గంగ పారుచు' ండు, కదలని గతి తోడ ;
 మురికి బారుచు' ండు, మ్రోత తోడ ;
 దాతయోచ్చిన' ట్ల ధముడో' ర్వగా లేడు. వి. 31
 కాని - వాని చేత కాసు వీసములి' చ్చి
 వెంట ందిరుగుటె' ల్ల వె ర్రితనము :
 పిల్లి బట్ట కోడి పిలిచిన పలుకునా ? వి. 32
 పిసిని - వాని యింట పీనుగు వెడలిన,
 కట్ట - కోలలకును కాసులి' చ్చి ;
 వెచ్చమా' యెన' ంచు వెక్కి - వెక్కి డ్దురా. వి. 33

31 The vile countenances (or applauds) the vile, and agreeably to this does the hard miser laud the mind of the fools the swine delights in mud, will it take pleasure in rose water ?

32. The Ganges flows with a tranquil course, but a foul *stream* rushes with a roar Thus the base can never be mild as the noble.

33 If you have given your money* to an evil man to follow him about is all folly If a cat has seized a fowl will it answer to your call ?

34. If a corpse leave a miser's house when he has given the money for the shroud and bier, "alas for the fees !" cries he, sobbing and sobbing as he weeps !

* Literally, pence and farthings

కష్ట - లోభి వాని కలిమికినా' సింఛి,
 బడుగు - వాడు దిరుగు పరిణమించు ;
 తగరు వెంట నక్క దగిలిన చందంబు. వి. 31
 లోభి - వాని జంప లోకంబు లోపల
 మందు వలదు ; వేరె మతము గలదు :
 పైకమ' దుగ, చాల భగ్గున పడి చచ్చు. వి. 32
 మాటలె' ల్ల కల్ల, మనసె' ల్ల దొంగర్కె-
 మి; ' టి ప్రాణమి ? ' ంకనే' టి బ్రతుకు ?
 మాట సత్యమై - తె మరి శతా - యువ్యంబు. వి. 33
 కలిమి నాడు నరుడు కానడు మదమున ;
 లేమి నాడు మొదలె లేదు పెట్ట :
 కలిమి లేమి లేని కాలంబు గలుగునా ? వి. 34

35 Coveting the gains of the hard miser the poor man follows him and bends *humbly* this attachment is like that of the fox to the ram.

36 Would you kill a miser no poison in the world is requisite there is another mode, ask him for a penny, and he will instantly fall down dead.

37. All *their* words are a lie, *their* whole heart is set on fraud To what end then is the soul any longer ? of what good is life ? If *thy* word be truth, this is a hundred additional years of life

38 In the day of wealth a man is puffed up, and cannot see others, when in poverty, he has nothing left to bestow Is there any season free from *the ills both* of riches and those of poverty ?

కనియు గాన లేడు కదలింపడా' నోరు :
 వినియు వినగ లేడు విస్మయమున;
 సంపద గల వాడు సన్నిపాతకఃకు'ది వి. 3F
 తీర్పనా'ర్పి లేని తీర్పరి - తనమే'ల?
 కూర్ప విప్ప లేప నేర్పరే'ల?
 పెట్టి పోయ్య లేని వట్టి బీరములే'ల? వి. ౪౦
 తాను గుఱవ లేక, తగవే'ది యాపుల
 జేరని' వ్యడ', ట్టి చెనటిగోపు;
 చేని లోన బొమ్మ జేసి కట్టిన యట్లు. వి. ౪౧
 పూర్వ - జన్మమందు పూర్వంబు సేయని
 వాపి ధనము కాశ పడుట యెల్ల
 విత్త మరచి కోయ వెదకిన చందంబు. వి. ౪౨

39 Seeing he cannot see, he will not open that mouth of his. Hearing heareth not, through arrogance. Such is the disorder of the man of wealth.¹

40 To what end is an authority that can neither decide nor determine? of what use is a genius who neither can join nor loose? What good is there in the empty bragging of those who give neither meat nor drink?

41 He who neither eats for himself, nor will let his friends approach, the vicious brute, is like to a lifeless image (scarecrow) made and set up in a field

42 If a sinner in his former birth performed no virtue, all his longing for wealth is like seeking to reap when you have forgotten to sow

* Sannipat, nearly answering to *cachexia*, is a term applied to many diseases arising from no definite cause and admitting no specific remedy

చమురు గలుగు దివ్యే సరవితో మండును,
 చమురు లేని దివ్యే సమసి పోవు ;
 తనువు తీరనే ని తలపు తోడనె తీరు. వి. ౪౩.

భూపతి - కృప నన్ని భూమి జెరుచు వాడు,
 ప్రజల యునురు దాకి పడును పిదప ;
 యెగర వేయ బంతి యెందాక నిల్చురా. వి. ౪౪.

పాపమ'నగ వేరె పరదేశమున లేదు
 తనదు కర్తములను దగిలియుండు ;
 కర్త - తంత్రి గాక, గనుకని యుంటా' ప్ప. వి. ౪౫.

నక్క - వినయములను నైగారములు బల్కి
 కుడువకెల్ల - ధనము కూడ బెట్టు
 కొక్కు - బోను - వాత కూడు చల్లిన రీతి. వి. ౪౬.

43 A lamp, if supplied with oil, flames meetly a light devoid of oil expires Thus when the body ceases to live our thoughts perish with it

44. He that, relying on the prince, ruins the land, the sorrows of the people shall reach him, and at last he shall fall How long shall the bounding ball retain its elevation.

45 What is called sin does not pertain to any peculiar place, it is attached to (or mingled with) our own acts It is better, then, to keep one's eyes open, than to be a laborious performer of meritorious works.

46 Practising the humility of a fox, and talking obsequiously, he heaps up all his wealth, and does not use it thus is rice sprinkled at the mouth of a bandicoot trap.

వెల్లి వచ్చు నాడు మల్లి పోయే

వెంట రాదు, ధనము కొంట బోడ

తాను యేడ బోనా ధనమే' డ బోవు.

పుట్టు - బిత్తలి వలె పోవు - బిత్తలి వలె ;

తిరుగు - బిత్తలి వలె, దేహ ధరణి

యున్న నాటి' కై' నను' పకారి గాలేడు. వి

'కాశి బోదున' నుచు గడకట్టగానే' ల ?

వాశి - తీర్థములను వగవనే' ల ?

దోషకారికె' ట్లు దొరుకురా యాకాశి' వి. ౪౯

ఇనుము విరిగెనే'ని యినుమారు ముష్టారు

కాచి యతక నేర్చు కమ్మరీడు ;

మనసు విరిగెనే' ని మరి యంట నేర్చునా? వి. ౫౦

47 When he departs *this* life his riches follows him not, neither when he returns *in another transmigration*, when he again dies he carries not his wealth with him. where does he go and where does his wealth go ?

48 Naked was he born and naked does he depart. He that is in the body wanders the earth as though naked : Long as he live he cannot become a doer of good

49 Why make projects, saying, I will go to Casi (Benares)? why long after the noble *holy* springs? How shall that Benares (heaven) be attained by the evil doer ?

50. Though iron break twice or thrice, the smith knows how to heat and weld it If the spirit break who shall restore it ?

పద్యములు. ౧.

నారగుడై ;

అలకా'న పడక పరహితచారై ;

౨' లిగిన తాన' లుగక

రులె' న్నగ బ్రతుకువాడు ప్రాజ్ఞుడు వేమా. ౫౧

అజ్ఞానమె శూద్రత్వము ;

సుజ్ఞానము బ్రహ్మహా'ట శ్రుతులను వినరా !

యజ్ఞానము' డిగి వాల్మికి

సుజ్ఞానపు - బ్రహ్మమొం' దె జూడర వేమా ! ౫౨

నీళ్లలోని - చేప నెరి మాంసమా' శకు

గాలమొ'దు జిక్కి కూలిన' ట్లు

యాశ బుట్టి మనుజుడా' ితి జెడిపోవు ; వి ౫౩

51. He who keeps himself afar from another's wife , who desireth not another's wealth, but is benevolent , and though others be enraged, is not worth , and who lives in the esteem of others, is the wise Man

52. Listen to the scriptures, that declare ignorance to be the servile (Sudra) state, and wisdom to be (Braminship) the priestly rank Behold Valmiki the bard (who was once a highwayman) when his ignorance ceased, attained the Braminical rank.

53 Like as the fish in the waters, through desire of the delicious bait, is fixed on the hook and perishes so a man if seized with desire is also ruined.

బొంది యెవరి సొమ్ము పోషింప పలుమారు !
 స్త్రాణమే' వరి సొమ్ము భక్తి నేయ !
 ధనము యెవరి సొమ్ము! ధర్మమే తన సొమ్ము. వి. ౫౪
 నార యన' నవచ్చు, నమశేవ యనవచ్చు;
 మేలు - వారి నమ్మిమెచ్చ వచ్చు;
 కొంగు - కాసు విడిచి గొబ్బున నీ' రాదు. వి. ౫౫
 మేడి - పండు జూడ మేల్మే' యుండును;
 పొట్ట విచ్చి చూడ పురుగులు'ండు;
 బెరుకు వాని మదిని బింకెమీ' లాగురా. వి. ౫౬
 ఉసురు లేసి తిత్తి యిసుమం' త వ్రాదిన
 పంచ - లోహములును భక్తమౌ' ను;
 పెద్దలు' సురుమం' తెపెను మంటలె' గవయా? వి. ౫౭

54 Whose is the body that we should continually nourish it? whose is the soul that we should be devout to save it? whose is our wealth? virtue alone is ours!

55 He may ejaculate Nara! (Arjuna) or Namasiva! (a name of the deity), and we may, in seeing him, say, Good! Admirable! and laud him, but he is in no hurry to open his purse and bestow a farthing

56 If you behold the fig (*ficus glomerata*) it is like pure gold, if you open its belly and look in, it is all worms. Such is the ostentation of a reserved man.

57 By the groaning of a buffalo hide bellows (in the world)* the five metals are calcined when good men grieve, will not a great flame arise to heaven?

* The words యిల, ధాక్రొ, మహిలో, or చూమి, are often used in this author to fill up the metre. So also the words మరి, వినరా, జూడర &c.

మందు దిన బోటు మానను ;
 మందు దినగ జేయ పొలతి మహిలో వలసున్ ;
 మందు దిన కుదురు రోగము ;
 మందు దినం గలదు, పుష్టి మహిలో వేమా. ౫౮
 తలను పాగ నైని తగు - పచ్చడము బొజ్జ
 చెవుల పోగుల' రసి చేరున' ధి ;
 శుద్ధ - పశువుల' ట బుద్ధిలోనె' రుగళ. వి ౫౯
 స్త్రీల శుభము జూచి చిత్తంబు నిలుకడ
 నేయని మనుజుండు చెడు నిజంబు ;
 యేటి - గట్టు - మానుకె' వృదు చలనంబు? వి. ౬౦

58 If the medicine is taken the wound will be cured. There is also a medicine which, if thou give it to her, a woman will love thee there is a medicine by which disease is cured if thou take a certain medicine, it causes fatness

59- When he beholds a turban on the head, a well fitting coat, a fair belly and rings in the ears, the beggar approaches him, little supposing what a mere brute *the miser* really is

60 He who being given up to the pleasures of women, cannot exercise firmness of mind, verily shall be ruined. Like as a tree on the river bank is ever unstable.

కూలినాలి జేసి, గుల్లా పుపని జేసి,
 తెచ్చి పెట్ట యాలు మెచ్చ నేర్పు;
 లేమి - జిక్కు - విభుని వేమారు దిట్టను వి. ౬౦

ఇంద్రియ పరవశుడ' ధముం
 డి' ద్రియ పరవశుడు భక్తియెడ మధ్యము డౌ;
 నింద్రియ జయుడు' త్రిముడు జి
 తేంద్రియ సమృత్తుడు విన మహేశుడు వేమా. ౬౧

తన గుణము తనకును' ండగ
 నెనయంగా నొరుని - గుణమునె' చును, మదిలో
 తనగుణము తాను దెలియక,
 పనరి యొరుని న' నెడు వాడు భ్రష్టుడు వేమా. ౬౩

61 If thou wilt work for hire, and slave, and gain,
 and give it to thy wife, she knows to applaud thee but a
 thousand fold will she revile her husband if he falls into
 poverty

62 He that is given up to his senses is the lowest
 He that is delivered up to his lusts shall through devotion
 become medial He is the best who hath conquered his
 lusts He who hath subdued his passions and comman-
 deth himself is (hear me) the mighty lord !

63 His own disposition remaining *unaltered* in him,
 he concerns himself to weigh in his mind the temper of
 another' He who, himself yet ignorant of his own nature,
 laments only for his neighbour, is a fallen creature, O,
 Vema !

వెర్రి - వానికై' న వేష - ధారికినై' న,
 రోగికి' న పరష - యోగికి' న,
 స్త్రీలః పూచిన' పుడు చిత్తంబు రుజిల్లు. వి. ౬౪
 తావసించు - చూట తగన' ల్బడ' యెనా?
 సౌఖ్యము గల భూమి జరుద నలయు ;
 కొలకులి' ంకెనే' ని కొంగల' ందు' ండునా? వి. ౬౫
 భూమిలోన పుణ్య - పురుషులు లేకు' న్న
 జగములే' ల నిచ్చు పొగులు గాక
 నం' త తరుచు దొరక రా' డనాడను గాని. వి. ౬౬
 చిత్తి - శుద్ధి గల్గి చేసిన పుణ్యంబు,
 కొంచెమై' నన' దియు కొదువ గాదు;
 విత్తన బు మర్రి - వృక్షంబునకు నెం' త. వి. ౬౭

64 Whether he be a fool or a fop, be he a patient or a pre eminent ascetic, instantly on beholding women is the heart of a man delighted

65 If the place where you are is troubled, you should pass to a more comfortable land If the pond dry, will the cranes remain in it? (An allusion to a fable in the Hitopadesa)

66 Were the earth void of the excellently virtuous, how should the world stand nor be burnt with fire? They are not so very frequent but only here and there.

67. A good work performed with a pure heart, though small, is not trifling How large is the seed of the banyan and the mustard tree !

చెడ్డ వాని మిగుల జెరుచును దైవంబు
 అడ్డ పడడు వానికా' పదై' న ;
 చెడిని - చేనుఁజూచి యొడయడు మెచ్చునా ? వి ౬౮
 ఎక్కుడై' న - యాశలి' నుమడి యుండఁగా ;
 తిక్కబట్టి నరుడు తిరుగుచుం' డు ;
 కుక్కవంటి - యాశ కూర్చుండని' వ్వదు. వి. ౬౯
 అరయ తరుచు కల్లలా' డెడు - వారిం' డ్ల
 వెడలకే' ల లక్ష్మి విశ్రమించు ?
 ఓటి కుండ నీరు పోసిన చందాన. వి ౭౦
 గుణవతి యగు యువతి గృహము చక్కగనుం' డు,
 చీకటిం' ట దివ్యే చెలగు రీతి ;
 దేవి యున్న యిల్లు దేవార్చన - గృహంబు వి. ౭౧

68 Utterly does the Deity destroy the wicked. God does not interpose if evil befall him Will the king be pleased at seeing a barren field ?

69 When his passions are redoubled, a man is seized with madness and roams the earth Cupidity makes a man as restless as a dog

70 How should fortune dwell in the houses of those who perpetually tell lies ? It is like drawing water in a leaky vessel

71 The house of a virtuous young woman is orderly, she is like as a light shining in a dark room The house in which a first wedded wife dwells is like as the place of divine worship

* The rhyme in this line is evidently wrong Possibly the author wrote

భిన్న భుటము నీరు చన్న చందంబున.

Yet many similar blemishes in the present volume must be attributed to the author himself

ఇంటి యాలు విడిచి యిల జార - కాంతల
 వెంట దిరుగు - వాడు నెర్పివాడు ;
 పంట చేను విడిచి పరిగె యేరిన యట్లు. వి. 2-9
 రాజ - వరులకె' పుడు రణ - రంగముల చింత ;
 పరమ - మునులకె' ల్ల పరమచింత ;
 యల్ప - వరులకె' ల్లన' తనెలపైచింత. వి. 23
 తల్లి - దండ్రి మీద దయ లేని పుత్రుండు
 పుట్టనే' మి ? వాడు గిట్టనే' మి ?
 పుట్టలోన చెదలు పుట్టదా గిట్టదా ? వి. 24
 ముందరి పోటులు మాన్పను
 మందె' ందై' నాను గలదు' మహి లోపలనే ;
 నిందల - మాటలు మాన్పెడు
 మం దెం' దై' నాను గలదె ? మహిలో వేమా 25

72 He that leaves his wife at home and roams after incontinent women in the world is a madman It is like leaving his fruitful field to go and gather mere gleanings.

73 The thoughts of kings are perpetually on the battlefield Eminent saints are constantly thinking on the Most High. But light men are always thinking on women alone

74. The son who hath no regard for mother and father, what matter though he be born, what though he perish ? Do not the white-ants in a hillock come forth and perish *as well as he* ?

75 A medicine may always be found somewhere in the world to heal wounds received in front But hath any remedy been found to heal *the wounds of* slanderous words ?

తత్వమే' రుగు - వాడు దైవంబు నె'రుగును ;
 సర్వ - సారములను జంప జేయు ;
 కదలి మ్రొగు వాడు గరళంబు మ్రొగునా ? వి. 21
 నీళ్ల మీద బుగ్గ నిలచిన యప్పుడు ;
 తల్లు వేగ వచ్చి తాకు గాక ;
 విడెడు - కుండకి' ంత విభ్రాంతి పడుదురు ! వి. 22
 హేమకార - విద్య నె'రిగిన వారె'ల్ల
 వెలల బడని యట్లు విద్య చేత
 తత్వమే'రుగు వెనుక తనకు చింతే'లరా ? వి. 23
 జీవ - భావమే'రుగ జెడదె'న్న టికి మతి ;
 దైవమును నె'రుంగ దనరు బుద్ధి ;
 తేజము'దయమం' ద దిమిరంబు నిలువదు. వి. 24

76 He who knows the truth knows the Divinity, and this will enable him to slay all his lusts Will he who has swallowed a delicious plantain swallow bitter venom ?

77 When a bubble stands on water, a rapid rush in passing destroys it Alas ! what affection men feel for the frail earthen vessel of the body

78 Like as all those who comprehend the science of alchymy by reason of that skill suffer no more sorrows, so when thou hast learnt the truth thou shalt no more grieve.

79 If thou knowest the nature of life, and that it consists in the temporary union of soul and body, never shall thy mind perish in delusion If thou knowest the Deity, wisdom shall shine within thee, after the light hath arisen darkness shall no more remain

ఆశ చేత మనుజుల' యువు గల నాళ్లు
 'దిరుగుచు'ందురు భ్రమ' ద్రిష్ట లేక :
 మురికి భాండమందు ముసరు నీగల భంగి. వి. ౮౦
 పర సమి' నుము సోక బంగారమై' నట్లు ;
 కప్పరంబు జ్యోతి గలసిన'ట్లు ;
 పుష్పమందు తావి పొసగిన'ట్ల' గు, ముక్తి. వి. ౮౧
 కుండ పగిలెనే' ని కొత్తది *గొనవచ్చు ;
 భూ - తలంబునందు పొందుగాను
 కూల బడిన నరుడు కుదుగుట యరుదయా! వి. ౮౨
 జపము బౌహ్య - పూజ జాల జేసి విదప
 కవటము విడ లేక కష్ట - నరులు
 ముక్తి నొం 'ద లేక మునిగిరి తమమున వి. ౮౩

80. Through strong desire do men wander all the days of their life, unable to rid themselves of delusion, like to flies that settle on a vessel defiled with wine.

81. As iron by touching the Philosopher's stone becomes gold, like as camphor unites with the lamp, and both become fire, or like as the odor in a flower is united therewith, such is absorption *it consists in the uniting of our soul with the Divinity*

82 Though a vessel be broken, a new one is *easily* procured Is it then marvellous that after a man's death he should acquire *a new body*?

83 After much meditation and external worship wicked men, who cease not from hypocrisy, are unable to attain beatitude, and sink into darkness.

Several manuscripts read గొబ్బిన కొనవచ్చు.

ఊర్ధ్వ - లోకమందును' చిత్ర క్రమంబున ;

రూపమే' మి లేక రూఢితోస ;

పరమ - యోగి చూచు, పరమాత్ముడి' తడ' ని. వి. ౮౦

సత్యమ' మరి యుండ, జ్ఞానమ' మరి యుండు,

జ్ఞానమ' మరి యుండ సత్యము ండు

జ్ఞాన సత్యములును సమ మై - న ద్విజుడ' గు. వి ౮౧

దానమొ' సగు కన్న, దేనంబు * మరిహెచ్చు ;

దేనమొ' సగు కన్న, తెలివి హెచ్చు ;

తెలివి కన్న నాసఁ † దెగ వేసిన ది హెచ్చు. వి. ౮౨

దొంగ మాటలా' డ, దొరుకునా మోక్షంబు ?

చేతి గాని కూతచెల్లదె' వును ?

గురువు పద్మ గాదు, గుణహీన మది ‡ గాక వి. ౮౩

84 In the world above, *after finishing* his holy course, the perfected saint shall in reality behold the Great Spirit, devoid of all form and say, This is He !

85 If thou be endued with truth, thou shalt attain wisdom, by gaining wisdom, thou shalt attain the truth He is the regenerate who possesseth wisdom and truth in an equal degree

86 Meditation is of superior merit to the bestowing of gifts, as understanding is superior to meditation, and to cut off our lusts is superior even to understanding

87 If thou use the words of hypocrisy, how shalt thou attain beatitude ? thy vain babbling shall never pass good this is no dignified undertaking, but only a tless inclination

* దేనము for ధ్యానము ; a Taddhiva form † అస for అశ.

‡ మది for మతి.

గాలి లేని దీప - కళిక చందంబున,
 లలు ససుళ్లు లేని జలధి రీతి ;
 నిశ్చలా త్తయెన్న నిర్వికారంబున
 నుండెనే' ని, ముక్తియన్ద్ర వేమ. ౮౮
 మంట లోహములను, మాను చీలలయందు
 బటము గోడల'ందు, బరగ నిసుక
 బెట్టిన' గటున'ట్ల, బెనఁగు దేహము జీవి. వి. ౮౯
 కలుషమె'ల్ల (ఁదెలియ), ఁదల వంపులకు మూల
 మ', రయ తత్వమె'ల్లనా'త్త బుట్టు ;
 తెలివిన'ందుకు మరి ధీరుండు గావలె ! వి. ౯౦
 అనగ ననఁగ రాగమ తిశయిల్లుచు నుండు
 తినగ తినగ వేము తీపిను'ండు
 సాధకమున బనులు సమకూరు ధరలోన. వి. ౯౧

88 Like to the flame of a lamp *that is placed* out of the wind—like to the ocean free from defiling whirlpools—is the unagitated soul when free from change. This is named beatitude §

89 As metals unite with flame, and a spike with wood, and figures with the walls *on which they are painted*, so are the body and living soul united.

90 Know that sin is always the cause of drooping the head, that all true good originates in the spirit, but to comprehend this requires much firmness

91 By talking and conversing affection increases as you continue to eat *even the bitter Nimba leaf*, it becomes sweet, so by practice may we succeed in *any art whatever*

స్థూలము కను గుడ్డు' సూక్ష్మంబు కన్నాప'
కంటిపాపను'ందు కారణంబు.

కారణమున బ్రహ్మ - కళ నెరుంగ వలెను. వి. ౯౨

తేనె తెరల జాడ తేనె టీగ యెరుంగు

సుమ - రసంబు జాడ భ్రమర మె'రుగెను ;

పరమ - యోగి జాడ' భక్తుడె'రుంగును. వి. ౯౩

అడవి చిరుగ లేదు' యాకసమున లేదు,

అవని చీర్థ - యాత్రల'ందు లేదు ;

ఒడలు శుద్ధి చేసి' యొడయని జాడరా ! వి. ౯౪

కప్పురంపు మనసు గొఱ్ఱించు యోగికి

జ్ఞాన - దీప - శిఖయు చా నటించు ;

కాన వచ్చునా'త్మ - క్రిమమాణమై'నిచ్చు. వి. ౯౫

92 Large is the eye-ball, minute is the pupil, yet in the pupil alone exists the source of vision such are the mediums through which we view the Deity

93 As the bee knows the direction of the hive, and as the humble bee seeks where the sweetest sap is found so does a devoted spirit seek after the perfected saint.

94. Though we roam the wilds, sanctity is not in them, nor is it in the sky, nor on earth in the confluence of holy streams Make thy body pure and thou shalt behold the king

95 The devout man who longs for a heart pure as camphor, shall himself shine as the flame of the lamp of wisdom. By the gradual progress of his soul shall he attain his desire.

నీవా' డిన నేనా' డుదు ;
 నీవు' ండిన నేను నుం'దు, నిర్విణ్ణుడనై ;
 నీవు దలంచిన దలపును
 నీవు నగిన నేను నగుదు' నిజముగ వేమా. ౯౬
 నీరు కారమా'యె, కారంబు నీరా'యె ;
 కారమైన నీరు కారమా'యె
 కారమందు నీగు కిడు రమ్యమై' యుండు. వి. ౯౭
 శివుని యనుభవంబు సృష్టిలోపల లేక,
 సంశయంబు చెడదు సాధకులకు ;
 చెలగు దివ్యే లేక చీకటి వాయునా? వి. ౯౮
 ఇంద్రియముల చేతనె' గ్గొందుచు' ంజెడు
 వెర్రి* మనుజుడే'ల వెదకు శివుని?
 ఇంద్రియముల రోసి యీశుని జూడడి. వి. ౯౯

96. What thou sayest, *O God*, I will say ! where thou dwellest I will remain enwrapt my thoughts shall be like to thine , and when thou smilest I will also smile.

97 Water becomes saltpetre, and saltpetre turns into water , nitrous water is converted into nitre so strong is the attraction between a salt and a fluid

98 If, while on earth, he attain not the enjoyment of God, never shall the aspirant be freed from doubt Can a house be luminous devoid of a candle ?

99 Why should the fool, who is still agitated by his lusts, seek after God ? Forsake your passions, and ye shall see him.

* In the present volume I have excluded the letter ీ for reasons given in "Telugu Prosody Explained " Thus వెట్రి is printed వెర్రి. We may be sure that Vemana never used the letter ీ

కడుపు నిండ సుధను గ్రమము శోఁ ద్రావిన
పాల మీదనే' ల పారు మనసు?

తత్త్వమే' రుగ వెనుక తత్త్వంబు లేటికో? వి. ౧౦౦

ఉత్తమో - త్తముండు తత్త్వజ్ఞుడీ' (ల మీద)

మహిమ జూపు వాడు మధ్యముండు.

వేషధారి, యుధర - పోషకుడ' ధముండు. వి. ౧౦౧

హృదయమందు నున్న యీశుని దెలియక,

శిలలకె' ల్ల మ్రొక్కు జీవులార !

శిలలనే' మి యుండు, జీవులందే కాక? వి. ౧౦౨

గంగి - గోవు పాలు గంట్లెడై' నను జూలు ;

కడవె' డై న నే' మి ఖరము పాలు ;

భక్త గలుగు కూడు పట్టెడై' నను జూలు. వి. ౧౦౩

100. If one have drunk his belly full of nectar, how should his mind run upon milk? When we know the *divine* essence, to what end are other beings?*

101 The best of the excellent on earth is he who knoweth the truth, he who displays his own greatness is in the middle state, and he who wears a *religious* garb to nourish his belly is the lowest of all

102 O! ye who, ignorant of the God who dwells in the heart, bow down to all stones, ye mere animals! what is there in a stone *superior* to what is in a living body!

103 A single spoonful of milk from a good cow is enough, of what use is a pailful of ass's milk? a single handful of food given with faith (zeal or affection) is enough

* See note on verse III

బండ మీద చెలమ పాటించి తవ్విన,
 నలయికె' క్కుడొ' ను, ఆశ లేదు ;
 గుంట పట్టు చెలమ కలము' ధరించు రా వి. ౧౦౮
 కాకి - గూటి లోన కోకిలమన్న' ట్లు
 భ్రమరమ' గుచు పురువు బ్రతికిన' ట్లు ;
 గురుని గొల్పు నెనక, గురువు తానె' నయా. వి.
 మాట దిద్ద వచ్చు' మరి యెగ్గు లేకుండ,
 దిద్ద వచ్చు రాయి, తిన్నగాను ;
 మనసు దిద్ద రాదు, మహానె'ంత వారికి. వి. ౧౦౯
 మనసునందు ముక్తి మలయుచును'ండంగ,
 మనసునె'రుగ లేక, మనుజులె'ల్ల,
 మనసున'ంట లేక, మాయమై పోగురు వి. ౧౧౦

104 If you painfully dig a well in a rock *devoid of a spring*, you will suffer great weariness, but not gain your desire - but a pit dug in low ground will support a tribe

105 Like a cuckoo lives in a crow's nest, like the worms live that are hidden by a wasp, * is he who honours a teacher - he shall himself become a master

106 Speech may be corrected so as to be without irregularity, a stone may be carved into a fine form, but the mind can never be altered, no, not in the best of men.

107 Though the principles in which beatitude originates exist in our own heart, all men who are unable to know their hearts, and to restrain their minds, vanish in death

* It is imagined in India that the caterpillars plucked by a wasp in its nest themselves turn into wasps

మనసు ముక్తి యనుచు, మది నే' రుంగగ లేరు,
 మనసుచేత దగిలి మాయమై' రి ;
 మనసు తాన యైన మర్తజ్ఞుడ' గు యోగి వి. ౧౦౮
 మది నే' రిగిన వాని మహి గానమె'ందును,
 మది నే'రుంగు నరుడు మహిని నరుడు ;
 నెదకి తనువులోన వేడ్కతో నిను జూచు. వి. ౧౦౯
 బ్రహ్మమును యెరుగదు భావమి'ందు'ండెనా,
 తనువు గుడి - గఁ జేసి, తన్ను నిలిపి,
 లోక - బుద్ధి విడిచి, లో - జూపు జూడ రా. వి.
 నిన్ను జూచుచు'ండ నిండును తత్త్వంబు ;
 తన్ను జూచుచు'ండ తగులు మాయ
 నిన్ను నే'రి గిన పుడె తన్ను యానె'రుగును. వి.

108. They cannot learn that the heart is *the source of* perelction, they are entangled in their lusts and perish, he who is converted into pure mind is the saint who knows the *great secret*

109 Nowhere do we see one who knows his own heart, he who knows his heart is rarely found If he search, he shall with joy find Thee, *O god*, even in the body

110 The mind cannot see God as long as it is in this life but convert thy body into a temple, and restrain thyself give up all worldly thoughts, and see him with thy internal eye

111 By looking to Thee is wisdom * perfected, by looking to ourselves we fall into delusion, when we know Thee we shall know ourselves

*The word *tatvum* is extremely indefinite, and is translated in various modes, as the import of the passage requires, it may be often rendered "That which is" (the highest of blessings or wisdom), the obscure "To ev" of Socrates, "The truth," or true good in general Elsewhere it is equivalent to Nature or to Essence See verse 100.

గాలి గాలిఁగలసె, గగనంబు గగనంబు,
మన్ను మన్నుఁగలసె, మంట మంట ;
నీరు నీటఁ గలసె, నిర్మలంబై' యుండె. వి. ౧౧౨

వెదుక వెదుక దొరుకు వేదాంత వేద్యుండు ;
వెదుకు వానిఁదాను వెదుకుచు'ండు ;
వెదుక నేర్చిన' ట్టి వెరవల్లు గలరకో ? వి. ౧౧౩

తను వలచినఁదా వలచును
తను వలవక యున్నఁదన్నుఁదా వలవడి ['లక్ష.]
తనదు పటాటోపంబులు
తన మాయలు పనికి రావు [ధరలో వేమా] ' ౧౧౪

112. *In the dissolution, at death, of the five corporeal elements air returns to air, ether to ether, earth to earth, flame to flame, and water to water, thus does the spirit attain purity.*

113 By searching and seeking, he who knoweth the scripture * is found he seeketh the man who seeketh him; alas ! are there any who are wise and seek him ?

114 If we love him, he will love us, if we love not him, never will he love us all our display, all our hypocrisy, will be of no avail [in the world]

* Cod, the Supreme Teacher

స్వానుభూతి లేక, శాస్త్ర - వాసనల చే,
 సంశయంబు చెడదు నాధకునకు ;
 చిత్త - నీపమునను జీకటి చెడన'ట్లు. వి. ౧౧౫
 శాంతిమున సకల కార్యము
 సంతోషంబునను బొందు ; సత్యము జయమా ;
 పంతము చెల్లును ; ధర్మజు -
 డే'ంతే' సి ప్రయాసముల జయించెను, వేమా! ౧౧౬
 ఉర్వి - జనులు, పరమ - యోగీశ్వరుని జూచి,
 తెగడు వారు గాని, తెలియ లేరు
 అమృతమా' ది రుచుల హస్తమే' మె'రుగును ? వి.

115 Without personal experience, the mere savor of the scripture will not remove the fears of the aspirant, * as darkness is never dispelled by a *mere* painted flame

116 By gentleness is every object pleasantly obtained truth shall become victorious our vow shall be accomplished How great were the difficulties overcome by *the gentle* Dharma-Raz' †

117 When the sons of earth see the holy saint ‡ they revile him, but cannot understand him. Can the hand discern ambrosia from other tastes ?

* The three terms Sadhaca, Sadhana, and Sadhyam in Indian philosophy signify the agent, the instrument, and the object of any act, as mind-deliberation, and execution, or the thinker, his hand, and the work produced The relative senses of the three words (with their numerous derivatives) may be recollected by the following hexameter

Sadhaca, Sadhanā, Sadhyam, Ego, calamusque, liberque Or we might read,

Sadhaca, Sadhana, Sadhyam, Scriptor, penna, libellus

† An allusion to a tale in the Maha Bharata

‡ Lat The Lord of consummate devotion

పురుషుడె' న్నిగతుల బుట్టింది, * మొదలుగ,
 పాప చింత జేయు పామరమున
 మదిని గుంటి కుక్క మాంసము చిన్నట్లు. వి. ౧౧౮
 అంకిలే' రిగి మాటలా' డ నేచ్చిన' పుడె,
 పిన్న పెద్ద తనములె, న్న నేల' ల ?
 పిన్న చేతి దివ్వె పెద్దగా నెలుగదా ? వి. ౧౧౯
 మొదట బోయా నీరు [మొగి] బీజములకె' క్కి,
 మొదటికు' రుక వేగ మొలక' లె' త్తు ;
 మొలక పృథివి బెరిగి వెలయును వృక్షంబు. వి. ౧౨౦

118 However often he be re-born in the human form, stupidly does he meditate on sin alone like a lame dog who in imagination eats flesh

119 When one has learnt to speak prudently, why should we think of his youth or age ? May not a lamp burn bright though held in the hand of an infant ?

120 The water at first poured on the seed affects it, reaching the root, soon it raises a sprout, the shoot grows in the soil, and the tree comes to light.

* For పుట్టింది, a form of the verbal noun which belongs to the గ్రామ్యం or colloquial dialect, we might substitute (పుట్టుక) as a more poetic ఉత్కాంధిక from, it would not, however, be expedient to alter the text wherever the metre, the grammar, or the style may have been left imperfect by the author. Verse 122 contains two errors in elision, which, indeed, might be remedied by reading సారమొక్కటియను, and భావ్యుడొక్కండను; but critical exactitude is not to be expected in an author who disregarded elegance of style.

మగని కాలమందు మగువ కష్టించిన,

సుతుల కాలమందు సుఖము బొందు.

కలిమి లేమి రెండు గలవేంత వారికి.

బలిమి, పుత్ర బలిమి బలిమి, వేమ. ౧౨౦

ఆరు రుచులు పేరు సారంబు ఒక్కటి ;

సత్య - నిష్ఠ వేరు సత్యమొకటి ;

పరమ ఋషులువేరు, భావ్యుండు ఒక్కడు. వి. ౧౨౧

తారకంబు జూచు దారి పేరే కల్దు ;

సమము గాను జూడ, జక్కబడును ;

వ్రేగాను జూడ, వెలుసెల్ల బారురా ! వి. ౧౨౩

సజ్జనముల చెలిమి జాలింపగా రాదు ;

ప్రకృతినేరుగకున్న, భక్తి లేదు.

పలువలెట్టి రీతి భక్తి నిల్పుదుర' యా ? వి. ౧౨౪

121. If in the time of her husband's life a woman labours, she shall enjoy comfort in the time of her sons, all, however great, participate in wealth and poverty The strength of strong sons is the greatest of all

122 The six flavors * are diverse, but taste is one ; various are the creeds regarding truth, but truth is one and saints differ among themselves, while he on whom they meditate is one

123. If thou look to God through the appointed means, there is a certain method of attaining to him if thou look steadily to him, it shall become straight, but if thou look to him as a fool, all his light shall depart

124. Cease not from friendship with the good till we understand our fallen nature, we have no faith, how shall a sinner attain firmness in faith ?

* Viz salt, acid, sour, sweet, bitter, astringent, *uppu, pulusu, caram, tpe chedu, ogaru*

ఇట్టి కనుల బ్రహ్మమే' ట్లు చూడంగ వచ్చు ?

ఁజూచు కనులు వేరు, చూపు వేరు.

చూపు లోనను'ంచి చూడంగ వలవదా? వి. ౧౨౫

దూలములను బోలు దురవస్థలను ఎల్ల

రోసి, యాసల'న్ని గోసివేసి

వాసనను ఁదెలిసిన వాడెవో, బ్రహ్మంబు ! వి. ౧౨౬

మన్నును ఁదినమ'ంటె, మండేరు జనులార ?

మంటి లోని మేలు మరువనే'ల ?

నీళ్ల లోని మేలు, నిఖిలమై యుండురా ! వి. ౧౨౭

125 With such eyes as these how can we view the Deity ? the eyes that see him are different, the vision is diverse Must not we look to him with an internal eye ?

126 He who hates all these evil periods of life that are *burthensome* as a beam, and who cuts off all his passions, who knows *the true value* of his feelings, he (go to) is *become endued with* the divine spirit *

127. If it is said "Eat earth"† ye flame with rage, why do ye forget the good ye derive from the soil? The benefits of water pervade the world *without acknowledgment*

* The versification, in this author (as here exemplified) is sometimes prosaic, the thought obscure, and the mode of argument inconclusive some of these defects evidently originate in the ignorance of transcribers with others, the author must himself be charged The elision (sandhi) in the first line (see note on verse 118) being omitted దురవస్థలను might be adopted as a more grammatical form

† A common curse, a pun is here intended మండేరు is *gramyam* for మండుదురు. See note on verse 118

జీవమే' డను' ండు ? భావమే' క్కడను ండు ?
 కాపురంబు యేడ గదిసి యుండు ?
 తనరుచు' న్ను రెంటి స్థలమే' ల తెలియరు ? వి. ౧౨౮
 ధనము గూడ బెట్టి, ధర్మంబు సేయక,
 తాను చినక లెస్స చాచుగాక,
 తేనెసీ' గ గూర్చి తెరవరికి' య్యదా ? వి. ౧౨౯
 ఇచ్చే వారల సంపద
 పెచ్చేదే' కాని, లేమి యేలా కలుగుక ?
 అచ్చలమ నీళ్లు చల్లిన,
 విచ్చలవిడినూ' రుచుం డు, వినరా వేమా ! ౧౩౦

128. Where does life reside ? where does thought dwell ? what place is their habitation ? why can ye not perceive the evident * abode of these two *principles*.

129 He heaps up wealth, and gives none in charity he consumes it not himself, but hides it ! Will not the bee that stores up honey yield it *by force* to the traveller ?

130. The wealth of liberal men shall always increase, poverty shall never befall them, when that † well has poured forth its waters, again shall they be plentifully produced

* The verb తనరు is here only a పాదపుర్రక, being inserted merely to fill the metre it usually signifies *to be manifest, to appear*, and hence *to be, to exist* ఏడ also is *gramyam* for ఎక్కడ. The elision is here neglected which ought to take place in the second line, viz, కాపురంబే క్కడ.

* The author perhaps wrote అచ్చెలమ : but the uniformity requisite in the *prasa* syllable demands this alteration in spelling

పాల గలయ నీరు' పాలెయై రాజిల్లు,
 నదియు సాంబ యోగ్యమై' న యట్లు'
 సాధు సజ్జనముల నాంగత్యముల చేత,
 మూఢ జనుడు ముక్తి మొనయు వేమ ! ౧౩౦

చెడిన మానవులను చేపట్టి రక్షించి,
 కడకు దేర్చిన' ట్టి ఘనుడు, తలప,
 కడగి పుణ్యమై' న కడు శివు - సన్నిధి,
 నెడ తెగకయ యుందురె' పుడు వేమ ! ౧౩౧

131 Water mingled with milk bears the appearance of milk , and thus becomes acceptable in sacred rites thus, by intercourse with the pure and excellent shall even the foolish attain perfection.*

132. The rich man who takes the destitute by the hand and rescues him, shall ultimately, in the presence of the glorious Siva, † shall unceasingly dwell in *happiness*

* See note on verse 88

† The term *Siva* is generally used in this author for God , but in several passages he derides the personages of the Hindu triad , and evidently believed in one God alone There is a దుష్పంధిమి in the third line, also in verse 134 The reader will perceive such flaws as he proceeds without their being pointed out

ఒకరి నోరు గొట్టి, యొకరు భక్షింతురు,
 వారు నోరు మిత్తి వరుస గొట్టు ;
 చేప పిండునే' ల చేపలు చంపును ?
 జనుడు చేప పిండు జంపు వేమ ! ౧౩౩

కనులు పోవు వాడు కాళ్లు పోయిన వాడు
 ఉభయుల' రయ, గూడి యుండిన' ట్లు,
 పేద పేద గూడి పెనగొని యుండును. వి. ౧౩౪

పరగ రాతి గుండు పగల గొట్టగ వచ్చు,
 కొండల' న్ని పిండి గొట్ట వచ్చు,
 కరిన చిత్తు మనసు కరిగింపగా రాదు. వి. ౧౩౫

133 They will strike a man on the face, * and devour his substance, they in turn shall be smitten on the mouth by *the goddess of death* as fishes, preying on the fishy tribe, are destroyed by man *in just retribution*

134 He who has lost his eyes, and he who has lost his legs, unite *to aid one another*, so the beggar unites with the poor man

135 A stone ball may he broken, the very hills may be reduced to dust, but the heart of the cruel man can be melted by nothing !

* That is deprive him of his rights, the word *ocaru* here implies generality, indefinitely, one or another మిత్తి is written for మృత్యు This verse appears to be translated from the following, in the Nushadham (Viyogin metre)

అబిల వ్వశులాకి నోర్పు మెక నిజనీడద్రుమ సీడినకి ఖగాక
 అనవద్యతృణాది నోమృగాక మృగయాఘాయన భూభృతాఘ్నతాం.

అంత కొరత యీది యతిశయ కాముడై
 నిన్న నమ్మి చాల నిష్ఠ తోడ,
 నిన్న గొల్ప ముక్తి నిశ్చయముగ గల్గు. వి. ౧౩౬

తత్వము తిరమై' న, తావుల వెదకుచు,
 తాను తత్వమగును, తత్వ - యోగి
 తలపుల' న్ని యుడుగ, తానె, పో, తత్వంబు' ని ౧౩౭

మాటలా' డ వేరె మనసు కొలది వేరె ;
 యెడలి గుణము వేరె యోజ వేరె ;
 యెట్లు గల్గు ముక్తి యేలాగు తనలాగు ? వి. ౧౩౮

136 He who, free from fault, and full of love, believeth on Thee and with all austerity worshippeth Thee; he shall certainly attain release (mukti see v 83, n)

137 When he is well grounded in the truth (*tatva*), he searcheth it in *every* place, and, united with holiness, shall be transformed into it, all his *vain* thoughts shall be done away, and he (go to) shall be perfect.*

138. Talking is one thing, and the temper of the mind is another, the qualities of the body *tend* one way, and our intention another ' How shall we attain salvation! and what path is this we are pursuing ?

* The word *tatvam* (see note on verse III) is here used in three senses translated by *truth*, *holiness*, and *perfection* తిరము is written for సిరము.

వెలది చక్కదనము వెరవై'న యీడును
 విభుని కరుణ లేక వితగనుండు ;
 నీదు కరుణ లేక నేర్పులు కొర గావు ! వి. ౧౩౯
 ఎంత కష్టముండున'ంత పాపపు చింత ;
 చింత చేత మిగుల జివుకు మనసు ;
 చింత లేక యు'న్న చెడని సంపద జూచు. వి. ౧౪౦
 ఎన్నాళ్లును దాను'ండును
 యెన్నాళ్లును దాను నేర్చి యెన్నిట వెలయున్ ;
 కొన్నాళ్లుకు యదా జన్మను *
 మన్నా 'యెను విద్య లె'ల్ల 'మహిలో' వేమా ౧౪౧
 ధనమె' చ్చిన్న మనమె' చ్చును,
 మనమె' చ్చిన దుర్గుణంబు మానక యె' చ్చున్ ;
 ధనము' డిగిన మనము' డు గును ;
 మనము' డిగిన దుర్గుణంబు మానును వేమా ! ౧౪౨

139 As the beauty of a woman and her lovely bloom, if devoid of grace in her husband's eyes, are all unprofitable, so, devoid of Thy grace, all our skill is fruitless !

140 In proportion to a man's difficulties are his wicked devices, by *such* thoughts the mind is much weakened, if devoid of anxiety, he possesses an imperishable treasure

141. However many days he lives, however long he is learning, and however he is distinguished, in a few days he dies, and is turned to earth, with all his skill.

142 As wealth increases, inclinations increase, with our inclinations our evil nature fails not to be aggravated - when wealth ceases, our lusts leave us and with those lusts are our bad dispositions diminished

* జన్మను for చను to preserve the metre

విన వలెనె' వ్వరు చెప్పిన ;
 వినిన'ంతనె తిమక - పడక వివరింప వలెకా ;
 విని కని వివరము దెలిసిన
 మనుజుడు పో నీతి - పరుడు, వహిలో వేమా. ౧౪౩
 ఈ కపట నాటకంబును,
 ఈ కపటపు చదువుల'న్ని యింపు దలిర్పక
 ఏ కపటా'త్తుడు సేసెనొ,
 యా కపటా'త్తునకు మ్రొక్కి, యలరుము వేమా.
 ఎండ వేళ చీక లే' కిమై యున్నట్లు,
 నిండు కుండ నీరు నిలిచిన'ట్లు,
 దండిని బరమా'త్తు తత్త్వంబు దెలియరో! వి. ౧౪౪

143 Whoever speaks, hear him, while listening be not wroth, but examine it well with discrimination * if, by listening and viewing, he discovers the truth, (go to) a man shall become excellent in wisdom

144 Him, the hidden spirit, who created this well-contrived mystic dance, and delights in these recondite studies, † worship that inscrutable spirit, and rejoice in him, O Vema !

145 Like as when the sun shines *clearly*, and darkness hides itself, ‡ and as when *clear* water fills a vase, so *fully and clearly* let us comprehend the essence of the supreme spirit

* The sense would appear to require పవే మతో (if the metre admitted instead of *vavarimpa*, but the verse appears in only one of my manuscripts. The last line was written thus మనుజుడయినీతి, &c, which gives no clear meaning

† Perhaps we should read చేష్టలన్ని for చదువులన్ని.

‡ See the Vasu Charitra, book 4 verse 6

ఎండిన మానో' కట' డవిని
 ఉండినన' ంద'గ్ని పుట్టి యూడ్చును చెట్ల[¶] ;
 దండి గల వంశ మెల్లను
 చండాలుఁడో' కడు పుట్టి చదువును వేమా ! ౧౪౬
 శిష్య - వర్గమునకు శివు జూప నేరక
 కాని మతము లోన గలుపు నట్టి
 గురుని యెరుకన', రయ, గుడ్డె'ద్దు జొన్న, రా. వి.
 ఇంటి లోని ధనము, "యిది నాది" యనుచును,
 మంటి లోన దాచు, మంకు జీవి !
 కొంట బోడు వెంట గుల్ల కాసును రాదు. వి. ౧౪౭

146 If there be one dry tree in a forest, it will produce flame *by friction* and sweep away all the rest thus if a base wretch^{*} be born in a noble race, he will destroy it all

147 The teacher[†] who is unable to show the path of holiness to his disciples, and plunges them in an evil creed, his wisdom is like that of a bullock entangled in a field of maize[‡]

148 The wicked wretch § considers the wealth in his house as his own for ever, and hides it in the earth, yet he cannot carry a *cauri* or a farthing with him when he dies.

* Lit a *Chan'ala*, which answers to "heathen," and is generally applied to outcasts

† Guru, a teacher, doctor, or preceptor in religion

‡ Also called ebolum the stalk of which is sometimes ten feet high

§ జీవి literally, an *animal* or *brute*, a common expression of Vemana in such pages

దేశ వేషములను తేట నేయక దేవు
 డా'త్త లోనను ండున' నగి పెనగి ;
 వేసమ' రసి చూడ, గ్రాసంబు కొరకయో ! వి. ౧౮౯

మిరప గింజ జూడ మీద నల్లగను, ండు ;
 కొరికి చూడ, లోన చురుకుమ' నును ,
 సజ్జనులగు వారి సారమి, ట్టులను' ండు. వి. ౧౯౦

పర్వత - వన - వాసి, పరిణామ వర్తన,
 కూప - వాసికె' ట్లు గురుతు పడును ?
 బ్రహ్మ - నిష్ఠు మెట ప్రాకృతుడ' రుగునా ? వి. ౧౯౧

149 God regards not * our country or our garb ; he dwells in the soul, intimately entwined therewith , *an assumed* garb † is merely worn for the sake of the belly.

150. If you look at a grain of pepper, it is externally black , if you bite it, you perceive ‡ that internally it is pungent Thus *imperceptible* is the worth of the excellent.

151. How can the conduct—so different from his own§—of the hermit who abides in the mountains and wilds be comprehended by him who dwells in the pit of secularity ? will the natural man follow after him whose practice is godlike ?

* తేటనేయక would appear erroneous ! but the correct reading is not easily conjectured

† As that worn by hermits and religious beggars In this line వేస is written for వేష to preserve the prasa-yati rhyme

‡ To see cucu is applied to the perception of all the senses

§ Lit of diverse conduct

కస్తురి యట చూడ, కాంతి నల్లగను' ండు ;
 పరిమళించు దాని పరిమళంబు ;
 గురువు లైన వారి గుణములీ' లాగు, రా. వి. ౧౫౨
 దొంగతనము రంకు దొరసి యుండు జగతి ;
 రాకులాడికి' ంత శంక బుట్టు ;
 దొంగకె('న్న) రే - నెలుంగొ' ప్ప కాన' ట్టు. వి
 గురువు లేక విద్య గురుతుగా దొరకదు,
 నృపతి లేక భూమి తృప్తిగాదు ;
 గురువు విద్య లేక గురుతర - ద్విజుడె' నె ?వి. ౧౫౩

152. Look closely at musk, its hue *indeed* is dark, but its fragrance perfumes *all things*. Thus *hidden* are the virtues of men of weight.

153 Theft and whoredom are alike in the world, the adulteress is full of apprehension like the thief, who dares not view the beauty of moonlight.

154 Without a teacher learning cannot be accurately gained, as without a ruler the earth is not nourished: without teacher and learning how can one become distinguished among the twice-born ?*

* *Dwija*, generally translated, a *Brahman*, because supposed to be *regenerated* by the rite of wearing the sacred thread. Vema uses this word in a more extensive sense

అల్ప - సుఖములై' ల్లనా' శించి మనుజుండు,

బహుళ దుఃఖములను బాధపడును ;

వర - సుఖంబు నొంది, బ్రతుకంగ నేరడు. వి. ౧౫౫

కాల - వశము బట్టి, కర్త - జీవుల పిండు

మత్తుల' గుచును మద - మత్తులై' రి;

ముత్తులైన జనుల మనసే' టి మనుసయా? వి. ౧౫౬

[కడగి †] వట్టి యాస కడతేర నివ్వడు

ఇడుములందు బెట్టి యిచ్చు గాని ;

పుడని జనుల భక్తి బాడమంగ నియ్యదు. వి. ౧౫౭

చాల లోన పులుసు లీలతో గలసిన,

విరిసి తునకల' గును, విరివిగాను ;

తెలివి మనము లోన దివ్య తత్వము ‡ తేట. వి. ౧౫౮

155. The man who longs after trifling comforts suffers the grief of many sorrows, it is out of his power to attain the highest of bliss, and live *for ever*

156 Sinful creatures are all subject to time, they are intoxicated by the lusts they delight in, ah! what kind of heart is the heart of a drunken man?

157 Vain desire suffers not to attain our end, it only plunges us in troubles, and drags us along, it prevents faith from being born in men

158. If you mingle an acid with milk, it will separate, cracking into pieces, thus does the divine influence ‡ divide the understanding heart

* For జీవులయెల్ల as it stands in the MS

† కడగి merely fills the verses

‡ *Tatvam* See on verses 111 and 137

దేహము లెస్సగను'ండిన,
 పోహణ - తత్త్వంబుల'న్ని పొందుగ దెలుసుకొ ;
 దేహము బడలిక బడినను,
 పోహణ - తత్త్వములు [వచ్చి] పొందవు, వేమా. ౧౫౯
 అధికుడై'న రాజు * యల్పుని చేజ్జేట్ట,
 వాని మాట చెల్లు వసుధలోన
 గణకులొ'ప్పియు'న్న గవ్వలు చెల్లవా? వి. ౧౬౦
 ధర్మమ'† రసి పూని ధర్మ రాజు'దులు,
 నిర్మలంపు ప్రౌఢి‡ నిల్పు కొనిరి;
 ధర్మ మే సృపులకు తారక న - యోగంబు. వి. ౧౬౧

159. If the body be well, the real nature of our course is clearly seen, but when the body falls into weakness, we cannot perceive the truth of our state.

160. If a mighty prince takes a light man by the hand, his word will pass *current* in the world, if merchants own them, are not even shells accepted *for money* †

161. By practising what was right, † did Dharma Raz and other warriors maintain their spotless heroism.‡ Righteousness is to all rulers the means of *attaining* salvation §

* Error in Sandhi see on 132

† *Dharmam* that which is peculiarly *right*, due, or befitting, as an imperative duty righteousness, duty, id quod *fas* It is thus distinguished from *punyam*, which implies *merit* acquired by the action

‡ *Pravudhi* maturity, well-grounded confidence, or just pretensions

§ More literally "the ground or basis of attainment mystic writers, of whom Vemana is one, use this word (*taraka*) for the "attainment or enjoyment of the deity after absorption "

దానములను సేయ ధర చేతులా'డక,
 బహు ధనంబు గూర్చి పాతి పెట్టి,
 తుదను దండుగని'డి మొదలు చెడు నరుడు. వి. ౧౬౨

నిత్యంబు కాని యొడలికి,
 నిత్యము దుఃఖంబు బడును, [నిరతము ధరలో;] *
 నిత్యా'నందపు పదవికి
 నిత్యంబును దుఃఖ పడగ నేరరు, వేమా! ౧౬౩

విను , వివేకమ నెడు వింత గొడ్డలి చేత,
 న'లయ విద్య యనెడు నడవి నరికి,
 తెలివి యనెడు గొప్ప దీపంబు చేపట్టి,
 ముక్తి జూడ వచ్చు, మొనసి వేమ. ౧౬౪

162 He will not move his hands to bestow gifts , he collects much wealth, and buries it , ultimately he shall pay penalty , the man shall be ruined root *and* branch.

163. For this body, devoid of perpetuity, they hear perpetual pain , but never will they take any pains to attain the abode of eternal bliss.

164 Hear ! if with the admirable axe discrimination, thou cut down the forest of ignorance, holding in thy hand the great lamp *that is* called understanding, then shalt thou see † perfection

* The words bracketed merely fill up the measure

† Or, attain On mucti v n v 88.

ఎక్కడి సుతులె? క్కడి పతు
 లె? క్కడి బంధువులు, సఖులు? నెక్కడి భృత్యుల్?
 డొక్క బడి పోవు నేళల,
 చక్కటికిసి నెవరు రారు, సహజము వేమా ౧౬౫
 పాల నీరు క్రమము షరగ హంస యెరుంగు ;
 నీరు పాల క్రమము నెనులికే' ల ? *
 అజ్ఞుడైన వాడున' ల శివునె' రుగునా? వి. ౧౬౬
 కన్నలందు మదము గప్పి కానరు గాని,
 నిరుడు మగద తే' డు, నిన్న మొన్న,
 దగ్గులై,న వారు తమకంటె తక్కువా? వి. ౧౬౭

165 Where are sons or wives , where are relations , where are friends or servants † at the time when we perish? none of them will approach us this is their nature

166 The swan alone can distinguish water when mingled with milk ‡ how should the peacock distinguish *these fluids*? and how shall the ignorant man discern the deity from his own works?

167 They cover their eyes with fatness, and cannot see but are those who were burnt *on the funeral pyre* (last year, or the year before, yesterday, or the day before) inferior to these, *so blind in their pride*?

* False elision see on verse 132

† i e, What have they to do with us

‡ This is the common idea regarding the *hamsa* often translated *famingo* and *goose*, but it is acknowledged to be a creature no longer to be found, and may be best translated the *phenix*, being a fabulous bird to which all that is superlatively excellent or beautiful is compared

దీపంబు లేని యింటను
 రూపంబుల యెలియ లేరు, రూఢిగ తమలో ;
 దీపము' గు తెలివి గలిగియు,
 పాపంబుల మరుగు త్రోవ బ్రతుదురు, వేమా. ౧౬౮
 నీరు చాటి మెట్టకే' గిన పురుషుండు,
 పుట్టి సరకు యెగిన పోయిన' ట్లు
 యోగ - పురుషుడే' ల యొడలు యెట్టించురా ? వి.
 మంటి కుండ వట్టి మాయ శరీరంబు
 చచ్చునె ; న్నడైన యావ' దాత్త ;
 ఘటములెన్నియైన గగనంబె యేకమే. పి. ౧౭౦
 మాయ' ను చెర - నాల, మనస' ను గొలుపొను ;
 భేదము' నెడు బొండ్ బెరసి యుండు ;
 యిట్టి బద్ధ - జీవికె'న్నగు మోక్షంబు ? వి ౧౭౧

168 In a house without a lamp they cannot clearly perceive each others countenances, if you possess the light of understanding, why do you fall into the dark path of sin?

169 The man who has crossed a river and reached the shore cares no longer for the *hude sewn* boat, why should the man who has attained *happiness* trouble himself about the body?

170 This false body, like an earthen vessel, will die never shall the soul die, however many vessels there be, *there is but one expanse into which they are ultimately resolved*

171 We are imprisoned in delusion, our inclinations are as chains, *empty* distinctions are the shackles attached to us when shall be the deliverance from this life of bondage?

* The creed in which Vima believed teaches that all things are in common as beings, whether human or divine (to use the words of Pope)

"All are but parts of one stupendous whole,
 Whose body nature is, and God the soul "

ఎరుక కన్నను సుఖమే' లోకమున లేదు,
 యెరుక నెరుగ నెవ' నికె' దుక లేదు ;
 యెరుక నాటి యెరుక యెరుకయే తత్త్వంబు, వి. ౧౭౨
 కని యుండి కాన లేరట
 విని యుండియు వినగ లేకు విస్మయమే మో
 "కని గుడ్డియు విని చెవుడగ"
 చ' నున' ది నిజ' మయ్యె జగమున' యదన, వేమా ౧౭౩
 ఊరకు' ఁట యెలియను' తమ యోగంబు,
 మానసంబు కలిమి మధ్యమంబు ;
 నాననా' ది విధులున' ధమ యోగంబు, రా. వి. ౧౭౪
 మనసు బూని గెల్చి మనసులో సుఖయించి
 కడకు మోక్ష పదము గ్రనుచు వాడు ;
 చెట్టు చెట్టు ఫలము చేకూరకు' యెదనా ? వి. ౧౭౫

172 In no world is there a blessing greater than wisdom none possesses wisdom but he who recognizes *its value* Knowledge is comparable to itself alone, Wisdom is (tatwa) the chief good.

173 Seeing they cannot see, hearing they cannot hear ! what pride is this ? *the saying* is verified, that "blind is his sight, and deaf is his hearing "

174 Quietism is the highest means of attaining *absorption* the possession of intellect is the middle grade postures and other *superstitious rites* are the lowest degree of worship.

175. He who undertakes to subdue his heart shall find comfort therein at last he shall see the abode of beauty (mochsa) shall not he who plants a tree obtain its fruit ?

మాట లాడ వచ్చు వనసు నిల్పగ రాదు ;
 తెలుప వచ్చు యదన్న యదెలియ రాదు ;
 సురియ బట్ట వచ్చు శూరుడు యారాదు. వి. ౧౭౬
 చూపు నెలయ యజేసి, నూత్నంపు వత్తిచే
 చిత్తయి నెడు దివ్య, చెన్ను పరచి,
 వాషమ నెడు తిమిర మే పార యాపని
 వాప జాతి గురుడు, పశువు వేమ. ౧౭౭

గురువు చిల్ల - గింజ ; 'కుంభమి' దేహం బు;
 ఆత్మ - కిలుష - పంకమ' డుగు బట్ట,
 వేలిసి విరిచెనే' ని దివ్యా - మృతము తేరు. వి. ౧౭౮

176 It is easy to talk, but hard to the mind, we may teach others, but cannot ourselves understand it is easy to lay hold on the sword, but hard to become valiant

177. The teacher, of sinful nature, who cannot clear thine eyes, and with the subtle flame † illumine the lamp of thy heart who cannot dissipate the darkness of sin, *this teacher is no better than a brute*

178 The teacher is the clearing nut, ‡ the vessel is this body, if the impurities of thy soul sink like mud, through this separation, caused by wisdom, shall divine nectar § be produced

* Guru or Master, v 147 n

† Lit The wick

‡ The nut called *strychnos potatorum*—in Sanskrit *calaca*—which has the property, here alluded to, of cleansing water, if rubbed in the vessel

Amrit signifying nectar as well as water

గురుడ నగా మొదల'ంతకు ;
 గురు - శిష్యుల' నంగ నె'ల్ల కొమ్ములు కాగా
 గురువును గానగ జాలరు
 ధర లోపల మనుజులె'ల్ల ; తిలపరు, వేమా. ౧౭౯
 గురుడ నగా పరమా'త్ముడు
 పరిగంగా శిష్యుడ' నగ పటు జీవుడ' గుక
 గురు - శిష్య - జీవ - సంపద
 గురు తరముగ గూర్పు నతకు, గురువ'గు, వేమా.
 లోకములకు గురువు, లోకులకును గురు,
 వదియు దెలిసి 'మోక్షమ'ందరో' రి
 గురుని గనక నరక కూపము బొందిరి. వి ౧౮౦

179 The teacher is the root of all , the disciples of a teacher are the branches men can seldom discern the *really excellent* teacher in the world.

180 The great spirit is our instructor , the intelligent living creature is the learner he is the real teacher who duly applies to each other the qualities of the preceptor and learner

181 Know him who is the teacher of the worlds and the instructor of the people, hereby shall ye attain release (*mocsha*) by not looking to the teacher, they have fallen into the pit of hell

* I have ventured to substitute కొమ్ముకాగా for the common reading కొంచెంబట్టే which gives no clear sense

జీవి లోనను' ండు స్థిరమును గానక,
 తిరుగున' స్థిరంబు, వరుస నమ్మి,
 స్థిరము నస్థిరమును దెలియ జీవికి ముక్తి. వి. ౧౨౨
 గతియు జాతమ' ంటె, కల గన్న యర్థంబు ;
 నడుచు కాలమే' మి నమ్మ రాదు
 క్షణము లోని బ్రతుకు సంసార - విభ్రాంతి వి. ౧౨౩
 తాన నంగ నె' వరు తన - వార' న నెవరు
 తెలిసి తెలియ లేకు, తిక్కనరులు !
 అరిది పిసిని - కాయ పురుగు పద్ధతి గాఁగ ! వి. ౧౨౪

182 Unable to perceive the immortality of the soul that is within the living body, he wanders, trusting to that which is unstable, our final happiness (mukti) depends on knowing what is eternal and what is temporal

183. If I say "Let me view the past," it is like a thing seen in a dream neither can I rely on the time now passing our attachment to our earthly connections lives but for a moment.

184. What mean we by "self," or "our own people"? knowing, they know not, the madmen! they live like a silk worm in a cocoon, seemingly secure, but in reality helpless.

భయము సుమీ యజ్ఞానము
 భయము' డిగిన నిశ్చయంబు పరమా' ధంబా ;
 లయము సుమీ యీ దేశము
 జయము సుమీ జీవుడ' నుచు, జాటర వేమా. ౧౫౫
 చచ్చె చచ్చెన' నుచు చావుకు వగచెడు
 దీన - నరుల వెర్రి దెలుప రాదు
 ప్రాణమునకు మృత్యు - బంధంబులు' ంపనా ? వి.
 జనన మరణములకు సరి స్వతంత్రుడు గాఁడు
 మొదల కర్త గాఁడు, తుదను గాడు
 నడుమ కర్త న' నుట నగుబాటు కాద' కో ! వి. ౧౫౬

185. Lo, all fear is ignorance when fear leaves us, the divine spirit shall become our own surely* this body is perishable, proclaim, O Vema, that the living soul *alone* shall be victorious.

186 He grieves for death, crying, "He is dead ! He is dead !" the folly of miserable men cannot be told what, is the soul subject to the bonds of death ?†

187 Neither in his birth or at his death is he free, he is the disposer ‡ neither of his origin or his end Is it not ridiculous to talk of lordship in his intermediate life ?

* సుమీ or సుమీ with జుమీ and జుమీ are contracted for చూడుమీ the imperative of చూచు to see the plural is నుండి for చూడండి, behold ye, equivalent with *verily* or *surely* Perishable and victorious might be more literally translated *perishability* and *victory*

† The ordinary reading is ప్రాణికొక్కడి మృతి, బంధంబులూడెనా.

‡ *Curia*, a lord, agent, or disposer, signifies the responsible person on whom a matter rests, one who has authority Matt vii 29 in the tale of Suranga Dhara, the verse "ధనముణంబుల కర్త తనయుండు కాదె" must be translated "Is not a son the *person* chiefly concerned in our gains and losses"

బ్రహ్మమే' డద' నుచు, పలుమారు నాడేరు,
 వెర్రి మూర్ఖ - జనుల విధము జూడ ;
 బ్రహ్మను' స్మిట ందు, పరిపూర్ణమై యుండు. వి.౧౮౮
 పసుల - వన్నె వేరు పాలెల్లనొ' క్కటి ,
 పుష్ప - జాతి వేరు, పూజ యొక్కటి ;
 దర్శనంబు వేరు, దైవంబు * యొక్కటి. వి. ౧౮౯
 పని తొడవులు వేరు, బంగార మొ' క్కటి
 పరగ ఘటలు వేరు ప్రాణమొ' కటి
 యరయ తిండ్లు వేరు,† యాకలి యొక్కటి. వి.౧౯౦
 గాన లేడు నుదురు' కర్ణముల్, వీవున,
 నెరులు గాన లేడు నెత్తిమీద,
 తన్ను గాన లేడు తత్వమే'మే'రుగును ? వి. ౧౯౧

188 Mad and idiotic are those who perpetually enquiring where the deity resides God dwells in all things in his complete fulness ‡

189 Kine are of divers colors, but all milk is alike the species of flowers vary, yet all worship † is one , systems of faith are different, but the deity is one

190 Worked chasings are various, but all gold is the same , these *earthly* tenements vary, but the soul is one , viands are many, but hunger is always the same.

191 We cannot see our own forehead, our ears, or our backs , neither can we know the hairs of our head , if a man knows not himself, how should he know (tatwam) the deity ?

* In which flowers are always used † Here the division is omitted

‡ Lives in all life, extends through all extent,

Spreads undivided, animates unspent

The whole of this passage, in Pope's Essay on Man, conveys the precise ideas entertained regarding the deity, or ruling spirit, by those who hold the Vedanti creed

తిరిగి తిరిగి నరుడు మరులుకొనుటె' గాక,
 నందు వలననే' మి యాస లేదు ;
 అంతగా - త్త నిల్పు నశడె పో బ్రహ్మంబు ! వి. ౧౯౨
 చిత్తము' నెడు వేరు శిథిలమై' నప్పుడె
 ప్రృతి యనెడు చెట్టు పడును పిదప,
 కోగ్గుల నెడు పెద్ద కొమ్మలె' ంశును గదా. వి. ౧౯౩
 తిట్టి కొట్టిగోని తిరిగి మారా' డక,
 నూగకున్న జూడను' ర్వ మిద,
 వాడ' గు పరమా త్త' వర్ణింప శిశ్యమా ? వి. ౧౯౪
 కల్పంబు పోక కనిపించడె' ందును,
 రూపమె' వ్యరికిని నూఫి తోడ ;
 తామసంబు' డిగిన, చదగ చల్లు జ్ఞానంబు. వి. ౧౯౫

192 A man roams and rambles, and turns back unsatisfied, he has therein obtained nothing his heart desires, he who has fixed *unalterably* his inmost heart, go to, he is the divinity

193 When the mind, which is the root, decays, the tree of *our mortal* nature falls, then are its great boughs, the affections, dried up

194 He who, though reviled or struck, returns it not but remaineth unagitated, behold, on earth he is already become the great spirit, can we fitly describe his perfections ?

195 Unless impurity be removed, to no one can the *divine* image become truly visible, when passion leaves thee, wisdom shall be thine.

Some copies add ముక్తిబయలు మెరసి మొనయు, వేము.

నీటి లోని నీరే, నిలువక యున్నట్లు
 పాటి జగతి లేదు, పరము లేదు ;
 మాట మాటకే' ల్ల మనసు గోరుచు' నుండు ? వి.
 దొంగ తెలివి చేత, దొరుకునా మోక్షంబు ?
 చేత గాని పనుల జేయ రాదు ;
 గురుడ' నంగ వలదు, గుణ హీనుడ' నవలె. వి. ౧౯౭
 ఆశల దెగఁ గోసి యనలంబు చల్లార్చి,
 గోచి బిగియ జెట్టి కోపము' డచి ;
 గుట్టు మీరు వాడు గురువుకు గురువు రా. వి. ౧౯౮
 ఆశల' నెడు త్రాళ్ల నమర గోయగ జేసి,
 పార వైవ గాని పరము లేదు
 కొక్కు తండ్రి యాస చిక్కి చచ్చిన యట్లు. వి. ౧౯౯

196. Like as what is written in water remains not, so are all the blessings of this life unstable why does the empty *heart* desire word upon word ?

197 Can salvation be attained by him who is false hearted ? labour not in works that are fruitless , the fool that thus acts shall never be called a teacher

198 He who has cut off his desires, who has quenched the fire of *passion*, who has bound up his loins, and crushed all anger , he who has attained to the great secret is the teacher of teachers

199 Unless thou cut away the cords of desire and cast them off, there is no heaven for thee , thou shalt perish like a mole ensnared by the love of food.

చెవులు గోరును మంచి జలిబిలి పాటల,
 తియ్యని మాటల తెరగు వినగ
 చర్తంబు గోరును సరవి తోడుత శీత
 మృదుల సంస్కర్ష సంపదలనె పుడు
 కన్నులు గోరును కమనీయ వర్ణంబు
 లై' నట్టి రూపంబుల నువు తోడ
 నాలుక గోరును, నయము తోడుత, తీపి,
 యెగరు, కారమ్ము, చేదు' ప్ప, పులుసు,
 ముక్కు గోరును సద్గంధములను జెలగి,
 చెవులు చర్తంబు కన్నులు, జిహ్వా ముక్కు,
 నిన్నియును గూడినటువంటి యిల్లు రోసి,
 తన్ను గనుగొని సుఖయింప దగును వేమ. ౨౦౦

200 The ears delight in gentle harmonious songs and sweet words well ordered the skin in like manner is gratified by coolness and soft touches the eyes desire forms adorned with lovely hues and delicately proportioned the tongue naturally is pleased with *tastes* astringent, pungent, bitter, salt, and acid and the nose takes pleasure in grateful scents. But let us abhor the *corporeal* mansion that renders us subject to the five feelings perceived by the ears, skin, eyes, tongue, and nose. See that thou art a being distinct from these earthly ties and thus shalt thou be happy, O Vema !

END OF BOOK I

వే మ న ప ద్య ము లు

ద్వి తీ య భా గ ము.

నూత్న - రూపమే' రిగి, సుఖమొ' ందగా లేక
బహులముగను జదువు బడుచు నరుడు ;
చావు చేట' రుగని చదువే' ల చదువడో ?
విశ్వదాభిరామవిసరవేమ.

౧

ఉత్తముని కడుపుననో' గు జన్మించిన
వాడు చెరుచు వాని వంశమే' ల్ల ;
చెరుకు నెన్ను పుట్టి చెరచదా తీపెల్ల ? వి.

౨

BOOK II

1 A young man who is unable to see the recondite form of God can enjoy no comfort, but studies excessively, why does he study that which would teach him how to die.

2 If a wicked son is born from the womb of the excellent, he will destroy his entire race, as an empty ear growing on a sugarcane destroys all its sweetness

తనువు యెవరి సొమ్ము తనద'ని పోషింప ?
 ధనము యెవరి సొమ్ము దాచు కొనగ ?
 ప్రాణమే' వరి సొమ్ము పాయకు 'ండగ నిల్పు ? వి. 3
 జీవుఁ జంపుటె'ల్ల శివభక్తి దప్పట,
 జీవున'రసి చూడ శివుడు గాడె ?
 జీవుడు శివుడ'నుచు, సిద్ధంబు తెలియరో ? వి. 4
 పరగ చెట్ట - బట్టి పాలింపకు'ండెనా,
 వెలుగ దాటి వీడు వెళ్ల బారు,
 ఆడువారి చిత్తమ'టువలెను'ండు రా. వి. ౫

3 To whom does your body belong which you nourish so carefully ? whose is your wealth that you should hide it ? to whom does the soul appertain that it should not leave the body ?

4. All killing of animals is a sin against Siva: consider all animals as forms of the deity, indeed every living creature *if sinless* is as a god. †

5. If after marrying her you do not treat her with kindness she will cross the fence and run off down the stairs, such is the temper of women. ‡

— are]

* In another MS the third line is equivalent with the first, viz. బొంది యెవ సొమ్ము పోడుండ నిల్పును. In the first two lines there are two errors in elision

† See note on I, 126

‡ Verses containing illiberal notions regarding the female sex are but too frequent in Vemana and other Hindu authors. See on this subject Colcbrooke's Digest of Hindu Law

కొంకణంబు బోవ, కుక్క సింహము గాదు,
 కాశి బోవ పంది గజము గాదు,
 వేరె జాతి వాడు విప్రుడు గాడ'యా. వి. ౬

ఇచ్చు వాని యొద్దనీ, ని వాడు'ంజిన,
 చచ్చు గాని యీవి సాగనీ'డు ;
 కల్పతరువు కింద, గచ్చ చెట్టు'న్నట్లు. వి. ౭

అల్ప - బుద్ధి వానిక' ధికారమి'చ్చిన,
 దొడ్డి వారినె'ల్ల దొలగ గొట్టు ;
 చెప్ప దిన్న కుక్క చెరుకు తీపె'రుగునా ? వి. ౮

6. Though he roam to Concan,* no dog will turn into a lion, going to Benares* will make no pig an elephant, and no pilgrimage will make a saint† of one whose nature is different.

7. If a covetous man ‡ dwell near the liberal, he will die rather than endure to see his benevolence, as the thorn bush perishes if planted near the tree of desire §

8. If authority be given to a low minded man he will chase away all the honorable, can a dog that maws shoes taste the sweetness of the sugar-cane ?

* Two holy cities

† *Lipra*, generally translated a Bramin See on *Ugaya*, Book I, 154

‡ Lit The *no-greer*

§ The wishing tree that grows in paradise

ఆపదందు జూడుమా' రయ బంధుల
 భయము వేళ జూడు బంటు గుణము ✓
 పేద పడ్డ వెనుక, పెండ్లాము గతి జూడు! వి. ౯
 మగడు మదనుడై'న, మంచి కాపురమై'న,
 సహజమే'ల మాను, జారకాంత?
 పాలు ద్రావు కుక్క బడిబడి పోవదా? వి ౧౦
 పురుషుడై'రుగ జంపు, భూపతి విన, జేటు!
 అఖిల నిదకె'ల్లనా లయంబు,
 పర - పురుష - గమనము ప్రత్యక్ష - నరకంబు! వి. ౧౧

9 In adversity observe well the behaviour of your relations in the time of fear observe the worth of your soldier, and when you fall into poverty, look well to your wife's steps

10 Though her husband be Cupid himself, and her home be agreeable, how shall the slippery footed woman change her nature? Though a dog *be tamed* and reared with milk, will it not still rove from place to place?

11. "If my husband knows it, he will kill me if the king hears it, it will be terrible" To go *astray* with a strange man is the greatest of infamy it is hell open before her eyes

* The second and third lines I have corrected, both in sense and metre, from the old reading

మాడు భయము వేళ జూడు బంటు

పేదరికమున గను, పెండ్లామె బాడల, వి.

† Lit The home or abode of shame

ఆలి వంచ లేక యధమత్వమునను' ండి,
 వెనక వంతున' నుట వెర్రితనము;
 చెట్టు ముదరనిచ్చి, చిదిమిన బోవునా? వి. ౧౨
 యెలుగు తోలు చెచ్చి, యెందాక నుతికిన,
 నలుపు గాక నేల తెలుపు గల్గు?
 కొయ్య బొమ్మ చెచ్చి, కొట్టితే గుణియానె? వి. ౧౩
 కుక్క తోక చెచ్చి, గొట్టంబు జేర్చిన?
 కొని చెంతను' ండు కొంత దడవు
 యెంత జెప్ప చెడుగు పంతంబు మానునా? * వి. ౧౪
 ఆలు మగని మాటక' డ్డంబు వచ్చెనా?
 యాలు గాదు వాని వ్రాలు గాని
 యట్టి యాలు విడిచి యడవిను' ండుట మేలు! వి. ౧౫

12 If through the baseness of your spirit you fail to subdue your wife *in the first instance*, it is vain to think of afterwards governing her. If you let a tree grow up, will it move for a pinch?

13. If you take a bear-skin and wash it ever so long, will it, instead of its native blackness, ever become white? If you beat a wooden image will it hence acquire any good quality?

14 If you take a dog's tail and put it into a *bambu* tube, it will remain straight but for a while, say what you will, a bad man will not lose his crooked disposition!

15 Has the wife opposed her lord's commands? she is no longer his mate but his fate.† To such a wife, dwelling in a wilderness is preferable

* In another copy the third line is

కొవి తీయ వెనక కొండలు పోవునా?

† A play upon words is intended in the original

✓మాట వినని యాలు మగనికి మృతియాను *
 యోర పడగ సర్ప మొంటి గ్రహము;
 తనకు గాని యాలు దానవు రాలయా! వి. ౧౬
 ఓజ మాలు పొలతి యోలి మాడల చేటు,
 పోటు కె'డలు బంటు కూటి చేటు;
 పనికి మాయ తొప్పు బత్తెంబు చేటు రా! వి ౧౭
 తప్పులె'న్న వారు తిండోపతిండము;
 లు'; ద్వి జసులకె'ల్లను ండు తిప్పు;
 తప్పు లె'న్న వారు తమ తిప్పు లె'రుగరు. వి ౧౮
 ముచ్చ యాత్ర బోయి ముల్లె విడుచుగాని,
 మ్రొక్క - పొద్దు లేదు మొనసి యెపుడు;
 కుక్క యిల్లు జొచ్చి, కుండలు మోసునా? వి. ౧౯

16 A disobedient wife is as *the goddess* Death to her husband, springing hooded serpent, a very demon, a wife at enmity with you is a fit wife for a demon?

17 Upon a wife devoid of consideration † the money of the dowry is wasted if a soldier will not meet the battle, his subsistence is thrown away, and board is wasted on an unprofitable wench

18 There are crowds upon crowds of those who reckon the faults of others yet every one in the world has his failings Those who look to the faults of others are often ignorant of their own

19 A thief, if he goes to a holy place, will only pick the pockets of the comers, he has no leisure to draw near and bow to *the god* If a dog enters a house, will he tend the hearth?

* Other manuscripts read మగనికి మగరాలు and మగనికి మరుగాలు.

† O'z appears to be from yochana

కల్లలా'డు వాని గ్రామ - కర్త యెరుగు ;
 సత్యమా'డు వాని, సామి యెరుగు :
 పెక్కు తిండిపోతు పెండ్లామె'రుంగు రా ; వి. ౨౦
 పాగ, పచ్చడంబు; పైకి కూసంబును,
 పోగులు, 'ంగరములు, బొజ్జ కడుపు,
 గలిగిన'ట్లు వాని గంధురు చుట్టాలు. వి. ౨౧
 ఈత కం'టె లోతునె'ంచగ పని లేదు ;
 చావు కంటె కీడు జగతి లేదు ;
 గోచి సాతకం'టె, కొంచెంబు మరి లేదు. వి. ౨౨
 జాణలైన యట్టి చపలాయతా'క్షుల,
 వలపుల' రసి చూచి, భ్రమయనే'ల ?
 బయలి రూపులె'ల్ల పరికింపగానే'ల ? వి. ౨౩

20 He that is a liar is known to the lord of the village the lord knows him who speaks the truth but the vile glutton is known to his *wretched* wife alone

21 A turban, a quilted dress, and a fine coat,* necklaces, rings, and a fair round belly He that has these virtues is looked to by all his kin

22 If you know how to swim, there is no necessity to sound *the stream* if you know how to die, there is no grief in world *from which suicide will not release you* If you *are content with* a gudge, no poverty *will distress you*.

23 Why, at viewing the charms of the roguish swimming eye, do we become enamoured of its light? why should we so delight to view all external beauty?

* For "pu ki cusumbunu," which also means a snake's skin, some read "pucambu sanculu," or bags of money

ఇంతి జూచెనేని, నింతంత యన రాదు,
 కాల వహ్ని లక్క గరగిన' ట్లు
 వట్టి మోహమి' ట్లు రట్టుల జేసె రా! వి. ౨౪
 కలిమి గలిగెనే' ని కాముగా జూతురు,
 లేమి చేత జిక్కి, లేవ లేని
 మదను వంటి వాని మూలగా జూతురు! వి. ౨౫
 కలిగిన మనుజుండు కాముడు సోముడు
 మిగుల తేజమునను మెరయుచు' ండు
 విత్త - హీనుడె'ంత రిత్తయై పోవును! వి. ౨౬
 విటుల కనులకె'ంత విభ్రమమై' యుండు,
 నాటి లేని పొలతి చక్కదనము
 కంటిలోని పాప కుంటెన గాడయా. వి. ౨౭

24. When he beholds a woman, he is deprived of power to estimate her justly, and is consumed *with love* as resin would be in the hottest fire into what follies are we led by empty desire !

25 If one be possessed of wealth, they look upon him as the god of love but if he falls into poverty, and is unable to rise *and help himself*, be he Cupid himself they look upon him as a Pannar

26 The man of wealth is *considered fair* as Cupid or the *regent of the moon*, he shines illustrious by his possessions but if he loses his riches, how vile he becomes !

27 How strong a charm cast on the eye of the lover is the form of a matchless beauty surely the pupil of her eye is the go-between !

గురువునకును పుచ్చు కూరై' న నివ్వరు,
 అరయ వేశ్యకి త్తుర ర్థమే'ల్ల
 గురుడు వేశ్య కన్న కులహీనుడే' మకో ? వి. ౨౮
 తీపి లోన తీపి తెలియంగ ప్రాణంబు
 ప్రాణ వితతి కన్న పసిడి తీపి,
 పసిడికన్న మిగుల పడతి మాటలు తీపి వి. ౨౯
 పనస తొలల కన్న పంచదారల కన్న
 జుంటి తేనె కన్న జన్ను కన్న
 చెరుకు రసము కన్న చెలి మాట తీపిరా' వి. ౩౦
 కొమ్మ దిమ్మరై' న దిమ్మ రులకు' వల్పు;
 సరస విలుల కే' ల సమృతించు ?
 పేడ చిన్న పురుగు బెల్లమే మె' రుగురా ? వి. ౩౧

28 To the teacher they will not give even a mess of stale food, but on a courtesan they will bestow their whole wealth ah! is the doctor more degraded than the dancer?

29 What is dearest † of all things? life but gold is dearer than a thousand lives and dearer than gold are the words of a maiden

30. Sweeter than the core of the jack-fruit, than refined sugar, than the honeycomb, than thick cream, ‡ and than the juice of the sugar-cane, sweeter than all these are the words of a beloved damsel.

31 A woman who is a rover loves none but rovers how should she be pleased with a delicate lover? The dung-bettle cares not for the sweetness of sugar

* Dus-sandhu

† It Sweetest.

‡ Lit Beesting, the first milk given by a cow after bearing a calf

అలి నంక వారిలా'త బంధువులె'ది ;

తల్లి వంక వాగు తగిన పాటి ;

తండ్రి వంశ వారు దాయాది శర్కమశా. వి. 3-2

కుక్కయేమి యెరుగు గురులింగ - జంగంబు ?

పిక్కయొడసి పటి పీకు గంక

సంప్రదించి పాక తోడ్పాటు సన్యాసి నేరుగునా. వి. 33

అంశ్చ తోటి పాండు అర్చి పెసల మూట

ముచ్చ తోటి పొందు వచ్చు నింద

తెలవర్చి'ంటి పూడు తెలతోటి దీరురా ? వి. 34

32 Your connections on your wife's side or your most intimate relations, those of your mother's kin are but so and so, but your connections on your father's side belong to the side of your enemies *

33 Will a dog recognize the linga zangam † priest,
it will only snap at him, seize, and tear the calf of his leg
And equally little does the prostitute who lives in a booth
at a fair care for the *sauṁtly* palmer

34 Intimacy with a callet ‡ is like a hole in a ^{side} of grain, connection with a rogue leads to ^{infamy} from mid to associate with bailiffs will be paid for with ^{your} head

* Dāraḥ, paternal relations here used for 'enemies'. We find the same idea in Latin attached to the term *patruus*. In some copies the first line is thus, neglecting the requisite fusion **అల్లి పెంక వారు యాపపి బంధువుల్**.

† A class of the priests of Siva. Several verses in this author appear like this one, to have originated in some casual occurrence that the poet happened to witness.

† See Shakespeare, *Othello*, Act iv, Scene 2. The word also occurs in Chaucer, and I use it rather than more common modern synonyms.

తనదు నృపతి తోడ తన యాయుధము తోడ,
 నగ్ని తోడ, పరుల యాలి తోడ,
 హాస్యమా' డుటె' ల్ల, ప్రాణా -ంతమా' నుమ్ము. వి.
 మంచి రుచుల గోరు' మంచి స్త్రీలను గోరు,
 మనుజుడె'ంత చెడ్డ మనసు జూడ;
 యించుక'ంత యైన నేల'ని విడువడు వి. 3౬
 తరుణి పొగను గన్న తనయుల గన్నను,
 మరుని కళల మించి మనము గౌరు;
 పాప - జాతి మనము బట్టంగ రాద యా! వి. 3౭

35. If you sport with your prince, with weapons, with fire, or with a strange woman, this will lead to destruction ! *

36 He desires pleasant food, and he longs for fair women! behold the evil heart of man ! He cannot for an instant relinquish these *temptations* and reflect that they are unprofitable

37 Gazing on the beauty of his wife and on his sons' affection ‡ of love increases, and his heart runs on them — How difficult is it to curb the sinful mind !

In other copies శరణ మాడుటెల్ల చావుకొంతేదా

† Tit — He cannot even in the least say Why these ?

‡ Cila — A word used in many different senses which however, may, I think, be resolved into 'Degree, grade, shade, tint' — It is particularly applied to degree of light, whereby the moonlight of one night differs from that of the next — applied to the mind it denotes feeling or affection — to natural objects, the effect or AFFECTION produced on one body by another — In mystic philosophy, Vedant and other authors seem to use the term for feelings that affect the nerves. It is there used in conjunction with two other words — "nādam" sound and "belucu" radiance, the

తేనె, పంచదార, తియ్య మామిడి పండు,

తిన్న గాని తీపి తెలియ రాదు;

కన్నని'ంపు - బుట్టు (గామిని యధరంబు! వి. 3౮

ఎద్దుక న్న దున్న యేలాగు తక్కువ?

యెరుపు లేక పోయి తరిగె విలువ *

నేర్చే'రుగని వాని నెర యోగి యందురా? † వి

38 Whether it be honey, sugar, or a luscious mango, unless we taste it sweetness is not perceived, but at merely seeing the lip of a lovely maid, we feel its sweetness

39 In what respect *is it that* buffalo is so inferior to the ox, what is its price lower because it is not red *but black*? Then let no one be called wise who is devoid of understanding *his intrinsic value alone should be considered*

three terms thus signify ideas received through the *ears*, the *eyes*, and the *feelings* of the body. Thus among the erotic works, the *Calasastira* is a *Treatise on Feelings*, the humour or disposition of the body being imagined to vary duly.

In Telugu Grammar the term *Calas* is applied to sixteen classes of words, the list of which is very dubious. The reason for using this title is given in none of the grammars, but I imagine it is borrowed from the *calas* or phases (so to call them) of the moon of which fourteen are reckoned in each lunar fortnight, while the fifteenth is considered uput, being either new or full moon. In my opinion the *Calas* in the grammar are all easily reducible to four or five classes instead of sixteen.

* In most copies this line stands thus, *iluva* being, for the sake of rhyme, put for the *viluva*—

యెరుపు లేక పోయి విలువ దరిగె

Were we to write *విలువ* the rhyme would be defective, as is explained in Prosody under the title *Akhanda vati అఖండయతి*.

† Here *అందురా* is for *అనుదురా*.

పదుగురా'డు మాట పాటియై ధగఁజెల్లు
 నొక్కడా'డు మాట యెక్కడె'ందు ;
 నూరకా'డు - వానికూరెల్లనో'పదో* వి రం
 గుణ - యుతునకు వేరు గోర'ంతఁజేసిన,
 కొండ యశాను వాని గుణము చేత ;
 కొండ కొద్ది మేలు గుణహీనుడె'రుగునా. వి. రం
 పతిని విడువ రాదు, పదివేలకై నను,
 పెట్టి చెప్ప రాదు, పేదకై'న;
 పతినిఁదిట్ట రాదు, సతి రూపవతి యైన. వి. ర౨

40 What ten men affirm passes current in the world. is the assertion of a single witness ever valued? the whole town detests the mere *interminable* talker

41 If you do the smallest † service to a worthy man, his worth makes it *in his eyes* a mountain of *benefits* but will the unworthy acknowledge even the heaviest obligations?

42. Desert not the king even for a thousand ‡ *others* when you have given a man food, tell it not however poor you are, and however fair the wife be, let her not scorn, her husband §

* In general written నూరకు'ండు వానికూ'రెల్ల నో'పదో.

† Lit. A nail-full

‡ A common intensive phrase

§ The second line might also be interpreted "however poor he be," the carelessness of style in this writer often leaves passages thus doubtful, and has led to the erroneous idea entertained among the natives that his verses are all riddles, conveying a different meaning from that which appears

సుతులు సతులు మాయ; సుఖ దుఃఖములు మాయ;
 సంస్కృతియును మాయ జాలి మాయ *
 మాయ బ్రతుకుకి'ంత మాయ గప్పి' స్తివి! వి. ౪౩
 మాట నిలువ లేని మనజుండు చండాలు
 డా' జ్ఞ లేని రాజు ‡ యాడు ముండ
 మహిమ లేని వేల్పు మంట చజేసిన వులి! వి. ౪౪

43 Sons and wives are a mere delusion, pleasure and pain are a deception, a family and affections we feel are unreal thou hast filled this delusive life with empty forms †

44 The man who cannot keep his word is *vile as a pariah*, a king devoid of authority is as a lone widow women, and a god not acknowledged in the land is no better than a clay *image of a tiger*

* This I conjecture must have been what the poet wrote The verse occurs only in one manuscript, and there the line stands thus

సంసరణము మాయ, జాల్య మాయ.

Where జాల్య would seem contracted for జాళువా gold, a word that does not admit of such a change

† *Maya*, "Unreal" because things which are always changing have no real existence The doctrine of Plato, who calls God TO "ON, and describes material things as scarcely really existing" (Stillingfleet on Paradise Lost, v, 471) Thus the *Paravi-A'tma*, or Great Spirit, is described as "That which supremely exists" (Compare Exodus, iii, 14)

‡ Dus-sandhi

సిగ్గు వారలమ' ని సృష్టి లోపలి వారు
 వెర్రి వేమని గని వెరగు పడిరి;
 తనకు గలుగు సిగ్గు దైవ మె'రుంగురా! వి. ౪౫
 విడువ ముడువ లేక, కుడువ కట్టగ లేక;
 వెరపు లేక, విద్యనా' రయ లేక,
 వెడల లేని వాని నడు పీనుగం దురో. వి. ౪౬
 లేని కాలమునకు, లేని మనమునా, యదు;
 యీనిన పులి యీతి నె'రుగకు' యదు
 కదన బుద్ధికి, ట్లు కలిమే' మి గల్గురా. వి. ౪౭

45 Those who consider themselves decent and reputable look upon the mad Vemana with astonishment. ah, the deity knows his real humility while he appears only to deride others¹

46. He who can neither loose nor close his purse, who will neither feed nor clothe himself, devoid of genius and un-polished by learning, he who thus walks is like a walking corpse

47 In time of poverty the heart itself becomes poor, and senseless as a cubbed tigress, † how should any good accrue to one so base-minded²

* Vemana has, in many passages, called himself a madman, with a view, we may suppose, to securing himself from the vengeance he was likely to incur by his unsparing satires on Hinduism and the Braminical hierarchy. Thus, also, Lucian Rabelais assumed the garb of fools and madmen while the arguments conveyed in their writings were undermining the polytheistical systems of their times. Erasmus, too, in his book entitled *Laus Stultitiae*, has adopted this method with a like object.

† Which is imagined to lose sight and sense, and even to devour its cubs.

ఇంచుక'ంత బోనమీ' శ్వరా' ర్పణమ' స్న,
 పుణ్య లోకమునకు బోవున' తడు *
 అన్న దానమునకు నధిక దానము లేదు. వి ౪౮
 ప్రియము లేని పిందు పిండి - వంటల చేటు,
 భక్తిలేని పూజ, పత్రి చేటు,
 వాత్ర మె' రుగనీ' వి † బంగారు చేటురా. వి. ౪౯
 తన్ను తానె' రుగడు తానె' వ్వరికి నేర్పు?
 పాలుమాలి తిరుగు పశువు కొడుకు!
 కాసుల కొరకై తె కర్తముల్ గట్టురా! వి. ౫౦

48. If he offer ever so little of his meal to the Lord, he shall go to the blessed abodes † in heaven. Thus no charity is superior to that of bestowing food

49 A feast given without kindness is a mere waste of flour-cakes, worship devoid of piety is a waste of the sprouts used in sacrifice, § and gifts devoid of charity are a mere waste of gold

50 Being ignorant of himself, how shall he instruct others? he roams about idly, no better than a brute, ¶ and performs religious ceremonies for the sake of pitiful fees

* Dus-sundhu

† పాపలే నియావి in another MS

‡ Punya. Blessed or holy. Holy acts are explained to be those which cause actual merit in the performer, they are thus distinguished from *Dharmam* (already explained), which confers no merit, but to omit which is sinful while *punyam* is that which is voluntary or spontaneous, without any immediate hope of reward being a work of *supererogation*, or which is gratuitous and uncalled for. In this sense it is even applied to evil acts. (Compare note on *Carṁam*, v. 51)

§ See note on I, 189

¶ For పశువు one copy has పసన. The sense of the third line is not clear.

సుతుల చేత పుణ్య - సుఖము బొందుదమ' ని,
మనుజుడు' ండు కర్త - మతము దగిలి ;
యేను గు పడి యున్న నె', త్తునా మశకంబు ? వి

ఎంత చదువు జదివి యె', న్ని విన్ననుగావి,
హీనుడ' వగుణంబు మాన లేడు
బొగ్గు పాల గడుగ, బోవునా మలినంబు ? వి. ౫౨

మొదల తన మతము వదలక,
తుదనె వ్యరి మతమునై' న దూషింపకయ్య,
బదిలుడ' యి, కోర్కె గోరక,
ముదమున జరియించు వాడె, ముఖ్యుడు వేమా !

51. Imagining that by acquiring some he will attain the happiness that is the reward of merit, * a man remains entangled in the creed of works If an elephant fall into a pit, how can a gnat extricate it ?

52 Let him study what he will, or listen to the holy texts, the sinner will not relinquish his vile nature Though you wash a coal in milk, will its blackness be removed ?

53. He who, in the first place, swerves not from his own religion, who in the second place, reviles the creed of no other man who cautiously refrains from forming any evil desire he shall live in happiness he is the first of men

* See note on II, 48, on *Punyam* here opposed to *Carmam*, which forms the lowest grade in the scale of merit See the preceding verses

తిరివాని మిగుల దీవించగా రాదు,
 వెరివాని మాట వినగ రాదు,
 వెరి కుక్క బట్టి వేటాడ వచ్చునా? వి. ౫౪
 ఆలు బిడ్డలు, ధనమ' రయ తల్లియుఁదండ్రై,
 కై,* మనుజుడు మిగుల కష్ట - పడును
 తనకు నెవరు లేరు, తాను బ్రహ్మము గన్న. వి. ౫౫
 పూస పోగులై' న పుట్టంబు, విడియంబు,
 కాయ - పుష్టి మిగుల గలిగి యున్న,
 హీన జాతినైనని'ందు రమ్మ'ందురు. వి. ౫౬
 మాసిన పని తోడ, మలిన - వస్త్రము తోడ,
 యొడలజిడ్డు తోడను'ండెనే ని
 యగ్ర' - జన్మడైన, టై పొమ్మ'ందురు. వి. ౫౭

54 Why utter benedictions on a worthless wretch? why listen to the words of a fool? who can pursue the chase with mad dogs?

55 A man labors to gain wealth for the sake of his wife, his child, his mother, and his father. But if he looked to God, these should no longer exist so as to agitate him.

56 If they see a man wearing beads, earrings, and a vest with a roll of betel, and plumpness of body be his caste what it may, they invite him to sit by them †

57. But if unshaven, with soiled garments and a foul body, like a hermit, be his birth what it may, they bid him begone.

* The Syntax is here imperfect

† Compare verse 21. Sometimes in this author we meet (as in Martial and the Anthologia) with the same epigram in different forms, and it is not always easy to decide which the poet ultimately preferred

కొండెగాడు జావ కొంప దనుక బోన,
 వంతు కి' ంతె కాని, వగపు లేదు
 కొంకనక్క జావ గొర్రెలే' మిటికే' డ్దు ? వి. * ౫౯
 వాడకు రికి తిట్టు, వలద' న్న మొర బెట్టు ;
 ముందు మగని బెట్టు మునుగు బెట్టు ;
 గడుసురాలు మగని గంప బెట్ట' మ్మరా. వి. ౫౯
 ఆస పాప - జాతి యన్నిటిక' ంతెను
 ఆస చేత యతులు మోస పోరె
 చూచి విడుచు వారు శుద్ధాత్ములె' ందును. వి. ౬౦
 నిజములా' డు వాని నిందించుజగమె' ల్ల
 నిజములా' డరాదు నీచు తోను
 నిజ - మహాత్ముగూడి నిజమా' డ వలయురా. వి ౬౧

58 When a backbiter dies, you should go to the funeral at his house, but merely for decency's sake it is impossible to grieve in reality can the sheep lament the death of the wolf?

59 She runs rangling down the street if you check her, she screams, she first scolds her husband, and then hides her face in a fury the shrew is ready to sell her husband in a basket

60. Covetousness is a sin of the worst nature through lust have not even hermits been deluded? he who hath viewed and relinquished all this is the pure spirit !

61. He who speaks rough plain truth is reproached by all the world Truth should not be declared to the vile, but if you meet with a truly great soul, declare the truth to him

* In the original తోడల' బైచావతో గొర్రె యెద్దునా, 1 line in every point wrong, here todelu becomes a dictyl I have, therefore, corrected it from conjecture

వెరువ వలె పాపమునకును,
 వెరువగ వలె మరణమునకు, విశ్వము లోనక
 మరువగ వలె సంగమముల,
 మరి మరువగ వలదు మేలు, మహిలో వేమా. ౬౨

ఇచ్చకము భువిన' వశ్యము *
 కుచ్చితమీ లోక నింద కోవిదునకునీ,
 తుచ్చమున, హాని వచ్చును ;
 మచ్చరమే తన్ను జెరుచు, మహిలో వేమా. ౬౩

కోతి బట్టి తెచ్చి, కొత్త పుట్టము గట్టి †
 కొండముచ్చులై' ల్ల గొలిచి' నట్లు,
 నీతి హీనులో' ద్ద నిర్భాగ్యులు'ందురు. వి. ౬౪

62 Let us fear to sin and stand in awe of death.
 Let us forget the ties of earthly affections, but never let
 us forget kindness *that we have received*

63 Civility is indispensable in the world, but hypo-
 crisy is a disgrace to the most sagacious *of men* baseness
 leads to ruin, and malice towards others leads to our own
 destruction ‡

64 If you catch a monkey and dress it in a new robe,
 the hill apes will all worship it Thus are the luckless
 subject to the senseless

* This would more correctly be thus ఇచ్చకము వశ్య-కరమగు, but in the
 original it is ఇచ్చకము లోకవశ్యము.

† At (కొండ పుట్టము గట్టి) "constitute it king of the hills"

‡ Miccarun appears to be derived from the Sanscrit *matsaram* The
 prasa in the third line is not accurate

గాడ్డే మేను నిండ గంధంబు బూసిన
 'యేమి యెరుగ లేక యెగసి తన్ను
 నీడు కాని దానికి' ప్తమీ' లాగు, రా. వి. ౬౫
 విడువ వలయునూ' రు నిశ్రాంతి గాకున్న,
 విడువ వలయునూ' లి విధము దెలిసి
 విడువ వలయు రాజు వితరణి గాకున్న. వి. ౬౬
 అప్పు దీయ రోత హరి హరాదులకై' న *
 మొప్పె తోడ మైత్రీ మొదిలె రోత
 తప్పు బలుక రోత తాకట్టి' డిన రోత వి. ౬౭
 ఎడ్డె దెలుప వచ్చు యేడాదీకై నను,
 మాని దెలుప వచ్చు మార్గ మునను;
 మొప్పె దెలుపరాదు ముప్పదే' ండ్లకునై' న. వి. ౬౮

65. Though you anoint an ass all over with perfumes, it feels not *your fondness*, but will turn again and kick you and equally fruitless is love shown to a young girl.

66. You should go from a town where you are not at ease, quit a wife whose temper you have found out and leave a prince who is devoid of liberality

67 To fall in debts is vile even to the noblest intimacy with fools is an utter abomination a lie is disgusting, and to give a pledge is intolerable †

68. A blockhead may be taught in a year's time, a silent recluse may be led in the path, but an idiot can never be instructed, no, not by thirty year's teaching

* Lit. "To Hari, Harā, and the rest, " that is, "to Vishnu, Sivā, &c "

† The word *vile*, is here translated in four different ways, as the reiteration of the same word is not in English approved as it is in Telugu.

చూలు * వలన బుట్టుసుఖ దుఃఖములు రెండు ;
 పతికి సతికి బుట్టు పరగ సుతుడు
 సతికి సుతుని వలన సౌఖ్యము గలుగును. వి. ౧౯

నీళ్ల మీద జూడు నెరయ నోడల పర్వ ;
 బయలు మీద జూడు పక్షి పర్వ ;
 నాడు వారి గమనమా' లాగు నుండు రా. వి. ౨౦
 ఆలు రంభయైనన' తి శీల వతియైన,
 జార - పురుషుడే' ల జాడ మాను ?
 మాల వాడ కుక్క మరిగిన చందంబు, వి. ౨౧

69 From our offspring originate both pleasure and pain, the son is born equally of the husband and the wife, and the wife derives comfort from the son.

70 Like the course of ships on the sea, like the course of a bird in the sky, such is the conduct of a woman that leaves no traces behind it †

71 Be his wife Venus, and full of fidelity, how shall the fickle husband cease from his habit of *rambling*; he is like a dog that delights only to roam the Pariar-street

* I have substituted చూలు for చూపు which would seem an error of the transcriber

† Compare Proverbs, xxx 19 Another copy reads in the second and third lines

బట్ట బయలు జూడు బండి లీమి
 ఆడదాని బలిమి యాడ నె చూడ రా

చాకి వాడు కోక చీకాకు - పడ జేసి,
 మయిల బుచ్చి మంచి మడుపు జేయు,
 బుద్ధి జెప్ప వాడు గుద్దిననే' మయా? వి. 2౨
 కలిమినాడు మగని కామిని సూచను,
 లేమి జిక్కు నాడు లేపకు' ండు
 మనిన మగనినై 'న మడియంగ జూచును. వి. 23
 పాలు పంచదార పాపర పండ్ల లో
 జాల బోసి వండ చికి రావు
 కుటిల మానవునకు గుణమే'ల కలుగురా. వి. 2౪
 భూమి నాది యన్న భూమి పక్కున నవ్వు
 దాన హీను జూచి ధనము నవ్వు†
 కదన భీతు జూచి కాలుండు నవ్వును. వి. ౨౫

72. The washerman torments a cloth to take the stains out, and then folds it properly, what then though he who teaches thee chastise thee

73 In the time of his wealth the wife looks *with kindness* on her husband, when he falls into poverty she will not *even rise to meet him* she looks then upon her living husband as though dead

74 Though you pour milk and sugar over bramble berries and boil them, they will acquire no 'lavour', how then can *good* qualities be produced in the crooked heart by *any kindness*

75. If he says this ground is my own, the field laughs at him His wealth derides *the miser* who never bestows a gift † and death ‡ laughs at him who is afraid in battle.

* మడియంగ. In some copies మాయు, and మాలవానిగచూచు.

† Al ధనమునాది యన్న ధనము నవ్వు. ‡ Cala is Time or Destiny

తనదు భ్రాతలె'ల్ల దానంబు సేయంగ,
తనకు గలద టంచు' మనగ రాదు;
తనదు, కాలు గోయ, తన తప్పుడే' డ్చునా? న వి.

పంకజా' షీ చగన్న బంగరు పొడగన్న,
దిమ్మ బట్టి యుడు తెలివికెల్ల; *
మనుజులకును తత్వ మహామె'ట్లు గల్గురా? వి. 22

76 If your elder brothers by charity become doers of good do not suppose that the reward of this will accrue to you, the younger brother might as well feel a wound inflicted on the elder

77. When we behold a bright eyed girl, or gaze on gold every one's mind is seized with wavering thoughts, how then can the power of truth ‡ be felt by men?

§ In another copy more apt expression is introduced by sacrificing metre

తన యన్న కాల్గోయ తన కాలు నొచ్చునా.

* For తెలివికెల్ల some copies read బొమ్మకై, or బమ్మకై (derived from *Brahma*), while others have తిమ్మకొ. Possibly the allusion to *Brahma* is what the poet intended, as the Hindu authors constantly represent their gods as subject to every human passion. In such passages the name *Brahma* may well be translated as *Jupiter*.

† Lit. *Lotus-eyed*, allusions to the lotus (*pudma*) or water-lily, perpetually occur in the Sanscrit and Telugu authors. In their poetical use we may always translate the *pundaricam*, or white species, as *the lily* and the red lotus, or *len damara*, as *the rose*, a flower apparently little known to the poets of India. The *utpalam*, or blue lotus, may thus be rendered *the violet*.

‡ Tatwam See on 1, 137

దాత గాని నాని తరుచుగా వేడిన,
 వాడు దాత యానె వసుధ లోన ?
 న' పురు దర్శ యానె యబ్ధిలో ముంచిన ? వి. ౭౮
 మొండి వానికే' ల ముంజేతి కడియాలు ?
 తొగ్గి వానికే' ల కర్త పండ్లు ?
 గాడిదెలకునే' ల గడ్డముల్ మీసముల్ ? వి. ౭౯
 దొడ్డ వాండ్లమ'నుచు, దోష డొంకలు కట్టి,
 యడ్డమై'న జనులన'ంట గట్టి ; *
 దోచుకొన్న నట్టి దోషమై'క్కడ బోవు ? వి. ౮౦

78 However importunately you pray *relief* of an illiberal man, will he ever become bountiful ? Will plunging *them* in *sacred* sea convert bulrushes into darbha-grass ?†

79 What has a cripple to do with bracelets ? of what advantage are wooden teeth to the hare-lipped ? will an ass be the better for *assuming* a beard and whiskers ? *Mere pretensions are wholly fruitless.*

80 You think yourselves brave men when you obstruct a road with bushes, bind the people who come up, and *plunder* them how shall the guilt of robbery be removed from you ?

* Al అడ్డమైన పనుల నంటగట్టు

దొడ్డిచెట్టినట్టి దోహమెక్కడ బోవు !

† Which is used in sacrifice

పట్ట నేర్చువాము పడగ యొరగ జేసు;
 చెరుప జూచు వాడు చెలిమి జేసు ;
 చంప దలచు రాజు చనువి చ్చుచు' ండు, రా వి.౪౧
 ఎంత నేవ జేసి యేపాటు బడినను,
 రాచ మూక నమ్మ రాదు ర' న్ను ?
 వాము తోటి పొందు పదివేలకైనను ? వి. ౪౨
 మొదల క్రియను దప్పి మోసంబు జేసుక,
 పొట్టకొరకు మనసు పొందు పరచి
 బీదకుక్క రీతి పెరుగును మనజుండు. వి. ౪౩
 కడు విచిత్రమ' రయ కాముని యంత్రంబు ;
 పువ్వుబోడి చుక్క బొట్టు గన్న ;
 కాంచి - బెళుకు † గన్న కడు సొక్కు పుట్టురా వి.

81 A serpent when ready to strike sidles its crest
 he who seeks to destroy you contracts friendship with you,
 and the prince who meditates your destruction allows you
 every freedom

82 Whatever obedience you use, whatever toil you
 undergo for them, never, O my brother, trust the assembly
 of kings, it is always ‡ *hazardous as* intimacy with a ser-
 pent would be

83. He who neglects the highest end of *his being*, pra-
 ctises guile, and who restrains his inclinations merely for
 the sake of his belly, such a man lives like a miserable dog

84 Singularly fanciful is the talisman of Cupid to be-
 hold, the spot § in *the forehead* of the rosy nymph, at the
 glance of her waist is the heart agitated

* Al కామినియంగంబు. † Al కాంచనంబు.

‡ Lit. For ten thousand, a common intensive See on II, 12

§ The *tilacu*, or beauty spot in ornamental patch worn in the forehead

చక్కెర గలుపుకతింటే
ముక్కిన తవుడై'న లెస్స ; మోహము గలచో
వెక్కురు బానిసె * యైనక
మక్కువతో దివ్య భామ; మహిలో వేమా. ౫౫

ఎట్టి వానికై' న బుట్టును మోహంబు,
పుట్టు మోహమె'ల్ల పూడ న్రొక్కి,
గట్టి చేసి చూడ, గనిపించు బ్రహ్మంబు పి. ౫౬

పట్టు గొమ్మ లేక బహుపాటు బెడు వారు
పెట్టి పొయ్యి లేక పెట్టు వారు,
ముట్టి శివుని పూజ మొదలె నేయగరాదు. వి. ౫౭

35 If you mix sugar with it, even mouldy chaff *has* flavour, so wherever there is inclination, the most unpalatable hussy is loved as a divine angel.

86 Love is produced in *the heart of every man* whomsoever, but if thou bury and trample upon desire *whenever it is* produced, and restrain it, then, behold, the deity shall be displayed to thee

87 Those *on the one hand* who are without sustenance and suffer distress, and those *on the other* who will give neither meat nor drink, but only revile others, are equally incapable of performing the worship of Siva

* Al చక్కెరపు బానిసె which gives a similar sense

ఆత్మలోన శివునిన' నువుగా శోధించి,
 నిశ్చలముగ భక్తి నిలిపెనేని,
 సర్వ - ముక్తుడౌ'ను సర్వంబు తానా'ను. వి. ౮౮
 ఎరిగిన శివ - పూజ యెన్నడు చెడి పోదు,
 మొదల బట్టు పట్టు వదల రాదు,
 మొదల విడిచి గోడ తుది బెట్టు గల్గునా? వి. ౮౯
 చేటు వచ్చెనేని చెడనాడు దైవంబు,
 మేలు వచ్చె నేని మెచ్చు చున్ను ,
 చేటు మేలు తలప చేసిన కర్తము. * వి. ౯౦
 కడుపు చిచ్చుచేత, కామా' నలము చేత,
 క్రోధ - వహ్ని చేత కుటిల పడక,
 నొక్క మనసు తోడను'ండిన' పృథ్వీ ముక్తి. వి ౯౧

88 He who seeks aright the God who dwells in the heart, and fixes unalterable faith on him, he shall attain utter absorption, he shall be resolved into the universe †

89 Worship of God, performed according to knowledge, shall never perish *fruitless*, never let a *man* leave the hold he first takes, can a wall be completed if the foundation be neglected?

90 If misfortune befall him, *the sinner* reviles the deity if he meets with good, he lauds himself for it but evil and good are the *result of his own acts*

91 Be not ensnared by the fire of hunger, by the flame of desire, or the heat of anger If thou maintain one changeless disposition, this is freedom ‡

* Al గరిమ మేలు క్షేమ కావటి కుండలూ.

† On *Srva*, see I, 133 n On *mukti*, see I, 88, n, On *Sarvam*, I, 171, n

‡ *Mukti* Liberty See verse 94

ఏవంక మనసు కలిగిన

నావంకకుని' ంద్రియంబుల'న్నియు నేగుక ;

నీవంక మనసు గలిగిన

నేనంకకుని' ంద్రియంబులే' గవు, వేమా. ౯౨

పాలు పెరుగు వెన్న * వాయసా స్వము నెయ్యి

జున్ను నెన్నియైనఁ జూడ పాలు

పాలవంటి కులము † బ్రహ్మంబు గానకో. వి. ౯౩

చదువులందు రాజ్య - పదవులందును, పాడి

మొదవులందు, స్త్రీల పెదవులందు

నా' శలు'డుగున'ట్టి యయ్యలు ముక్తులు. వి. ౯౪

92 Whatever be the inclination of the heart, to that side do all the senses turn, if the heart be once turned to Thee, the passions will never wander in any other direction.

93 Plain milk, or curds, butter, or rice-milk, *neyz* † or beestings, however many *shapes it may assume*, it is still milk, men cannot perceive *that* the deity is thus *also capable of various appearances*

94. Those who no longer delight in reading, in royal mansions, in milch kine, and in the lips of women—these venerable men ¶ are the free.

* Al చల్ల.

† Al గుఱము.

‡ Clarified butter, called in Hindustani *ghee*

¶ *Ayya*, Sir A father or master A wife calls her husband *Sivamu*, my lord, but never *Ayya*

కడుపుకే' ల మనస కళవళ పడియెదు
 కడుపుకే' డ తృప్తి కలుగుచు' ండు ?
 కడుపు రాతిలోని కప్పకు గలుగదా ? వి. ౯౫
 శూద్రుతనముపోయె, శూద్రుడ గానని,
 ద్విజుడ' నుకొనుటె' ల్ల తెలివి లేమి *
 ఇత్తడె' నగు పసిడి యాడ' న వచ్చునా ? వి. ౯౬
 అధికమైన యజ్ఞమ' ల్పుండు తాఁజేసి,
 మొనసి శాస్త్రము విడి మురువు దక్కు
 దొబ్బ నేర్చు కుక్క దుత్తలు మోసునా ? వి. ౯౭

95 Why suffer anxiety, O my heart, for the belly ? either here or there the belly will be filled As to having a belly, the frog that lives in a rock is thy equal

96 To say, "Sudraism has left me, I am no Sudra, I am a Bramin," † is all folly, though brass resemble gold, can it be esteemed its equal ?

97 If a light man perform the dignified *yagna* sacrifice, departing from the prescribed rule, he shall miss the enjoyment of *good*, a dog will merely push down the cup it attempts to lift

* Substituted for తెలివలేక.

† The sons of Bramins are considered to be by birth Sudras the ceremony of *upanayana* or initiation, performed at about six years old, confers the name of Dwija, or Twice Born

జన నా జాయలే శూద్రః, కర్మణా జాయలే ద్విజః,
 వేదా' ధ్యానించ విప్రః స్యాత్, బ్రహ్మ-జ్ఞానంచ బ్రహ్మణః.

"By birth he is a Sudra by religious rites he becomes a Dwija, by reading the (Ved) Scripture, a (Vipri) perfect priest, and, by a knowledge of rithu, a (Brahmin) divine

శాంత మానసమున జల్లనై శీతల,
 భాతిను' న్నవాడు పరమ - యోగి
 యట్టి వాడు ముక్తిస' తి వేగ గైకొను. వి. ౯౮
 కనకమే' డల, మంచి కాంతిల యెడలను,
 వలచి యుందురె'ంత వారలై' న
 తోయ జాక్షిఁ బాయు దొరలె' వ్వరును లేరు. వి. ౯౯
 మధు - రసంబు గోరి, మక్షికంబులు చేరి
 చొచ్చి వెడల లేక చొక్కిన' ట్లు,
 మునిగి వెడల లేడు మోహంబు రాశిలో. వి. ౧౦౦
 ఒడలుఁ బొంచు లంజె యుబ్బసంబుననై' న,
 పేగ, విటుని మీద విరిగెనే' ని
 పందికొక్కు మీద, బుడి గల్ * పడ్డట్లు. వి. ౧౦౧

98 The man of calm mind, whose disposition is benign as a cool *temperature*, he is the perfect Yogi. Such a man shall very soon attain to *holy* liberty

99 All men, be they who they will, desire gold and fine women. Not the mightiest of lords can relinquish a fair eyed † maiden

100 Like flies that longing for honey, approach it, enter, are intoxicated, and unable to extricate themselves so, plunged in a multitude of passions, a sinner perishes without escape

101 If a prostitute with a well-nourished body, and puffed up, suddenly fall on a paramour, rushing on him, he perishes like a dormouse under the wheel of a cart "

* కిల్ for కిల్లు. A stone. The wheels of carts are sometimes formed of stone

† Lotus eyed. See o n .

వెలయాలి వలన కూరిమి
 కలుగదు, మరి, కలిగెనే' ని, కడతేరదు రా
 పలుగురు నడిచెడు తెరువున,
 పులు* మొలవదు, మొలిచెనే' ని పొదలదు; వేమా,
 తొత్తు తోటి పొందు దోషంబు దోషంబు;
 లంజె తోటి పొందు లజ్జ చెడును:
 జార తోటి పొందు చావుకు మూలమా. వి. ౧౦౩

బ్రహ్మము'న్న చోటు పరగంగ ఁ డెలియక,
 యెందు వెదుక బ్రహ్మమే' ల కలుగు ?
 నంజనంబు లేక నా' సొమ్ము దొరకదు ? వి. ౧౦౪

102 She who sells herself has no real affection for you, or, should she have any, it will not last In a path trodden by many no grass will grow, or, should it spring, it will never thrive

103 To associate with a slut is ruin upon ruin, he who has to do with a whore, loses all shame, and joining with an adulteress is the source of utter death.

104 If we know not truly the abode of the deity, how should we discover it, search as we may? that object cannot be traced without the *requisite divining* rod. †

* పులు for పుల్లు.

† *Anjanam* A spell, or more properly a collyrium, a salve which, applied to the eyes, was supposed to give the power of discovering mines or buried treasures It is alluded to by Milton, *Paradise Lost* xii, 415

వెర్రి మొద్దుకే' ల వేద శాస్త్రంబులు?
 ముద్దులాడికే' ల ముసలి మగడు ?
 సద్ది మిగులని'ంట సంసారమే' ల రా? వి. ౧౦౫
 సాధు చరిత యైన, సతి సత్ప్రవర్తన,
 జార యేమె' రుంగు సాధువైన?
 బ్రహ్మ నిష్ఠ' యెరుగు బ్రాహ్మణుడే' రుగునా? వి. ౧౦౬
 హీనుడే' న్ని విద్యలీ' లన' భ్యసించిన,
 ఘనుడు గాడు, హీన - జనుడె కాని
 పరిమళముల గర్భభము మోయ ఘనమానె? వి.
 చక్కదనములే' ల, సంపత్కరములే' ల,
 విద్యలే' ల' భూమి నిరివి యెల?
 పుత్ర - పదవికన్న పుట్టునా పదవులు? వి. ౧౦౮

105 What has a stupid fool to do with an old husband? and what sort of family is that where nothing is kept *for the morrow* ?*

106. As the inconstant woman comprehends not the faithful wife's virtuous conduct, so the natural man cannot understand steadfastness in religion, when he sees it

107 Though the man of base heart have learnt all the sciences in the world, he does not *thereby* become noble, but is a depraved being. Will rubbing perfumes over an ass, at all alter its nature?

108. To what ends is gracefulness of form, or the acquisition of riches, or *the knowledge of arts*, or extent of landed *possessions*? Can any gain equal that of having offspring?

* Lit for breakfast నడ్డి being probably contracted for చలిది; cold food prepared the preceding day and eaten in the morning by children before the regular hour at which grown persons eat.

భాగ్యవంతురాలు పరుల యాకలి దప్పి,
 'దెలిసి, పెట్ట నేర్చు' 'దీర్చ నేర్చు,
 తనదు దుష్ట - భార్య తన యాకలిని గాని *
 పరుల యాకలె' రుగద' రియ వేమ. ౧౦౯
 మనసు లోనను' న్న మమతల' న్నియు గోసి,
 దృఢము జేసి మనసు 'దేట పరచి,
 ఘటము నిల్పు వాడు, ఘతనర - యోగిరా. వి. ౧౧౦
 పచ్చ విల్తుచేత గ్రచ్చర జనులె'ల్ల
 తచ్చనా' డ బడిరి ధరణి లోన,
 కులజుడె' వ్వడి'ందు 'గుల - హీనుడె' వ్వడు? వి.
 కాగల పనులె'ల్ల 'గాకె' టు బోవును !
 కాని పనులు కానె కావు భవిని,
 మహిమ వేరె యుండ మనతోడను' న్నదా ? వి. ౧౧౧

109 A lucky woman perceives the hunger and thirst of others, she helps them *to food* and satisfies them, but your unlucky, senseless wife considers no one's hunger but her own.

110 He who understands all the secrets of his heart • who has cut off his passions and purified himself, he who restrains his body, this is the true saint

111 By *Cupid*, the green bowed *god*, are all men in the world suddenly deluded, who, then, *in this respect* is the noble, who is the abject?

112 How should all that is destined to happen fail of occurring? that which is not doomed to us shall never befall us? The *ruling* power is independent of ourselves †

* AL. తనదు దుష్ట భాగ్య తనయాకలిని గాని.

† A paraphrase of a verse difficult to translate literally, but useful as exemplifying various forms of the verb *agn* to *become*

శత్రువులను ద్రుంచి, శాంతింబు వహించి,
 కృత్యములను నడపు నిత్యునె' రిగి,
 సత్యమ' ణగకుండ *సాధించిన' టువంటి
 పురుషుడొ' ను పుణ్య పరుడు వేమ! ౧౧౩

తనదు దేహమందు తనకు' న్న పరివార
 మ'ందరి బిలిపించి, హర్షమె' సగ,
 నెల్ల చాపు దెలిసి, యింద'ందునె' రిగియు
 నడువ నేర్చునా'తిడ' రుదు వేమ! ౧౧౪

మొదటనా' స బెట్టి, తుద "లేదు పొన్న" న
 పరమ లోభులై' న పాపులకును ;
 వారి యుసురు దాకి నగ చెడి పోవరా? వి. ౧౧౫

113 He who has quelled his foes, *the passions*, who has put on patience, who recognizes the eternal agent in all that happens and without failing in the truth, has attained to it this man shall become a holy saint

114 He who willingly summons *the passions*, his servants in the body, who knows they shall all *perish in death*, who knows this world and the next | he who thus walks is rarely to be found

115 Those who first excite hopes *in the poor*, and at last say "Go, I have nothing for you," those sinners, the hard misers, shall ultimately feel the effect of the sighs† of men, shall lose their hopes and perish.

* Al అడగనిండ which gives the same sense The fourth line is commonly thus పురుషుడు దుఃదుఃఖి భూమివేమ.

† Indu Andu answering to the Sanskrit *Iham* and *Param*, literally signifying *here* and *there*, but imply the *present* and *future* world.

‡ B 1, 44

బడుగునె' రుగ లేని ప్రాభవంబ' ది యేల ?
 ప్రోది యిడనిబంధు - భూతి యేల ?
 వ్యాధి ఁదెలియ లేని వైద్యుడు మఱి యేల ? వి.
 తుంట వింటి వాని తూపుల ఘాతకు
 మింట మంట నడుమ మిడుక ఁదరమె ?
 యింటి యాలు విడిచి, యెట్లు' ఁడ వచ్చురా. వి.
 పాముకన్న లేదు * పాపిష్ట మ' గు కీవి
 యట్టి పాము ఁజెప్పిన' ట్లు వినును ;
 [యిలను] మోహి దెల్పనె' వ్వరి వశమయా. వి.

116 To what end is wealth it unknown to the poor ?
 of what profit is the prosperity of a relation who shows
 no liberality ? and of what good is a physician unknown
 to the sick ?

117 There is no living between earth and sky for
 the pain of the wounds inflicted by Cupid † How can a
 man live who deserts the wife of his home ?

118 No animal is more vile than the serpent, yet the
 serpent will obey that which is said to it, but in whose
 power is it to teach mildness to the lustful man ?

* In the original the verse stood thus, with an error in elision పాపిష్ట
 జీవము యట్టి, &c. In several other passages I have made similar con-
 jectural emendations without pointing them out to the reader

† Lit. *Him of the sugar cane bow*

ఎవ్వరె' రుగకు' ండనె' ప్పడు బోవునో?

పోవు జీవమ'ట్ల బొంది విడిచి,

యంత మాత్రమునకున' పక్షీర్తినె' రుగక,

విరగ బడును నరుడు వెర్రి వేమ ? ౧౧౯

తనువు విడిచి తాను తర్లి పోయెడు వేళ,

తనదు భార్య సుతులు తగిన వార

లో' క్కరై ననే గరు' నురు మాత్రమె కాని,

తనదు మంచి తోడు తనకు, వేమ. ౧౨౦

పూర్వ వాసన గల పుణ్యా - త్తుని కలిమి

యాట చెలమ రీతి నూరు నెప్పు

డె' ందరికినొ సంగనె' ప్పటి యట్లు' ండు. వి. ౧౨౧

119. This soul will depart, it will pass away, and leave the body one day or other unknown to any one : he is a madman who, unconscious of the degradation he shall meet in death, is puffed up with pride

120. When he quits the body and departs, neither his wife, sons, nor connections will one of them follow him nothing but the soul † will then remain, and the good he has done will be his only possession.

121. The wealth of him who is virtuous, and retain a consciousness of his former birth, shall flow continually like a wellspring To how many soever he gives, he shall still remain wealthy.

* *Jee* is properly the living body Perhaps the poet wrote *bratucu*.

† Lat, breath, *usuru*.

ఆడి తప్ప వారల' భిమాన హీనులు
 గోడె'రుగని వాడు, కొద్ది కాడు,
 కూడి కీడు నేయ క్రూరుండు చలపోయు. వి. ౧౨౨
 వాన రాకడ మరి ప్రాణంబు పోకడ
 కాన బడదు ఘనునకై' న గాని
 కాన బడిన మీద కలి యిట్లు నడుచునా. వి. ౧౨౩
 తగిన కులజుడై' న, తల యెత్తు ధనమైన,
 భాగ్య - పురుషుడే' ల పట్టనె'ంచు
 పరమ - సాధ్యి చూడ, పరులన'ంటదు సుమీ. వి.
 పరుల దత్తమి'ట్లు పాలన జేసిన,
 నిల స్వ దత్తమునకుని' నుమడించు
 నవని పరుల దత్తమ' పహరించిన స్వద
 త్తంబు నిష్ఫలంబు ; ధరణి వేమ. ౧౨౪

122 Those who give their word, and break it, are lost to all shame he who disregards distress is vile and cruel is he who, after contracting friendship, grieves his friend

123. The coming of rain and the departing of the spirit are not to be foreseen even by the wisest. Could we perceive *the future*, surely this iron age (Calì yuga) would not proceed as it does.

124 Though he see wealth heaped as high as his head, the man of pure birth,* rich in himself, will not touch it, and a chaste, virtuous wife will regard no strange man

125. If thou duly guard the benefaction of others, *thy ancestors, such as charitable institutions*, this shall double the merit of thy own charities but if thou embezzle the alms of others, thy own charities shall become fruitless

* Or, The fortunate man

తనదు దానమ' వని తన కూతురి సమంబు,
 తండ్రి దానమె' ల్ల యదనకు తోడు
 అన్యులి' చ్చు దానమ' ది తల్లి వంటిది* వి. ౧౨౬
 గతము చేసిన' ట్టి కర్మబంధముల' న్ని,
 పరిసి పోవు, సత్య - గురుని వలన;
 కుమ్మరికొ'క యేను, గుదియకు, నొకనాడు† వి.
 జాతుల'ందు మిగుల జాతి యేదె'క్కువో?
 యెరుక లేక తిరుగనే' మిఫలమొ?
 యెరుక గలుగు వాడె, హెచ్చైన కులజుండు. వి.

126. Consider the gift made by thyself, *such as endowments for charitable uses, granted in life time*, as thy daughter thy father's bequests, as thy sister, and those of thy elder brother, as thy mother.

127 All the bonds wherewith our former actions, *in an earlier transmigration*, have bound us, shall be done away by a teacher of the truth, as they say "a year to a potter and a day to a cudgel" ‡

128 Which is the chief caste among all the sects? What is the use of going on without sense? He who has understanding is of the noblest tribe

* Borrowed from the Sanskrit verse

స్వదత్తా పుత్రికా ధాత్రీ, పితృ - దత్తాసహోదరీ
 అన్య - దత్తా స్వయం మానో, విప్ర - దత్తా - వసుంధర.

† Al నొక వేత a single blow

‡ Which can easily destroy his year's work Some copies for nadu read pettu, a blow

§ Here, as in many other prosaic passages, fidelity of translation requires the use of very unpoetical (gramya) language

కూటికి వగ లేక కూర్చున్న' వారికి,
 నా'డు దాని మీది యాస గలదె ?
 యన్న - మదము చేతన'న్ని మదంబులౌ. వి.
 అన్ని జాడలు' డిగి యానంద కాముడై
 నిన్న నమ్మ జాలు, నిష్ఠ తోడ,
 నిన్న నమ్మ ముక్తి నిక్కంబు, నీయాస. వి. ౧౩౦
 ఒడ్డు పొడుగు గలిగి, గడ్డంబు పొడుగైన,
 దాన - గుణము లేక దాత యగునె ?
 యెనుము గొప్పదై'న, యేనుగు బోలునా ? వి.
 సతుల జూచి, నరుడు సౌఖ్యంబు గోరును ;
 గతుల గాన లేడు, కర్తమందు
 గతుల సతుల వలన గానంగ లేరయ. వి. ౧౩౧

129 Can they who have no means of subsistence feel any desire for women ? All our lusts originate in fulness of meat

130 He who gives up every other object, and, seeking happiness alone, trusts in Thee with full reliance ; by that faith shall (I protest by Thee) gain perfection

131 Be he stout or tall, or wearing a long beard, devoid of liberality he is no noble however large a buffalo be, it cannot compare with an elephant.

132. Looking on women, a man desires happiness, but cannot foresee what will thereby befall him , by reason of women they are blinded to their destiny †

* See I, 12

† Or, To salvation *gati* being equivalent to *mocsham*

ఆలి మాటలు విని, యన్న దమ్ముల రోసి,
 వేరు బడెడు వాడు, వెర్రి వాడు;
 కుక్క తోక బెట్టి గోదావరీ దునా; వి. ౧౩౩
 స్త్రీలు గల్లు చోట, చెల్లాటములు* గల్లు;
 స్త్రీలు లేని చోటు చిన్నబోవు;
 స్త్రీలచేత నరులు చిక్కుచు న్నారయా. వి. ౧౩౪
 మాల మాల గాడు, మహి మీదనే' ప్రొద్దు;
 మాట తిరుగు వాడు మాల గాక;
 వాని మాల యన్న - వాడె (పో) పెను మాల. వి.
 చిప్ప లోను బడ్డ చినుకు ముత్యంబా' యె
 నీళ్ల బడ్డ చినుకు నీళ్ల గలసె;
 ప్రాపము గల చోట ఫలమే' ల తప్పనో?† వి.

133 He is a fool who, listening to his *fractious* wife, quits his brothers and separates himself *from them*. Can a man swim in the Godavery by holding on to a dog's tail ?

134. Where there are women, there is sport the town would be ruined but for women , men are indeed in the hands ‡ of women

135. Consider not him a Paria of *degraded rank* who is so by birth , he who breaks his word is far viler He who reproaches the Paria is (go to) worse than him

136 The drop that falls into the oyster-shell becomes a pearl, while the drop that falls into the wave turns to water if the situation be suitable, the fruit shall not fail

* In another M S చిందు లోన పడ్డ చిడ్డడు పుట్టచా.

† Al కొరకు for చేత.

‡ Al చెల్లాటం.

కలము గలుగు వారు, గోత్రంబు గలవారు,
 విద్యచేత విర్రవీగు వారు,
 పసిడి గల్లు వాని బానిసె కొడుకులు. వి. ౧౩౭
 కాని వాని తోటి కలసి వర్తించెనా
 హాని వచ్చునె'ంత హానికై' న,
 తాటి క్రింద పాలు తాగిన చందమా. వి. ౧౩౮
 కరగ కరగ బుట్టు కనకంబునకు వన్నె ;
 పెనగ పెనగ బుట్టు ప్రేమ సతికి ;
 ముదియ ముదియ బుట్టు మోహంబు, లోభంబు. వి.
 ఎరుక లేని దొరలనె'న్నాళ్లు గొలిచిన,
 బ్రతుకు లేదు, వట్టి భ్రాంతి గాని
 గొడ్డుటా'పు పాలు గోరితే చేపునా? వి. ౧౪౦

137 Men of *pure* caste, and of high descent, and those who overflow with learning, are *after all* esteemed *less than* the sons of the handmaid of the rich man.

138. If he joins himself to the vile, and associates with him, he will be ruined, whoever he be It is like drinking milk under a palm-tree *

139 By melting and fusing, the huge of fine gold is produced, by embracing and clasping, is love produced in a woman, and as we grow older and older, cupidity and avarice are produced

140 However long you serve a prince void of sense *you will gain* no living, but mere expectations if you stroke a dry cow's udder, will it produce milk?

* Where, however innocently, it would be suspected he was drinking wine Some copies read యీగకడుపు చొచ్చి యిట్టట్ట నేయదా.

గొడ్డుటావు చితుక కుండ గొంపోయిన,
పండ్లునూ' డ చదన్న పాలు లేవు,
లోభి వానిన' డుగ లాభంబు లే' దయా వి. ౧౪౧

కులము లేని వాడు, కలిమిచే వెలయును;
కలిమి లేని వాని' కులము దిగును;
కులము' కన్న మిగుల కలిమి ప్రధానంబు. వి. ౧౪౨
నెయ్యి లేని కూడు, (నీయాన) కసువ' ది
కూర లేని తిండి కుక్క తిండి
ప్రియము లేని కూడు పిండపు కూడు రా! వి. ౧౪౩

141. If you go with a pail to milk a dry cow it may kick your teeth out, but you will get no milk. Such is all that you will gain by begging of a miser!

142. The man of no birth is still honored for his wealth and he who has nothing, sinks in caste. Thus is wealth honored above birth.

143. Rice dressed without *neyr** is, I protest to thee,† mere grass, a dinner without herbs is only fit for dogs, unpalatable meats are as vile as funeral oblations.

* See on verse 93, Book II

† Ni ara, a form of adjuration, is in Romeo and Juliet "Swear by thy gracious self." This phrase is supposed to come from అనుట because the swearer laid his hand on the object sworn by. In the tale of Suranga-Dhara, we meet with the word in this couplet

ద్వి. వామాక్షి యీ దుష్ట వస్తు గావ
నా మీద యాన, నీ నయనంబులా' న.

"Cease O lady, from these evil thoughts, by thyself, by thine eyes I adjure thee!"

నోటి పుప్పి కె'ల్లనొప్పి లేకు'ండగా
 నా'కు పొక సున్న మా'షధంబు
 పెట్టకు'ండెనే'ని పెను రోత వేసురా! వి. ౧౪౪
 అన్న - మదమువలనన'తివలు'నరుల'ట్టు
 లే'పు లే'గి, మదనుడె'చెన'ందు
 ర,'న్నము'డుగు వెనుక న'తడె'ందుఁ బోయెరా! వి.
 ఎర్రదాసివాడు నెపా'ర జూచిన,
 వేకి బుట్టి చాల వెర్రి బట్టు,
 పల్లుఁదెంచి నగిన, బట్టు పెన్నూతంబు. వి. ౧౪౬
 హీన - జాతి వానిని'లు జేర నిచ్చెనా
 హాని వచ్చునె'ంత వానికైన;
 యీగ కడుపు జొచ్చి, యిట్ట'ట్టుఁజేయదా? వి.

144 Paun, areca, and chunam, serve as a medicine against decay of the teeth, and not to use this is very uncleanly

145 When women and men are heated by fulness of meat, they say that they are tormented by Cupid. But when they have no food to eat, what becomes of that god's power *

146 When we ardently behold a fair female, we feel a thrilling fever we are seized with madness, if she smiles and shows her bright teeth, the great devil seizes us.

147. If you suffer a low-minded wretch to creep into your house, you will lament it who ever you be If a fly enter the stomach, will it not torment you ?

* See II, 129.

అల్పుడైన వానిక' ధికారము' బృహ
 దొడ్డు కొంచెము' నక తూల, బల్కు,
 చెప్పు గొరుకు కుక్క చెరుకు చవే' మె'ర్గు? వి.
 ఎట్టి స్త్రీల గనినని'ంతంత యన రాదు,
 కాలవహ్ని లక్క గరగిన'ట్లు,
 యిట్టి గాఢ మోహ మె'ంతైన జేయురా? వి. ౧౪౯
 కాంత కుంకయైన కాని కులంబైన,
 బాయ లేక విటుడు * భ్రమసి యుండు
 మరగి గుడ్డి కుక్క మాంసంబు గన్నట్లు. వి. ౧౫౦
 పప్పు లేని కూడు పరులక, సహ్యామా;
 న'ప్పు లేని వాడె యధిక బలుడు ;
 ముప్పు లేని వాడు, మొదల సుజ్ఞానుడు. వి. ౧౫౧

148 If a light man gain authority, he will not inquire who is worthy or not, he will overthrow all what should the shoe-gnawing dog know of the sweetness of the sugarcane?

149 We admire all women without discrimination, who ever they be, † we melt as gum would do in the flame of destruction this strong cupidity plunges us in unspeakable troubles

150 Though a woman be a widow, or of a degraded tribe, her spark * doats upon her, unable to quit her, like a blind dog that pines after flesh

151 Rice without herbs is ungrateful to the guest; one who is out of debt is *thereby* the more powerful, and he who is free from death, is the noblest of the wise

† Lit Whatever (quidescunque) women we see, we cannot esteem them such or such

* Vitudu or vitaca a beau, rake or gallant, a paramour or lover, in " amoris or amoroso," words by which the Latin term *prociis* is explained in Ainsworth

పేదరికమ'ంత దోషం
 బే' దో యీ జగతిలో నసీ' శ్వరుడె'రుగున్
 పేదను పొడగను వాడున్,
 కాదని శవమ'నుచు జూచు : గదరా వేమా. ౧౫౨
 ధార్తి కునకు గాని ధర్మంబు గన రాదు,
 కష్ట జీవికె'ట్లు గాన బడును,
 నీరు జూరక లోతు నిజముగాఁ దెలియదు. వి. ౧౫౩
 మొగము జూచినపుడె, మోహంబు ఘనమాను,
 ధనము * జూచినపుడె, దగులు మనసు,
 కూలిన ప్పడ, రయ కుసులెల్ల విరుగును. వి. ౧౫౪
 ఎన్ని మతములై'న, నే'మంత్రమైనను,
 సత్యమి'ంత లేక జూడ విడదు
 సత్యము గలిగు'న్న, జగతిలో' ద్విజుడ'య్యె. వి.

152 The misery of poverty is known to God alone. He who views the poor man and holds him as nought, is no better than a corpse.

¶ 153 A good deed is valued by the good alone how should the vile sinner perceive its excellence? unless you enter the water (I protest to thee) its depth cannot be known

154 At beholding her face, love arises in the heart, at viewing money, we are ensnared, we fall *into the snare*; and all our joints are broken!

155. Be thy creed or thy prayers what they may, unless thou have a little truth thou shalt not attain the path to happiness. He who possesses the truth is the twice-born *saint*.†

పరుల మోసపుచ్చి, ధర ధనమా'ర్జించి,
 కడుపు నించుకొనుట కాని పద్దు,
 ఋణము సేయు మనుజుడే'క్కువ కె'క్కునా? వి.
 సీరము గాని క్షుద్ర - పర - కూటముల జేసి,
 హెచ్చు తగ్గు నొంది హీన మతులు
 గాడై పిల్లల' గుచు గ్రక్కున జెడుదురు వి. ౧౫౭
 ధర్మమ న్న విసరు, తము నమ్మి భూ - నరుల్
 యముని వారు వచ్చి యడలు నించి
 చొచ్చి కొట్ట తమరు చొరబార గలర'కో. వి. ౧౫౮
 దానమ' డుగు - వాడు ధరలోనన' ధముండు
 దానమ' డుగ డే'ని, దైవనముడు;
 దానమీ'ని వాడె ధన్యుండు కాడ యా. వి. ౧౫౯

156 To deceive your neighbour, heap up wealth, and so fill your belly, is infamous. He who is free from all debts, shall rise higher than all others in distinction.

157 The base wretch who forms criminal connections, *equally* unstable and infamous, and plays fast and loose *with others*, shall, like a young ass, suddenly be destroyed.

158 The men of the earth trust to themselves, and will listen to no *teacher of* righteousness * but the messengers of Pluto † come, and fill them with horror, rushing upon them to destroy them ah ! how shall they escape ?

159. He who sues for charity, is the lowest of men he who refuses to ask for it, is *independent* as a god and he who bestows nothing, is no rich man.

తనకు ప్రాప్తి లేక, దాతలి' వ్వర' టంచు,
 దోష - బుద్ధిచేత దూరు తెల్ల
 ముక్కు మక జూచి, ముకురంబు దూరుట వి.
 పెక్కు జనుల జంపి, పేదల వధియించి,
 ఊక కొరకునూ' ప్లు దొంగిలించి,
 యెక్కడికిని భోవనె' రిగి - యముడు జంపు. వి.
 తండ్రికన్న సుగుణి తనయుడు గల్గెనా,
 పిన్న పెద్దతనము లె'న్న దగదు,
 నాసుదేవు విడిచి, వసు దేవు నె'ంతురా? వి. ౧౬౨
 పాలనీ' డిగి' ంట గ్రోలుచును' ండెనా,
 మనుజులె'ల్ల గూడి, మద్యమ'ండు,
 నిలువ దగని చోట నిలువ నిందలు వచ్చు. వి. ౧౬౩

160 If by your own misfortune the patron bestows nothing on you, to revile him out of an evil heart is like abusing the mirror because it reflects your own crooked nose.

161 He who kills many men, and slays the poor, and plunders the villages to fill his belly, go where he will, Yama will find and destroy him

162. If the son be more excellent than the father, why should we consider which is younger and which is the elder, who would esteem Vasudeva higher than *his supposed son* Crishna?

163. Were you to drink milk at a tavern, all would imagine it to be wine so he who stands where he ought not, will *inevitably* incur reproach

* Here called by *muddu*, Vasudeva. Some copies read

వసుధ కృష్ణునిపలే వసుదేవు నెంచురా.

కన్న - పుత్రునా' స కనకంబు మీదా' స,
 స్త్రీల మీగి యాస, చిత్తమె' డలి,
 ప్రమలు విడువకు' న్న, బ్రహ్మంబు గానరో? వి.
 చెట్టు చేమ* గొట్టి, చుట్టు గోడల బెట్టి,
 యిట్టున' ట్టు పెద్ది యిట్లు గట్టి,
 మిట్టి పశును నరుడు మీది చేతె'రుగక? వి ౧౬౫
 † వచ్చేదిని పొయ్యేదిని
 చచ్చేదిని గనగ లేక సహజముల' నుచున్ ;
 విచ్చల విడిగా దిరుగుల
 చిచ్చున బడిన' ట్టి మిడుత చెలువము, వేమా. ౧౬౬

164 Unless thou free thy mind from the love of thy own † son, or of gold, or of women, and free thyself from such delusion, thou shalt not see God

165 After felling the trees, and walling in a spot, and building so large a house, a man is puffed up with pride, and forgets the ruin that awaits him

166 We reflect not on our coming and going, or on dying, these we consider inevitable, we rove at random, like grasshoppers we leap into the flame

* *Chemu* is a more emphatic, or *anucarana*, and may be translated by "and the like" or etcetera

† The forms of the verb here used are unpoetical, and belong to the colloquial style. We may, therefore, substitute వచ్చునదిపోవునదియును చచ్చునదియు or else వచ్చుటయునుపోవుటయును, చచ్చుటయును or else వచ్చునది, పోవునదియును చచ్చునదియు.

‡ This expression, *canna*, prefixed to the words father, mother, son, or daughter, implies relation by blood, not by mere adoption

ఒక్క తోలు యెచ్చి యొరపు బొమ్మను జేసి,
 యాడు నట్లు జేసి, యట్టే వేసి ;
 తన్ను దివ్వు వాని దానే' ల కానవో? వి. ౧౬౭
 పర - బలంబు జూచి, ప్రాణ - రక్షణమున
 కు' యికి పారిపోవు పిరికి నరుడు,
 యముడు కుపితుడై' ననడ్డమే' వ్వండ' యా? వి.
 తల్లి దండ్రీ చావ, తనయుడు తానే' డ్దు,
 మగడు చావనా'లు వగచుచు' ండు,
 కార్య - వశమే కాని కలుగదు మోహంబు? వి.
 మనసు లోని ముక్తి మరి యొక్క చోటను
 వెదుక బోవు - వాడు వెర్రి వాడు,
 గొర్రె జంక బెట్టి గొల్ల వెదుకు రీతి. వి. ౧౭౦

167 We take a skin, and form it into an elegant puppet, we make it play, and then throw it away But who can see Him who *that* plays with us *as puppets* ?

168 When the coward beholds the enemy's army he flees to save his life But if Yama be enraged who can oppose him ?

169 When his mother or father dies, the son weeps, when the husband dies, the wife laments This, however, is selfishness, not real love

170 The source of final happiness is inherent in the heart he is a fool who seeks it elsewhere *as at holy places and pilgrimages* he is like the shepherd who searched for the sheep which was in his bosom

* *Carya vasham*, lit. Subjection to acts, participation in (good) treatment.

ఆశకన్న దుఃఖమ' తిశయంబుగ లేదు,
 చూపు నిలుపకు' న్న సుఖము లేదు
 మనసు నిలుపకు' న్న మరిముక్తి లేదయా. వి. ౧౭౧
 తత్వ హీనులు' ంద్రు తరుచుగా భువిలోన,
 తత్వమే' రుగు వారు తరుచు లేరు
 కలిగి రేని వారు కన్పింప రార' య ! వి. ౧౭౨
 తాను నింద్రియముల దనర జయించిన,
 తత్వమ' రసి చూడ దాన యగును
 రాజ - యోగి యిట్లు దేజరిల్లుచును' ండు. వి ౧౭౩
 స్త్రీల మాయచేత జిక్కి తా గొన్నాళ్లు,
 తగులు గోరున' ట్లు దగిలి పోవు,
 తనిసి పొలిసి తాను దైవంబు చే జెడు. వి. ౧౭౪

171 There is no torment greater than that of our lusts unless thou fix thine eye upon it, thou shalt attain no ease and unless thy heart be fixed, there is no salvation for thee

172 Numerous are those who are ignorant of tatwam the truth, and few are those who are aware of it and it is difficult to perceive who they are that know it

173 He who has truly vanquished his lusts, shall, by knowing the truth, be converted into truth. Thus shall he shine illustrious as the exalted Yogi

174. Being for a while entangled in the delusions of women, he longs to be united to them, and is ensnared. He grows aged, and dies, and is destroyed by God ~

* The variations in the manuscripts are so numerous in this verse, that it is difficult to determine what the author intended

చెప్పలోని రాయి, చెవులోని జోరీగ,
 కంటిలోని నలుసు, కాలి ముల్లు,
 నింటిలోని పోరు, నింత'ంత గాద' యా వి. ౧౭౫
 వార కాంతల'ల్ల వలచి యే తెంతురా ?
 పొందు యేసి ధనము పుచ్చు కొరకు,
 మారకమ్మ జొచ్చి, మరి యిల్లు వెళ్లునా ? ౧౭౬
 గురము * గూడు యేసి, గుణము వత్తిగ యేసి,
 సరవి కర్త - సమితి జమురు యేసి,
 మూలనా' క్కజ్యోతి ముట్టించి చూడరా ? వి. ౧౭౭
 ఎన్ని యెన్ని పూజల'న్ని యేసిననే' మి ?
 భక్తి లేని పూజ ఫలము లేదు !
 భక్తి గల్గు పూజ బహుళ - కారణము రా ! వి.

175 A stone in the shoe, a gadfly in the ear, a mote in the eye, a thorn in the foot, and a quarrel in a family—*however small in themselves* are unspeakably tormenting †

176 Is it through affection that courtezans draw near to men ? They approach you to plunder your property. If you suffer the goddess of death to enter your house, will she again quit it ?

177 Convert thy *corporeal* dwelling into a candlestick, and the properties of *thy nature* into a wick, let thy acts be instead of oil, and, finally, be illuminated with a certain *divine* flame

178 However many modes of worship we reckon up, no adoration, devoid of faith, is of avail Faithful homage is the only true means of attainment

* Tadbhava, for గృహం and on గుణం. see Lexicon

† This is one of the few verses in which Vemana appears to have intended a double sense The import is mystical, though the words are plain

శివు - గుడిని దీపమి' డినను,
 శివు మందిరమె' ల్ల వెలుగ జేయుట యరుదా !
 శివ - యోగి జ్ఞాన దీపము
 భువనంబుల వెలుగ జే' యు, పొలుపుగ వేమా. ౧౭౯
 ఆపగాలి వెంటన' డవుల వెంటను,
 కొండ రాళ్ల వెంట, గొడవనే ల ?
 ను, ల్లమ' ందె శివుడ' టుండుట ందెలియరు ! వి. ౧౮౦
 లలిత - శివ - తత్వ - పథమున
 గలసిన శివ - యోగి యేల గలసును జనులన్
 జల బిందువు ముత్తియమై,
 కలసునె తొల్లింటి నీట గనరా వేమా ? ౧౮౧
 గాడ్డె' యేమె' రుంగు, గంధంబు వాసన ?
 కుక్కయేమె' రుంగు గొప్ప కొద్ది ?
 యల్పు డేమెరుంగు హరుని గొల్పు విరక్తి ? వి.

179 If a lamp be lighted in a temple, is it wonderful that its brightness should fill the whole dome ? Thus shall the light of wisdom, shining in the heart of a saint, illuminate the whole world

180 To what end is this toil of pilgrimages to the confluence of rivers, to holy streams, and round the rocks of the mountains ? They know not that God dwells in their own body

181 How should the holy saint, who is become united with the divine abode, again be mingled with men ? When a drop of water is converted into a pearl, will it again unite with its former wave ?

182 Can an ass comprehend the fragrance of perfumes ? Does a dog know good from bad ? Can the light fool understand the holy separation of him who serves God ?

మూడు వేళలందు ముదముతో శివునా' త్త,
 పూజ సేయు - వాడు పుణ్య - మూర్తి !
 పూజ లేక, మోక్ష - భోగంబు దొరుకునా ? వి.
 రుద్ర - రూపు దాల్చి, రుద్రుని నిందించి,
 భ్రష్టు త్రోవ దిరుగు భ్రష్ట జనులు,
 రంకుకు దిరిగేటి రమణుల వలెను' ందు. వి. ౧౮౪
 ఒడలు బడల జేసి, యోగులమ' ను వారు †
 మనసు కల్పపంబు మాన్ప లేరు,
 పుట్ట మీద గొట్ట భుజగంబు చచ్చునా. వి. ౧౮౫
 మాల - వాని జూచి యేల నిందింపంగ ?
 పాటి - లేని మాట పలుకుటా' కటె,
 వాని - లోన బల్కు వాని కులంబే' ది ? వి. ౧౮౬

183 He who at the three times of *morn*, noon, and night, delights to worship God in spiritual adoration, he alone is absolutely holy devoid of worship, can we attain the enjoyment of sacred freedom ?

184 The fallen wretches who walk in a depraved path, who wear the form of Rudra, * and still dishonor him, are like fair women who live in adultery

185 Those who mortify their bodies, calling themselves saints, are yet unable to cure the impurity of their hearts If you merely destroy the outside of a white-ant hill, will the serpent *that dwells therein* perish ?

186 Why should you revile a Pariar when you see him ? this is merely unmannerly language. Of what caste is He who speaks in the Pariar ? ‡

* A name of Siva, whose titles in most of these verses are equivalent to the name of the Supreme Being

† Al వొడలబన్ను కొన్న నోగుల వేపంబు.

‡ See notes on Book I, verses 171 and 183

కుక్క యేకతంబు, కొక్కెర ధ్యానాబు,
 గాడ్డె రాగమె, 'న్న గప్ప మునుగు ?
 ఆత్మనె' దుగు * భావమ' దియే ల జేయరో. వి

సకల శాస్త్రములను జదివియు వ్రాసియు
 తెలియ గలరు చావు దెలియ లేరు,
 చావు దెలియ లేని చదువుల' వే'లరా. వి. ౧౮౪

కొడంరాళ్లు దెచ్చి, కోరిక గట్టిన,
 గుళ్ల లోన దిరిగి కుళ్ల నే' ల ?
 పాయరాని శివుడు పాణియై యుండంగ. వి. ౧౮౫

187. The recluseness of a dog ! the meditations of a crane ! the chanting of an ass ! the bathing of a frog ! ah, why will ye not try to know your own hearts !†

188 They read the entire (sastras) institutes, they transcribe them, these they can understand, but of death they know nothing ! To what end is study that teaches us not how to die ?

189 Why should you collect stones from the hill and build fine temples to walk about in them ? Why torment yourselves so, while the God, as a living being, constantly dwells within you ?

* Al యాత్త నెరుగుటకును యడియాస జేయరో.

† Here the satirist reviles four of the ordained religious observances

కులము వలన యగౌంత, బలము వలన యగౌంత,
 కలిమి వలన యగౌంత, గర్వమునను,
 రంకు చదువు జదివి రంకున బడుదురు. వి. ౧౯౦
 విశ్వమును నడిపెడు విశ్వే' శ్వరుండు' ండు,
 బ్రహ్మలకును నేల పాటి దక్కె ?
 వనములోని కొత్తి వసుమతి చదువునా వి ౧౯౧
 చదువు వానిక' న్న, చాకలి తామేలు,
 గురము *వేల్పుకన్న, కుక్కమేలు,
 సర్వ సురికన్న, సర్వేశ్వరుడు మేలు. వి. ౧౯౨

190. Through pride, arising partly from birth, partly from power, and partly from wealth, men follow licentious studies and fall into sin

191 There is but one Lord of the universe who rules the world, is honour due to the rest of the Bramhas ? † an ape of the woods might as well govern the earth

192 Better is the *humble* washerman than the *empty* student, better is the house dog than the *inanimate* household goddess, and better than all demigods is the Lord of the universe

* గురము, an *unauthorized* corruption of గృహః; which is, I believe, used by Vemana alone

† The term "Bramhas" would seem to be improperly used here for "gods" I have heard of but one temple to Bramha, and that was recently built by Vencatadri Naydu, at Chebol near Guntoor

బూది పూతలె' న్న, భుజముల పొంకాలు,
 వ్రాలు లింగములును వరుస మతము,
 లి' క్కడ దగు గాక, నక్కడ దగదె' ట్లు. వి. ౧౯౩
 అడుగ దగు వాచిన' డీగిన,
 ని' డిన యెడన్, కొసర కొసరనీ' లేన' నగా *
 గడుసు - పడి, యాస చే, తా
 న, డీగిన, దుర్మార్గ - వృత్తుల' గు రా, వేమా. ౧౯౪
 అదనె' డిగిన మగువ, యనువె' ర్గు, చనువె' ర్గు;
 ముదము తోడ మగసి మోహమె' రుగు,
 విభుని శ్రేష్ఠ - గుణము వేశ్య తానె' ర్గునా? వి. †

193 All this smearing *your bodies* with *holy* ashes, these *sectarian* decorations on your shoulders, and *images* dangling from your necks, in short, your entire creeds, are of avail in this ‡ world alone, not in the next

194 If you ask *aid* of one whom it is fit to solicit, and, on his granting it, if you redouble your importunity, and he say I can give no more, if then you be still obstinate in *solicitation* through cupidity, such conduct is utterly vile.

195. A woman who knows the right time for *this and that duty* is aware of what is proper and what is convenient; and with joy she recognizes the love of her lord. But how can a courtesan rightly value the virtues of a husband?

* ఈ - లేను, for ఇవ్వ - లేను.

† Al సంతపాకలంబచనుమానమెరునా.

‡ See note on II, 114 This is a satire on the lingam worshippers, a sect who are devoted to Siva

ఆకటికి దొలంగు నాచార - విధులె' ల్ల !
 చీకటికి దొలంగు చిత్త - శుద్ధి !
 వేకటికి దొలంగు వెనకటి బిగువె' ల్ల. వి. ౧౯౬
 త్రాసును, షడిసే లంజయు
 భాసుర గతినో' క్కరూపు పరికింపంగా
 వీసంబ' ధికంబై' న ను,
 వాసరమున నొక్కవంక వాలుర వేమా. ౧౯౭
 నిరు పేదల రక్షించే
 సరసుడు నెర దాత, గాక, సంపన్నుల దా
 భరియించు - వాడు దాతయె ?
 మెర - మెచ్చుల - దాత యతడు, మేదిని, వేమా.
 తన్ను జూచి, యెరులు [దిగ] మెచ్చ - వలెన' ని,
 సొమ్ములె' లమి బెట్టు, నెమ్మే మీర ;
 నొరుల కొరకు దాన, యబ్బుచు ను' ండును,
 తన్ను చెలియ లేసు, ధరణి వేమ ౧౯౯

196 He that is hungry forgets every religious tie, all purity of heart disappears in the dark,* and pregnancy destroys all former plumpness of body

197 Why is a courtesan like a pair of scales ? Because she balances daily in favor of those who will give her a penny more.†

198 He alone can be called beneficent who relieves the poor and miserable, but is he liberal who merely gives to the rich ? He is liberal merely for the sake of applause

199. He wears many ornaments and is puffed up with delight that others gaze at him Surely he is unable to know himself !

* Or, all crimes seem excusable by night

† This verse appears in manuscripts, but so greatly corrupted by ignorant transcribers, that the meaning was discovered only after comparing them all

ధనము లేక యున్న, ధైర్యంబు నిలువదు ;
 ధైర్యమే' దవచే' ని, ధనము లేదు ;
 ధనము ధైర్యమ' రయ, దగు భూమి - పతులకు. వి. *

ఇచ్చి పుచ్చు - కొన్న హితమైన మనుషులు
 తగు - లేక, న'ల్లు, తామర వలె ;
 కాచి, పూచి, పండి, కడు రమ్య మైయుండు. వి.

సతికి పతికి నైన, సంపద సంపదే ?
 పుత్ర - సంపదలును భువిని మేలు,
 సరిగ ముదిసి బ్రతుకు, సంపద సంపద. వి. ౨౦౨

200 If wealth leave us, resolution will not remain ,
 and if spirit be wanting, wealth is nothing Possessions
 and valor united constitute a king

201 Marriage contracts, given and received with
 friendship, shall not lead to decrease, but shall flourish,
spreading as a lotus plant *does over the* water, blossoming,
 budding, and bearing abundant fruit †

202 Are riches the real wealth of either the wife or
 the husband ? Surely the possession of a son is the first of
 blessings, and to grow old together is the greatest of all
 riches

* A fourth line appears in some copies

తగులుకొనుచుండుధరణి వేమ.

† I find a series of twelve verses regarding marriage in two copies of Vemana, but have retained this verse alone, the rest appearing spurious

కడక నింద్రియములఁగట్టి - వేయ - గ లేక,
 చావు వచ్చున' పుడు, సన్యసించు
 నాత్త - జితము లేక, నందునా మోక్షము. వి.
 అధిక సూక్ష్మమైన యానందమేరుగక,
 మతియు లేక చదివి, మగ్నుడ'య్యె;
 నతి - రహస్యమె'ల్ల నా జనుడె'రుగునా' వి.
 కడకన' ఖిలమునకు నడి నాశమందు'న్న,
 వేడు - చుక్కవంటి, వెలుగు, దిక్కు
 వెల్లు కన్న దిక్కు వేరె'వ్వరు'న్నారు? వి. ౨౦౫
 రామ - నామ - పరనచే' మహి వాల్మీకి,
 పరగ బోయ యయ్యు, బాపడ'య్యె;
 కులము ఘనము గాదు, గుణము ఘనంబురా. వి.

203 During life he restrains not his lusts, but when death approaches he turns recluse unless thou subdue thy heart, how shalt thou attain release.

204. Reading without understanding, or feeling that delight in wisdom which is the most refined of all, he is plunged in ignorance How should this man know every recondite mystery

205. That light, like the morning star that dwells in the inmost heart of every man, is our refuge What asylum is there superior to this illumination?

206 By devoutly repeating the sacred name of Rama Valmiki the savage † became a Bramin. Eminence depends not upon birth, but virtue

* These expressions have reference to the mystic system

† Boya or Nishada, nearly the same as the Erkel tribe This is related of himself by the poet in the Ramayan పరన, aliter నూక్తి.

కలిమి గల్గ నే' మి, కరుణ లేకు'ండెనా,
 కలిమి యేల నిలుచు, కర్తులకును?
 తేనె గూర్చి యీగ తెగువున బోవదా? ౨౦౭
 చన్న - గవ రీతి, సంపద,
 కొన్నా శృకు వ్రేగు యాపి, గొబ్బున వ్రాలున్,
 వెన్నెల చీకటి సరి యగు
 నన్నా శివ - లింగ - మాయల'న్నియు, వేమా? ౨౦౮
 ఆలు పతి - సౌఖ్యములకీ'ల]
 నా'లాయంబై'న దాని నాల'న వచ్చున్,
 ఆలాగున గాకు'ండిన,
 కాలుని పెను దూత గదర, కదియగ వేమా. ౨౦౯
 తుష్ట చెట్ల ముండ్లు తోడనె పుట్టును,
 పిత్తు లో'ననుం'ండి వెడలిన'ట్లు,
 మూఁగునకును బుద్ధి ముందుగా బుట్టునో. వి. ౨౧౦

207 If after acquiring wealth he use it not with liberality, how shall the sinner preserve it? Does not the bee, after storing up its honey, go its way, and leave it to others?

208 Riches flourish, like the charms of women, for a season, but rapidly fade away, as moonlight dies when a cloud passes over the sky.

209 If a woman be as a dwelling prepared for her husband's enjoyment, she is justly called a wife and if not so, she is but the chief messenger of death

210 As thorns are produced along with the mimosa tree, springing from the same seed, so does the evil mind of the stubborn fool grow up along with him.

“కామి గాని వాడు, కవి గాడు, రవి గాడు!”

కామి గాని, మోక్ష - కామి గాడు;

కామి యైన వాడు, కవి యగు, రవి యగు. వి.

కుక్క గోవు గాదు, కుందేలు పులి గాదు;

దోమ గజము గాదు, దొడ్డదై న

లోభి దాత గాడు, లోకంబు లోపల. వి. ౨౧౨

కూడి గుడిచి లెస్స కూర్చున్న వాడైన *

నాడు దాని కన్న నట్టె తగులు,

నన్న రసమ, యొడలిక'తి మదంబ'గు సుమీ. వి.

211. “What poet or what god is there free from the darts of love?” this is mere desire, not love of wisdom. Poets and demigods are all mere libertines †

212 What comparison in the world is there between a dog and a cow, a hare and a tiger, or a gnat and an elephant, be it as large as it may, or between a miser and, a liberal man?

213 When a man has feasted and sits at his ease should he see a woman, he is touched with love, the vigour given by food fills the body with cupidity

* Al మనుజుండు, und జనుమత.

† Here, as in some other verses, I have given rather a paraphrase than a close translation, which would not convey the idea intended. The word *Ravi* appears to be a mere echo to *Cavi*. The first line probably is a quotation

జేవ - పూజ సేయ, దివ్య - భోగము గల్గు,
 తత్వమె' రిగెనే' ని, దైవ - సముడె,
 యేమి లేని నరునకే' గతి లేదు ర. వి. ౨౧౪

రెండవ యాశ్వాసము సంపూర్ణము.

214 Through the performing of divine worship is divine enjoyment attained. He who knows the truth is verily * as a god But he who has nothing, shall attain to nothing.

* This intensive is implied by the syllable *e* added to samudu See Matth, xiii, 12

END OF BOOK II

పాంకముగను మనసు పోనీక సర్వేశు
 వంక - నిల్పు వాడు, వంశ వరుడు,
 వంక నిల్పుకు' న్న వచ్చునా పదవులు ? వి. 3

ఉండి యుండి జ్ఞాని యుగములు చని పోవ
 ప్రాణ హాని లేదు ప్రళయమునను
 ప్రాణ - హాని యైన పరమా'త్మ గలసునో? వి. ౪

గురువు తాన యినన, హరుని యెదా యాపును,
 బ్రహ్మ - లోకమ' తడు పార యాపు,
 శిష్యున' రసి పట్టి చీకటి యాపురా? వి. ౫

3. He who duly restrains his heart, and directs it to the Lord of all, is the noblest of his tribe, unless he so direct it, how can he attain to happiness ? *

§ 4 He that has wisdom shall live for ever, even in the final destruction his soul shall not perish at the time of that destruction he shall be united to the Great Spirit

5 He who is a teacher will instruct others regarding God, † he will plainly reveal the celestial abode, he looks well to his pupil, and dissipates the darkness of his ignorance.

* *Padavi* is here a Telugu word, and distinct from the similar Sanskrit word

† See on II, 67

ధనమే మూలము జగతికి,
 ధనమే మూలంబు సకల ధర్మంబులకుఁ ;
 గొనమే * మూలము సిరులకు,
 మనమే మూలంబు ముక్తి - మహిమకు వేమా. ౬
 కడగి గాలి లేని గగనంబు భంగిని,
 బలు తరగలు లేని జలధి మాస్కి,
 నిర్వికారమునను నిశ్చలత్వమున తా
 ను' ండెనేని, ముక్తి యొనరు వేమ. ౭
 నీళ్లు పోసి కడిగి, నిత్యంబు శోధించి,
 కూడు బెట్టి, మీద కోక గట్టి
 యేమి పాట్ల బడుదురీ' దేహమునకి' ల? వి. ౮

:

6 In this world riches form the chief objects, on wealth does the due performance of every duty depend, virtue is the origin of every blessing, and final beatitude depends on *the conduct* of our own hearts

7 If thy heart become calm as the breezeless firmament and the unruffled waveless deep, changeless and unfluctuating—this is denominated freedom !

8 We continually pour water over our bodies, and wash, feed and dress them, how many cares we suffer for the perishable body !

* This line generally stands thus

గుణమే మూలము స్త్రీలకు.

But to preserve the prasa rhyme గొనం (the tadbhava of గుణం) substituted, as also (నీళ్లు) (స్త్రీ) for స్త్రీ a conjectural emendation, which I think the sense requires

గద్దె, గణము, నిద్ర - కలలు, కోరి కెలును,
ముదమొ' సంగు శకునములును జెలగు,
ప్రశ్నలు పది వేలు, పరికించి చూడంగ'
నవును శాకపోవున [వని] వేమ.

F

లేడు లేడ నినను లేడు లేనే లేడు,
కాదు కాడ' లన్న, కానె కాడు ;
తోడు తోడ' నినను, తోడనే తోడౌ ను. వి. ౧౦

శివుని మీద మనసు సిరముగాను'ంచిన,
నా' ను మోక్షమ' రయనా' నదా' ను,
శివుని మీద మనసు చీమంత తప్పిన,
కాదు, కాదు, ముక్తి కాదు, వేమ.

౧౧

9. Fortune-telling, possession by a demon, dreams of sleep, idle wishes, and pleasing auguries, with divinations of all sorts, * turn out true or false, as it may happen, who can rely on them?

10 If thou say of the divinity that he exists not, he is no more accessible, if thou say he is not, then with regard to thee he is of no avail, if thou call him thy helper, he will surely aid thee †

11 If thou stay thy mind firmly on the deity, beatitude shall be thine, shall be thine † if thy heart swerve even in the least ‡ from him, never shall heaven be thy lot

* Padi vela See on II, 42 and 82

† A verse the sense of which is obscure it is hardly translatable, the second line may be rendered differently this negative when placed absolutely signifying "it is naught or of no avail" Thus *cani-vadu* is an enemy The next verse contains similar expressions

‡ Lit, as much as an ant's length

తల్లికె' దురు కొనుట, తండ్రి కె' దురు కొంటు, *
 యన్న కెదురు కొనుట, యరయ మూడు,
 పాతక ములనె' రిగి వర్తింపగా వలె. వి. ౧౨
 లోభ, మోహములను, ప్రాభవములు దప్పు,
 తలచిన పను లె'ల్ల యెప్పి చనును;
 తామె కటి యెదలచిన, దైవమె క్కటి యెల్లు. వి.
 వరలు రత్న - సమితి, వలె యగుర్చు ధాన్యంబు.
 జక్కదంచి, వండి మిక్కులముగ,
 సుష్ణ భోజనములు జూర గాని' యె వాడు
 చెప్ప నే' ల? వాడె శివుడు వేసు. ౧౩
 ఒకటి క్రిందనొ' క్కటా సర లబ్ధము యెట్టి,
 వలనుగ గుణియింప వరుస బెరుగు,
 న' ట్టి రీతినుం' యెనొ' వార్య - ఫలములు. వి. ౧౪

12. Conduct thyself so as to beware of three sins—disobedience to thy mother, rebellion against thy father, and despising thy elder brother.

13. Avarice and lust are sufficient to ruin any dominion, all that we have devised shall fail and perish; the thoughts of men are one way, and the providence of God is another

14 He who collects grain, precious as gems *in a famine* dresses it, and liberally distributes that excellent food, is no less than a beneficent deity.

15 As surely as figures added to figures form a total, so surely shall liberality and beneficence lead to wealth.

* This is an inelegant form of the verbs

అన్నమ' రుగన' తనిక' న్నంబు బెట్టిన,
పార వేసు, దాని ఫలిత మే'మి ?

ధనికునకు నొ'సంగు దానముల' టువలె. వి. ౧౬

ఇరుగు పొరుగు వారికె' నయు సంపద జూచి,
తమకు లేద' అన్న, ధర్మ మే'మి ? *

ధర్మమ'న్న తొల్లి దన్నుక చచ్చిరి,
కర్తృఫలము నేడు గలిగె' వేమ.

౧౭

ఆకల'న్న వారిక' న్నంబు బెట్టితె,
హరునక' ర్పితముగనా' రగించు,
ధన - విహీనునకే'డు దానముల' టువలె. వి. ౧౮

16 He whose digestion is weak throws away food as unprofitable, and equally useless are presents made to the rich

17 Why should a man grieve because he lacks the wealth which he sees heaped up in the houses of others ? In his former birth he died without attempting to perform any charitable act, and now reaps the fruit of that life.

18 To give food to the hungry is as meritorious as offering it in sacrifice, so great is the charity of relieving the poor

* Al తనకులాడు or తన్నుకు' యందు for ధర్మ మే'మి. This verse would

కలిగి పెట్ట లేని కర్త - జీవులకే' ల్ల,

తిరిపెమును దొరకదు దీనులార !

తేలియ జూచు కొనుడు దృష్టాంతమి' ది మీకు. వి.

తిరిపెగాడ' యినను తిరిపెమె' త్తినయట్టి

తిరిపెమ'ందు తాను తిరిపెమి' డిన,

తిరిపెము తిరిపెమున' దిగబడిపోవురా. వి. ౨౦

తాము బలిమి బెట్ట తమకు తామే కల్లు,

నడుగని' డిన తామున' డుగ గలుగు,

ని'ందునీ' ని వానికె'ందును గల్గదు. వి. ౨౧

19 Those who have and bestow not (O ye poor !) shall in their next birth not receive even alms. Know and understand this , it is evident to all men , say not that you are deluded '

20. If a mendicant bestows as alms any part of what he has received in charity, this renders his begging *not disgraceful*, but honourable.

21 The alms that are bestowed without being asked shall, unsought, return to you , whatever we give, being asked, so much shall return on our asking and he who bestows nothing shall receive nothing.

* Here and in some other passages the doctrine of transmigration is inculcated very strongly We may, however, doubt whether these verses were written by Vemana, who has elsewhere pointed out the absurdity of this belief

తాము గడన సేయు ధనము తమది యని,
 నమ్మి యుండు వెర్రి నరులు, భువిని,
 తామునొ కరికి చ్చు, ధనమింతియే కాక,
 కడమది తమ కేల గలుగు వేమ.

౨౨

తాము దినకన' టుల ధర్మము సేయక,
 కొడుకులక' ని ధనము గూడ బెట్టి,
 తెలియఁజెప్ప లేక తీరిపోయిన వెన్న,
 నామ్మ పరులన' ఁటు, జూప వేమ.

౨౩

దాచిన ధనమునకు, తానును కొడుకును
 వాంఛ బడుటె కాని, వట్టి భ్రమలు ;
 భాగ్య - హీనునకును, ఫలము లభించునా ? వి.౨౪

22. If you consider your possessions as your own, fools alone will agree with you That alone is yours which you have bestowed on others, the rest is not at your disposal *

23 If thou consume it not thyself, nor bestow it in charity, but hoard up thy wealth for thy sons, and then die without pointing out *where it is buried*, all thy riches shall fall to the lot of strangers '

24 If you have buried your wealth what good can you, or your son derive from it? you merely suffer anxiety regarding it A luckless wretch can never have any real enjoyment.

భాగ్యహీనునకును, పరుసవేది దొరుక
 న' దియు నిల్వద పుడు వదలు గాక ;
 వానతోడ వచ్చు వడగండ్లు నిల్చునా? వి. ౨౫
 ధన - విహీనుడై' న తండ్రి గర్భంబున,
 భాగ్య - పురుషుడొ' కడు [పరిగ] బుట్టి,
 బహుళ ధనము గలిగి' భద్ర - మార్గంబున,
 పరులకు' పకరించి, ప్రబలు వేమ. ౨౬
 ఇహమునందు బాధలె' నైన బడ వచ్చు
 యముని బాధ - లేకన' మర వలెను,
 పరుల - బాధ లేక బ్రతుకుడీ, నరులార. వి. ౨౭
 *వల్ల వైపు లేక, వాగ్దత్తమ' టుచేసి,
 యదిగొ యిదిగొ యనుచునా' న బెట్టి
 గడుపు బెట్టి రేపు గడియగా నిమ్మని
 గడియ లోన బడియె, గదిర వేమ. ౨౮

25. If an unlucky fool should even find the philosopher's stone, it would never remain in his hands, but vanish it would melt away like the hailstones that come with rain

26. If one whose destiny is good be born even of a luckless father, he will attain to wealth, and by heedfully benefiting others, shall become mighty

27. Whatever pain we may suffer in this life, let us be careful to escape from the pains of hell, injure not others, O men, and live for ever !

28. He who, without considering his own means, makes oral promises and deludes you, saying Here *it is*, or There, *take it*,* and, after fixing a period for payment, says I will pay you to-morrow, he shall suddenly perish

* The words *idugo* and *adugo* appear to belong to the class grammatically termed *Cala*. In some manuscripts the verse begins with the words విల్లనా కెల్లరుగక which give no clear sense

పరులకు' పకరింప, పాప - క్షయంబ' గు
 పరులకు' పకరింప, పట్టు కొమ్మ,
 పరులకు' పకరింప పరలోక - సాధన ; ౨౯
 పరులకు' పకరింప, బలిమి వేమ.
 అరవంతు - సొమ్మనా' సింతుర, ధుల ;
 య్యర్థికిని సొమ్మ వ్యర్థమా ను
 వ్యర్థమై' న సొమ్మ వ్యర్థుల జేరురా. వి. 30
 ధర్మ - కంటకుండు ధనముచే గర్వించి,
 సకల సంపదలను చాల బొరలి,
 కడకు, తాను మేలు గానకి, చెడి పోవు. వి. 31
 ఇంతి తనదు పేరునె' ల్ల కాలంబును,
 ప్రజలు దలచున' ల్లు ప్రతిభ గాంచె,
 నీంతికి పతి - భక్తి యెంతో న వచ్చును? వి. 3౨

29 Beneficence to others shall cover thy sins , it shall be a stay to thee , it is a means of attaining the world above , it forms a refuge for thee

30 The beggar naturally seeks for the substance of the wealthy , and that which is bestowed on no mendicant shall perish and those who are ready to perish shall enjoy that perishing wealth

31. He who values himself on his wealth and bestows none on others, revelling in riches, shall, in the end, perish and never see good

32 When a woman has *by her virtues* acquired lasting celebrity, and men remember her excellence—how can we too highly esteem her devotion to her husband ?

ధర్మమునకు కీడు చలచిన వాడు, తా
 దుష్ట - మార్గడ' గును, దోష చెడును ;
 గురువు పత్నిగవయ గోరెడు - వాడు, తా
 మొదలు, నెడును, జూడ మొనసి వేమ. 33

అలయ చేసి మలచి యడిగెండ్లు మలిగెండ్లు, *
 తిరిపెమి డెడు, కటిక దేబెలె'ల్ల,
 నె'లమి మన్ను దినెడునె' ర్త'లా దుగు సుమీ. వి.
 మత్సరంబు, మదము, మమకారమ' నియెడి
 వ్యసనములను దగిలి' నుసల బోక,
 పరులకు' పకరించి, పరము నమ్మికను, ండి,
 యొనరుచు' ండు, రాజ - యోగి. వేమ. 34

33. He who meditates opposition to virtuous acts, becomes an evil doer, and shall perish from the way and he who thinks upon the spouse of his preceptor, shall utterly perish

34 Those utterly worthless wretches who, when they winnow grain, give away the dregs and scum * as charity—shall in their next transmigration be born earthworms

35 He who has ceased from envy, lust, and selfishness, who is not agitated by influence of any passion, who is benevolent to others and remains in the faith to the Great Spirit—he is the perfect man

* The chaff at the top and the dirt at the bottom of the sieve Al
 తిరిగెలు మలిగెలు, i, e tares and pebbles

దాన - ధర్మములును, దయయు, సత్యము' నీతి,

వినయ, ధైర్య, ధ్యుర, వితరణములు

రాజు - పాలిటికి' వి రాజు - యోగంబులు. వి. 3౬

క్రొవ్వు బట్టు, పొరలు క్రూర కర్ముల పొరల్,

నవ్వు జేసిన' ట్టి రవ్వ పొరల '

వె' వ్వరైననే' మి, యినజు వాకిటగాని,

యవ్వలికిని బోవున' టర, వేమ !

32

36 Donation, alms, kindness, truth, wisdom, humility, valor, resolution, liberality these *virtues*, if they fall to the share of a prince, constitute the quality denominated royal *

37 He becomes fat, and wallows in the frauds of his evil disposition, and empty slander of others when a man arrives at the gate of hell, be he who he may, he will suffer the retribution of this †

* Terms belonging to any peculiar creed or system of philosophy usually convey a sense different from that which a literal translation requires. In this verse and some others I have therefore used a slight latitude of explanation, leaving the reader to collect the precise import of the technical words in question from a comparison of various passages.

† The word *pōra* is in this verse used in several senses such double meanings (in rhetoric denominated *slesha*) are used in all the modern Telugu poets

రోగిన' రసిన' ట్టి లోకోప - కారులు
 భోగ - భాగ్యములను, బొంది, తుదను,
 పూర్వ - వాసన దెగి, పురహరు తావున,
 మ్రోగుచు' ందుర' ట్టె, మొనసి. వేమా. 3౮

జ్ఞానమె'న్న గురువు ; జ్ఞాన హీనము బుద్ధి ;
 రెంటి సందు రిమ్మ రేచు నవుడు ;
 రిమ్మ దెలిసెనే'ని రెండో'క రూపురా. * వి. 3౯
 పుట్టిన' దియు మొదలు, పురుషుడే' కాలంబు,
 పాపమె, రిగి, శుద్ధ పశువుగాక,
 ముదిసి యోగి కరణి, ముద మొ' ప్పగావలె. వి. ౪౦

38 Those benefactors of mankind who regard the sick patient shall attain all enjoyment and wealth these shall not be affected by the sins of their former births, shall live before God, resounding † *his praise*.

39 Wisdom is the teacher the *human* heart is *absolute* ignorance, but when we fall into giddy state of fluctuation between these two *principles*—until *that giddiness* is dissipated, neither of these can be distinguished.

40 From his birth upwards let a man constantly beware of sin, let him not become degraded to a brute, but grow old in holiness and attain to bliss

‡ రెండో'క రూపురా substituted for రెండుండినోపురా which, though appearing in three manuscripts, gives no clear sense

† This verb *mogu* certainly is generally applied (as in verse 30, Book I) to inanimate objects, but is also *colloquially* used, as it is in this passage

సకలా' కారుడ' నంతుడు
 సకలా' త్తల యందు సర్వ - సాక్షియుదానై,
 సకలమున నిర్వికారుం
 డ' కలంక - స్థితిని, బ్రహ్మ' న బడు, వేమా. రం
 నేనె' వ్యడన' ని లలచడు,
 మానసమున పుడమి లోని మనుజుండ' కటా!
 కానఁడు తను సకలంబును,
 మానుగ గనుగొనుట యెట్లు, మహిలో. వేమా? ౪౨
 జనుడు తెలివినా' ఁద, చంచలింపదు మది,
 దైవమును దెలిసిన తగులు బుద్ధి,
 [తివ్రు] భాను - జూచి' తిమిరంబు నిలుచునా? వి.

41 He whose form is universal, who is eternal, who himself witnesses all that passes in every heart, who exists immutably throughout the universe, and is free from all shadow of darkness—*this being* is called God.

42 No man in the world considers truly who he is, alas, he cannot know his whole nature! how shall man learn to know himself

43 If a man attain wisdom, his heart will not alter, if he know the deity, wisdom shall be joined to him, when the sun is seen how shall darkness remain?

పగలు రేయు మరచి, భావంబును మరచి,
 తాను నేన, నయెడి తలపు మరచి,
 యుండు వాని నే'ంచును' త్తను యోగి, రా. వి. ౪౪
 మంట, లోహమందు, మాకుల, శిలలందు,
 పటము, గోడల'ందు, ప్రతిమల'ందు,
 తన్ను దెలునుకొరకు తగలదా పరమా'త్మ ? వి.
 మనసు లోని వాని, మానుగా దెలిసిన,
 ను'ర్చి - జనులు వాని యోగి యంద్రు ;
 నిపు నిన్నె'రుంగ, నీవె, పో, శివుడవు. వి. ౪౬
 మాట లోని వాని, మహిమ తా దెలియక,
 మాట దెలియ లేక, మమత జిక్కి,
 మాట దెలిసినే'ని, మరి యాత్మ యోగి రా. వి.

44 The man that has attained perfection draws no distinctions between day and night, the mind and universal nature, or himself and another man *

45 Neither in earth nor metal, wood or stone, painted walls, or images, does that Great Spirit reside so as to be perceived.

46 He *alone* among the sons of men merits the title of "saint" (yogi †) who knows the deity that dwells in his heart, know thyself, and thou shalt become the deity

47 Ignorant of the greatness of Him who dwells in a word, ‡ and heedless of our words, we are snared in our lusts. He who can truly comprehend this word is the real saint

* Losing all individuality by becoming resolved into the universe is a leading doctrine in the Vedānta creed

† *Yogi*, generally translated *hermit*, or *recluse*, being derived from *yuga*, union, implies one who is united to the deity, by the particular act of meditation denominated *yogam*

‡ These and similar mystic expressions appertun to the Vedānta system of theology, from their obscurity they admit of several interpretations

వ్రేయ వ్రేయ - గాను, విత్తనమ నిపించు,
 వ్రేయ వ్రేయ, ప్రబల వృక్షమ గును,
 తెలియ తెలియ, వాడు దేవుడ' న నందగు. వి. ౪౮
 గడనగల పురుషు గనుగొని,
 యడుగులకును మడుగులి' డుదుర' తివెలు ధరలో,
 గడన విడు, పురుషు గనుగొని,
 నడ పీనుగ వచ్చెన' ంద్రు, నాతులువేమా. ౪౯
 వంటు దప్పన' పుడు వంటకము వివంబు,
 కంట జూడగానె, కంటగించు,
 కంటకమున చిన్న, కడి గండమై వచ్చు. వి. ౫౦
 వంటి వచ్చున' పుడు, వంటకమ' వృతంబు,
 కంటికి' ంపుగాను, కానుపించు,
 నొ' డల తినిన తిండి, వడి మించగను దోరు. వి. ౫౧

48. That which is cast and sown is called seed, by being sown it becomes a tree, and by the gradual acquisition of wisdom, a man becomes *part of* the deity

49. If they see a man of property, women will lay their very vests for his feet to walk on, but if they meet one who has lost his possessions, they hold him no better than a walking corpse

50 *If eaten* out of due time even food turns to poison, if we even see it with the eye we loath it, whatever you eat with disgust is fatal as *venom*.

51 In its due season food is *refreshing as* ambrosia, and appears agreeable to the eye, but if it disagrees with us, it is poison.

కలిగి ధర్మమి'వ్వ యానని వారును,
గలిగి తినకచాల, గ్రాగు వారు,
కలిమినె చట యాడ, యానక చెడుదురు. వి. ౫౨

అల్లువాని మృతికినా' త్త జాతించును?
తనయు మృతికి, యానె దల్లడిల్లు;
పుణ్య పురుషు మృతికి, భూమిలో జనులకీ,
యగము గ్రుంగిన ట్టులు,' ండు వేమ ౫౩

సకల విద్య నేర్చి చచ్చి, బ్రతుకు విద్య,
యె కటి నేరమ' నుచును ద్వి జనలు,
కటకట యడుదురు, కడ హాని యెలియరు. వి. ౫౪

52. Those who will bestow nothing in charity, who consume not their riches but pine for more, shall perish without enjoying any comfort

53. At the death of his son-in-law a man grieves in soul, at his son's death he is plunged in sorrow, but when a good man dies the whole world grieves as though on the point of perishing

54. After learning all other branches of wisdom men remain ignorant that they are to die and be reproduced alas they perish without knowing any thing of *impending* destruction.

దూర - దృష్టి యగవరు, దుడ్డిన * దనుకను,
 పారు పట్టె రుగరు, పడిన దనుక ;
 దండ - నాఘ్యుల, రయ, ధర్మ - నాఘ్యులు గారు,
 భూమి జనులు; వెర్రి బుద్ధి, వేమ. ౫౫

ముష్టి, వేప చెట్టు, మొదలుగా ప్రజలకు,
 పరగ మూలికలకు పనికి వచ్చు,
 నిర్దయా త్ర కుండు నీచుడె యదనకును,
 పనికి రాడు గదర పరిగ వేమ. ౫౬

ప్రభువు కోరియైన, చృగడలు పండులు !
 సైనికుండు' పక్క, సేన పసులు ;
 పస్థుల శ్వచయములె' లుకలు, పిల్లులు వి. ౫౭

55 They possess no foresight before evil actually touches them, until they fall, they know not that they are slipping these are subjects for punishment, not for mercy : how unwise are all the men of the earth !

56 Even the poison-nut, the bitter maigosa, and the rest are useful as drugs, but the unfeeling vile wretch is utterly unprofitable.

57 Where the king is an ape, his ministers are mere swine, where the general is a chicken, his troops are mere cattle, his elephants and horses are no better than mice and cats set in array

* ౫౬ దుడ్డిన and తొట్టిన. The word given in the text is peculiar to the western districts

తిట్టినే' ని, మొట్టు ; మొట్టితే, కొట్టును ;
 కొట్టినే' ని, యముడు కొద్ది పరుచు ;
 కోపమే' చ, చెడ్డ పాపము, నర - హత్య. వి. ౫౮
 కోపమునను ఘనత, కొంచెమై పోవును,
 కోపమునను మిగుల గోడు జెందు,
 కోపమ డచెనే' ని, కోరికల్, డేరు. వి. ౫౯
 కోపమునను, నరక - కూపము జెందును ;
 కోపమునను గుణము కొంచెమ గును ;
 కోపమునను బ్రతుకు కొంచెమై పోవును. వి. ౬౦
 రాజు మాట వలెను రసికుడా' డగ వలె ;
 నే'ంతి పనికిను' బికి, యెగర రాదు ;
 కదిసి యెగిరెనే' ని, గ్రహ - సమానము గాడె,
 దొడ్డు, కొంచెమే, ల దొరుకు, వేమ? వి. ౬౧

58. If you abuse a man he will cuff you , if you thump him, he will thrash you , and next follow murder ,* anger is the greatest of sins, it leads to manslaying

59 Through anger we suffer degradation , wrath leads to grief , repress anger, and all thy wishes shall be attained

60 By means of anger does hell become our lot through anger is every good quality diminished , by anger is life shortened

61 A man of delicacy will speak in conformity to what the king says , on no occasion will he be puffed up with pride should he exalt himself, he is pernicious as a demon, and shall gain nothing, either more or less.

* Lat If he strikes, Pluto will take possession In the end of the lats lines *Dwija-hatyā* sometimes occur.

సాధు - సజ్జనులను సంతరించిన వాడు,
 ప్రజల సంతోసంబు పరచు వాడు,
 కదసి, శాస్త్రపులను కరుణ జూచిన వాడు,
 పాదుకొన్న ముక్తి - పరుడు వేమ. ౬౨
 [పరగ] లేమి చేత, బంధువుల్ పగవారు;
 పరిగ లేమి చేత, పరము దప్పు;
 పరగ లేమి చేత, పరపతి దప్పురా వి ౬౩
 నేర్చి నడతున' న్న, నేరమి [తా] వచ్చు;
 నోర్చి నడతున, న్న, నో' ర్పు రాదు;
 కూర్చి నడతున' న్న కూడంగని' య్యదు. వి. ౬౪
 ధనము లేమి యనెడు దావానలంబును,
 తన్న జెరుచును, దరి దాపు జెరుచు,
 ధనము లేమి చూడ, చలచనే' పాపంబు. వి ౬౫

62. He who retains men of prudence and virtue in his service, and acts so as to gain the goodwill of men, and is beneficent *even* to his enemies, is the well grounded aspirant after beatitude

63 Poverty makes a man's relations his foes, by poverty we fail of attaining heaven, and through want we lose credit with the lender

64. If you say "I know how to conduct myself," this will lead to ignorance If you say "I am humble," this is no humility If you say "I can manage the matter," you will, *through pride*, fail of it.

65. When a man falls into the fierce flame of poverty he himself perishes and ruins every one near him, poverty indeed is looked upon as *absolutely* a sin !

కాపు బలిమి యున్న, కరణాసక' ది బల్లి ;

కరణము బలిమెల్ల, కాపు బలిమి ;

కాపు సంతసంబు కరణము సంతోష -

మ' రసి చూడ, లోకమ' యు, వేమ.

౬౬

కనక గ్రామమునకు కారణ - కర్తలి'

ల్లు' ండి నగుచును' భయులు' ండిరే' ని,

గండ్ - పక్షి - యుగళము' ండిన తీర్తి,

యుద్ధి గూడి, బ్రతుకుచు' ంపు, వేచు.

౬౭

చేకొనుచును తమప చెలు సాగిన' ంతలో,

చెడిన ప్రజల రక్ష సేయ లేని,

తనదు సాగుట' మి తన, తనువ' ది యేమి? వి. ౬౮

66 The strength of the farmer constitutes the power of the Carnam, and the might of the Carnam increases that of the farmer all that the Carnam enjoys originates in the farmer

67 So these two men are the doers of all that is effected in the village if both of them continue watchful, they are powerful as a two headed eagle, & inseparable, they shall prosper

68 When a man has attained *power* and dominion, if he does not succour the poor and ruined, of what profit is his influence or his existence?

* This term newly answers to our old word *reave*, or *head borough*.
He is the village accountant

† A guffin, or rook creatures alluded to in the Arabian Nights

దోవుని' చ్చ వాడు, తోడనే నెర దాత,
 దోచుకున్న - వాడు, ద్రోహి యయ్యె,
 ప్రాపు జూపు వాడు, పరిమ - పుణ్యండ్' య్యె,
 ప్రాపు జెరుమ * వాడు, పశువు వేమ. ౬౯
 కాలము తనకి' క చాలా
 కాలము గలద'ంచును' న్న, కాలమునందఁ,
 కూర్చుడు, తను దా చెలియక,
 కూలెను తొలి - బామున'ంద, గొబ్బున, వేమా. ౭౦
 కూట - వాసి యగుచు, గుణముల బెచరించి,
 నీట నీడ వలెను, నిలిచి యుండు,
 ను'దక - ఘటము బగులను' పరి జూచిన గాని,
 సూర్యుడో'కడు గాడు, చూడు, వేమ ౭౧

69 He who allows himself to be plundered is at once called a great benefactor, but those that plunder him are offenders, he who protects others is the best of men, but he who forfeits his aid is no better than a brute.

70. He who imagines he has yet a long life before him, the fool who, while living, knows not himself, when he perishes shall suddenly feel *the punishments* incurred in his previous transmigrations

71 He who becomes converted into the first of all beings, who duly weighs *the characteristic* properties, and receives light *from the deity* like the reflection of the sun in water, after *this mortal's* vessel breaks, shall be reunited to the universal deity

ప్రాకు జేసిన వర్తనల్ పదట* గలిపి,
 కొత్త వర్తన జేతురు, కోడెకాండు ;
 కిన్న *తల్లిని విడవా' డి కప్ప పెట్టి,
 యన్య కాంతల పోషించు' నట్లు, వేమ 22
 వాని, వర్తనలును, వరుసను మర్యాద,
 దప్పి, నడిచెనే' ని తగులు కీడు ;
 వదలద' పుడు దాకున' ది తప్పితే, తుది
 ముసలి ముప్పనై' న మునుగు, వేమ 23
 ఇంగలంబు తోడని' లన' ల్పు తోడను,
 పరుని యాలితోడ, పతితు తోడ,
 సరసమా' డుటె' ల్ల, చావుకు మూలంబు. వి. 24

72 Young men trample on the conduct they formerly practised, and adopt new manners. They bid their mother begone, they afflict her, and give their wealth to strange women.

73. If he depart from the rules of kith and kin, of rule and custom, he shall suffer misery, it shall not depart from him, and should he at first elude it, it will befall him in decrepit old age.

74 To sport with fire, or with a light man, with your neighbour's wife, or with a fallen wretch—all tends to death

* From

† This is the *Itagiti* metre. The translation is paraphrastic. The creed here inculcated teaches that, as every vessel contains a portion of the universe, which, after a temporary separation, is re-united to the great whole—so spirits, when released from the body, are again mingled with the deity.

మనసు నిల్పిన' ట్టి మర్జ్జుల' గు వారు,
 గరిమ మోక్షపదము గెన్న వారు ;
 చెట్టు చెట్టు, ఫలము చేకొనడా' తాను? వి. 20
 తను దా చెలుసుట, తత్వము,
 తనక' స్వలు బోధసేయ, ధరలో గలరే?
 తను దా చెలియకను' ండిసి,
 తనకె' వరుకా చెలుప లేరు, తధ్యము, వేమా. 21
 మంచి వారు లేరు, మహా మీద నెదకిన,
 కష్టుల' ందరై' న గలరు భువి
 పసిడి లేదు గాని, పదక' ంశ లేదయా | వి. 22
 మాటలూ'డ నేర్చి, మనసు గరుగజేసి,
 పరగ ప్రియము పుట్ట, పలుకకు' న్న,
 నొ' కరి చేతి సొమ్ములూ' రక వచ్చునా? వి 23

75 Those who restrain their hearts, and know the great secret, shall effectually behold the abode of bliss, shall not he who plants a tree, reap its fruit

76 To know one's self is the chief object, 'is there any other who can explain this to us? If we know not ourselves, none can teach us.

77. The good are rarely found, the wicked are as numerous as you will, as gold is more rare than dust

78 If you learn to speak acceptably, and to melt the heart of your protector, and address him so as to gain his goodwill, you will succeed, but will empty words obtain you any good?

అండములను బుట్టుచు' [లర] ప్రాణులు కొన్ని,
 బుద్ధుడిముల బుట్టు, పురుగులె' ల్ల,
 స్వేదమునను బుట్టు, జీవులు కొన్ని రా. వి. 2౯
 అన్నమ' ధికమై' నన' దియు దా జంపునా,
 యన్నమ' ంటకు న్న, నా' త్తనొ చ్చు,
 చంపనొ' ంప బుచ్చ చాలదా? వెయ్యే' ల? * వి.౩౦
 ఆశలు' డుగ గాని, పాశ - ముక్తుడు గాడు,
 ముక్తుడై' న గాని, మునియు గాడు,
 మునియునై' తె గాని, మోహులు' డుగవు. వి.
 చంప నలచు రాజు చనువ' గ్గలంబి' చ్చు;
 చెరపను' న్న పగరి చెలిమి సేయు,
 కరువను' న్న పాము నెరి దాచుకొని యుండు. వి.

79 Some animals are born from eggs, all reptiles are produced from spawn, † and some living beings originate in sweat

80 Food in excess causes death, and too great abstinence endangers life, food, then, is the origin of life and death

81 Till his lusts are quelled, no man can be freed from earthly ties until he is thus freed he is no hermit, ‡ unless thou become an ascetic, thy lusts shall not be destroyed

82 The king that wishes to slay you will cherish you liberally he shows kindness to those enemies he hopes to destroy like a snake that lies in wait will he conceal *his* designs.

* *Veyda*, literally "Why use a thousand arguments" † This word the lexicons interpret as "a bubble," but a different sense is here requisite.

‡ *Muni*, a hermit or ascetic more literally, a monk or recluse (Gt. *manachus*, one who lives alone) The root of the word *muni* is obscure but the derivative "maunam, silence, taciturnity," gives the idea

చెరుకు లోననైన చెడ్డ గుణంబు' న్ను'
 తీసి వేయకు' న్ను తినగ బాసగ -
 ద', ంతిపురము ద్రోహి యాతడె' ట్లు' ండు, రా. వి.
 తనకు లేని వాడు దైవము దూరును,
 తనకు గలిగెనే' ని, దైవమే' ల?
 తనకు దైవమునకు, తగులాటమే* శాంతి వి. ౮౪
 తనదు మనసు వెత (దర్శించి జ్యోతిష -
 మే' ంత జేసెన' నన ద' ంచి చూడ,
 తన యదృష్టమే' ల్ల దైవమునకు దెల్పు వి ౮౫
 తన్ను (దెలియు వారు దైవజ్ఞు లె' ంతయు,
 నిన్ను (దెలియరే' ని నిలువరైరి;
 మాయ (దెలియకు' న్ను| మంటి పాతై' ర' యా! వి.

83 As the corrupt parts in a sugar-cane must be removed before it can be eaten, so the traitor must be removed from a palace before others can be at ease

84 When he is in poverty he reproaches Providence when he has wealth, what does he care about the deity, patience is the proper means of uniting the soul to God

85 Let a man study astrology as much as he will, his fate is known to God alone

86 They who know themselves know the Divinity, if they know not thee, they shall never stand, if they know not the true nature of this delusive life, they shall turn to dust

* Al తగులాటమ which gives no clear meaning

† A colloquial form, for తెలియకయున్న She is also తెల్పు for తెలుసు in verses 85 and 87

దైవ - మతుల నరులు తమవంటి వారని,
 యరసి గూఢ - తత్వమ' రయ లేరు,
 ఇట్లు మాయ పడిన నె' ట్లు మర్తము దెల్పు? వి. ౮౭
 నీవు గలుగు చోటు, నెళపు దెలియు వాడు,
 పసుధ యందు త్రోవ వదలక'ందు,
 కాలు గదలనీక, గ్రక్కున జేరునో. వి. ౮౮
 నీవు నిలిచియుండ, నిఖిలంబు నిలువదు,
 నిలిచియుండునె' ండ - నీరు వలెను;
 నీవు నిశ్చయంబు, నిఖిలంబు మాయయు. వి. ౮౯
 మొదటన' తడు జ్ఞాన - ముద్రా - ంకితుడు గాక
 నా' విధమును' దెలియన' జ్ఞాడ' గుచు;
 నడుమ జ్ఞానమొ' దవ నగుబాటు గాదయా? వి.

87 When men see him who is of heavenly mind, they imagine him to be like themselves, his hidden nature being imperceptible. If thus spared in delusions, how can you learn the secret.

88 He who knows the abode where Thou dwellest, will walk in no earthly path, his foot shall not stumble, and soon shall he attain.

89 While Thou remainest *eternal*, nothing else shall abide, that which *seems to last* is *fleeting* as the *mirage*, Thou alone art real, all else is delusion.

90 He who is not originally marked with the seal of wisdom, and remains ignorant of its nature, becomes a fool. It is a jest to suppose that he will in middle life (*between birth and death*) attain to it.

వికము వనము లోన విలసిల్లి బలికిన -
 భంగి, ప్రాజ్ఞ - జనుల పలుకు గులుకు;
 కాకి కూత బోలు, కర్త - బంధుల కూత. వి ౯౦

చిక్కి యున్న వేళ సింహంబు నైనను,
 ఒక్కకుక్క సేరి, బాధ సేయు;
 బలిమి లేని వేళ, పంతుంబు నెల్లదు; వి. ౯౧

జ్ఞానులమ'ని యెంచి చపలా' శుల' గు వారు,
 తెలివి లేక, తమ్ము యెలియ లేరు,
 కిష్ట గహనమ'ందు కాడ్చి యున్నారు వి ౯౩

పాప పుణ్యములను పసి - గాపె' రంగునా?
 ధరను సరిమ యోగి యెరుగు గాక;
 లోని పొందికె గని లోహముల్ గూర్చురో? వి.

91 Sweet as the cuckoo warbling in a garden are the charming words of the wise, but the words of sinners are vile as the cawing of a crow

92 When even a lion is emaciated, even a starved dog can torment him, when we are powerless all our undertakings are vain

93 Fickle fools imagine themselves wise, void of understanding, they know not themselves, they are bewildered as in a thick forest.

94 What does a herdsman know of vice and virtue? The perfect sage alone can discriminate them. How can metals be welded unless we know their nature?

పెద్దల వచనములు ప్రేమతో జూచి, తా
 న' టుల నడవ బోవన' నవు పడదు,
 పులిని జూచి నక్క పూత బూసిన యట్లు. వి. ౯౫
 బుద్ధి - ముతునకే' ల పొసగని సఖ్యులు ?
 కార్య వాదికే' ల కడు చలంబు ? *
 కుత్సితునకునే' ల గురు - దేవతా - భక్తి ? వి. ౯౬
 వినుకరి కనుకరి గోరును,
 కనుకరి యాకాంత గూడి, గవయగ గోరుక,
 కనుగొన ప్రేమక బొరలును
 ఘనతర మోహంబు చేటు, గదరా, వేమా. † ౯౭

95. He who studies the sayings of the ancient, but fails when he tries to practise *according to them*, is like a fox that streaks itself in *empty imitation* of a tiger.

96 What has he, who is united to wisdom, to do with incongruous friendship ? What has he, who speaks to the purpose, to do with circumvention ? What has a hypocrite to do with faithfulness to a teacher or a deity ?

97 By hearing of her he desires to see her, if he sees her he wishes to possess the maiden, by seeing her he becomes agitated with love surely strong love is great misery !

* For చెప్పలం.

† This appears to be translated from a verse of Bhadrī Han
 అదర్శనే దర్శనమాత్ర లాలసాః, &c

ఎల్లి, రేపు, నేడ, 'దే' లాగు నైనను,

మనసు నిలుపు వాడు మంచి వాడు,

శివుడు భర్త కర్త ; చింతింపనే' లరా? వి ౯౮

మరువ వలె పాప-సంగతి

మరువంగా వలెను దురము మఱి విశ్వములో,

మరువ వలె పరుల నేరమి,

మరువంగా వలదు మేలు, మహిలో వేమా ౯౯

ఏమి గొంచు వచ్చెనే' మి దా గొని పోవు?

పుట్టు వేళ నరుడు గిట్టు వేళ?

ధనములె' చటికే' గు దానే' గునె' చటికి? వి.

98 He who learns to-day, to-morrow, or the next day to restrain his heart is the best of men, Siva is the lord and master, why should ye sorrow?

99. Let us forget every sinful connection, let us forget every contention and the faults of others, but never let us forget the good done to us

100 What did he bring with him into the world when he was born? and what can he carry with him when he dies? where shall he go and where will his wealth go?

కడుపు లోని రోత కడు నోటి మొంగిలి

కడుగ వశమె బ్రహ్మ కొడుకుకైన?

సత్యము'న్న కొంత జగతిపై సిద్ధించు. వి. ౧౦౧

ఆశ గోసి వేసి, యనలంబు సల్లాచ్చి,

గోచి బీగియ గట్టి, కోవమ డచి ;

యాస విడిచెనే' ని, యతడు చా యోగిరా. వి.

గుణ - విహీన జనుని, గుణమె'ంచగానే'ల ?

బుద్ధి లేని వాని పూజ యేమి ?

మంసు లేని వాని మంత్రంబులే' మయా? వి ౧౦౩

101 The demigods themselves ' were not free from the foulness of the belly and spittle in the mouth , but if thou know the truth, it shall render thee victorious

102 He who has cut off his lusts, and quenched their fire, who has bound his loins, crushed his anger, and given up every desire—this is the *only true hermit*.

103 Why argue about the worth of what is worthless? Why honour him who is devoid of sense? Of what use is a formula Ordained by a fool?

* The Hindu moralists very often waste their satire upon human infirmities, and many verses of a similar tendency have been omitted in the present volume

కూడు విడిచియు శత - కోటి పడగలె' త్తి,
 మాటి మాటిక' దియు మంట గలిపి,
 కాటికే, గు వేళ, కూటికి మోసమై,
 దాటి పోదురు జము* దరికి వేమ. ౧౦౪

గీమ - విడిచిపెట్టి, గిక్కురుమ' నకుండ,
 జీవు విడుచు వేళ శివుని దలచు,
 మనసు గొల్పుకయును మాయచే బొరలెడు,
 పాప - జనులకె' చటి పరము వేమ? ౧౦౫

104 Those *misers* who strave themselves and place a *dragon's* crest as a *guard* over their treasures ‡ and bury them in the earth, after *they die* and are burnt shall fall into the hand of Pluto.

105 He who does not resolve to quit his mortal dwelling without a inurmur, and to think on the deity when life is departing, how should he who at *that time* is agitated with uncertainty attain to heaven ?

* జముడు యముడు

† Derive from గృహం a house

‡ The idea that hidden treasures were guarded by dragon occurs in several Latin authors, in particular Phaedrus (Book iv., fable 19) It is also alluded to in the *Vicramarka*, a Telugu poem, written by Zaccaya, in eight books this is a work of considerable merits, and particularly useful to a beginner in the language

తనకు జేయు మేలు తా చెలియగ నేర్పు,
 నె' లమి తోడ కుక్కయెరుక భువిని;
 తనకు జేయు మేలు, తా చెలియగ లేకు,
 మనుజుడె'ంత ఖలుషు! మహిని వేమ! ౧౦౬

హీన నరుల తోడని,'ంతుల తోడను,
 పడుచు వాండ్ర తోడ, ప్రభువు తోడ,
 ప్రజ్ఞ జనుల తోడ, బ్రహ్మశ్ను - జనులతో,
 వైపు దెలిసి పలుక వలయు వేమ. ౧౦౭

అధిక జనుల తోడ నాప్తుల తోడను,
 పరువు గురుతె'రింగి పలుకకు'న్న,
 వ'చ్చు చెడ్డతనము, హెచ్చుగా గాఢీర్య -
 హాని జెందు తనకున'పుడు, వేమ. ౧౦౮

106 A dog instinctively recognizes the kindness shown to it, how base is the man who feels not the good that is done to him.

107. When you talk with the base or with women, with youths or with a ruler, with the wise or with a sacrilegious wretch, be on your guard and speak discreetly

108 Whether you speak with the great or with your companions respect and consideration are equally necessary, or evil will befall you, and you will lose your respectability

అరుదుగాన' డిగిన యతడ' క్తి గాబోడు,
 తరుచుగాన' సగక, దాత గాడు,
 దాతక' క్తిక'ంత తారతమ్యము గల్గు వి. ౧౦౯
 తల్లి దంప్తుల'ందు దారిద్ర్యయుతుల'ందు,
 నమిన సరుపేద నరుల యందు,
 ప్రభువుల'ందు జూడ, భయ భక్తుల' మున,
 ని' హము పరిము గల్గునె' సగ వేమ. ౧౧౦
 "ముట్టు ముట్ట'"నుచును "ముట్టరాద"ందురు,
 ముట్టుకు దరి యేమి? మూల మే'మి?
 నవ - చిలముల మురక, చరులక'ందరికును,
 పుట్టగానె పుట్టు ముట్టు వేమ. ౧౧౧

109 Occasional requests do not make a man a begger, and he is no benefactor who does not often relieve. There are degrees of more and less between various askers and givers

110 Our parents, those who are in poverty, the humble dependant who relies on us, and the ruler are to be treated with fear and reverence this shall gain for us this world and the next

111 "Thou art defiled and unclean, touch me not," they cry what limits are there to defilement? what is its source? * all human bodies are equally unclean defilement is born with ourselves in the body

* That is Where is the line to be drawn as to what is and what is not defilement

పరగ తానా' సగక పరులు చెప్పిన దై' న,
 ని' వ్యజాలక' విధినె' సగు వాడు,
 పొట్టు చినెడి లండి బువ్వలు బెట్టెనా. వి. ౧౧౨
 అండ్ దెప్పిన నరుడ' తి ధార్తి కుని యిట్లు,
 జేర వలయు, బ్రతుక జేయున' తడు,
 ఆపిభషణునకున' తి గారివంబున,
 భూతలమున రాము రీతి, వేమ. వి ౧౧౩
 సకల విద్యజూచి, సంతోష పడవచ్చు,
 చెయ్యి నాచి, కాసుని' య్యలేకు,
 చెలగి యొరులకై' త చెప్ప వచ్చును గాని,
 తాను జేయు లేడు, ధరను, వేమ. వి. ౧౧౪

112 He will bestow nothing on others, though advised to do so, he cannot give, and is inexorable. Will the covetous wretch, who himself lives on bran, give food to others?

113 When a ruined destitute enters the house of a benevolent man, he will be relieved and made to live such was the conduct of Rama to Vibhishana

114. It is easy to feel pleasure in the conversation of the learned, but it is more hard to extend the hand and give a farthing he can easily advise others to be liberal, but cannot become so himself.

* This verse and several others that allude to the incidents in the Ramayana do not resemble the general style of Vemana, and perhaps were not composed by him

ధర్మ - సత్యములను, దప్పక చేయని,
 కర్మ - జీవి మేలు గాన లేడు,
 నిర్మల - హృదయుండు నీ* రూపమునను'ండు. వి.
 ధనము లేమి కులము తక్కువ పడివచ్చు,
 ధనము లేమి కీర్తి యదలగి పోవు;
 ధనము లేమి శుచిని దగ బుట్టని యృదు,
 ధనము లేమి ఘనత దప్ప, వేమ ౧౧౬
 ధనము - లేమి, సుతులు తప్పల యెడదురు,
 ధనము లేమి పత్ని దాకనాడు;
 ధనము లేమి' వరికి తాళికై యుండదు. వి. ౧౧౭
 చచ్చు వారలె' వరు? చావని వా రే యి?
 చచ్చి బ్రతికి యుండు, జనము లె' వరు;
 విచ్చలవిడిగా ను, వివరించి చూడ రా వి. ౧౧౮

115 The evil heart that departs from uprightness and truth shall never see any good. He that is pure of heart shall be converted into Thy form

116 By want of wealth even caste becomes degraded, all fame is blotted out by want of wealth, poverty leads to the loss of purity, and puts an end to respectability

117. When a man becomes poor, his very sons find fault with him, when he loses his fortune, his wife upbraids him, a poor man is thought utterly intolerable

118 Who are those that die? who are the immortal? who are those who participate both in death and immortality? Judge freely and perceive the truth *the body perishes, but the soul survives*

* నీరూపం substituted for నిజరూపం "own form," which is obscure

† విచ్చలవిడి appears to be derived from విచ్ఛేద to which it is equivalent

బ్రతుకు వార లె' వరు, బ్రతుకకు'ందురె' వరు,
 బ్రతికి బ్రతుకు లేని, ప్రాణు లె' వరు ?
 క్షీణిని శోధ జేసి, స్థిరముగ జూడరా వి. ౧౧౯
 పెట్టు వార లె' వరు? పెట్టుకు'ందురె' వరు ?
 పెట్టి పెట్టన'ట్టి దిట్ట లె' వరు ?
 పట్టు దప్పకు'ండ, భావించి చూడరా. వి. ౧౨౦
 పుట్టు వారలె' వరు ? పుట్టుకు'ందురె' వరు?
 పుట్టి పుట్టన'ట్టి, పురుషులె' వరు ?
 పుట్టి పుట్టని యటు, బోధించి చూడరా. వి. ౧౨౧
 కట్టు వారలె' వరు? కట్టని వారే' రి ?
 కట్టి కట్టు లేని కర్తులె' వరు ?
 గట్టిపరచి, లెస్స కనుకల్గి చూడరా. వి ౧౨౨

119 Who are those who live ? who are they who live not (*to any useful purpose*) ? which are they (*inanimate beings*) which can neither be said to live or the contrary. Inquire and examine of these.

120 Who are the liberal and the illiberal ? who is the inexorable miser that will not effectually relieve the poor ? consider and know this without erring

121 Who are the born and the unborn ? what are those that are born and those that are unborn ? * discern well that which is born and that which is not born.

122 Who are those that bind and bind not ? who are the fools who neither preserve nor preserve not have eyes and discern this

* The body and the spirit

ఇట్టి పద్య - పంచకై' వ్యము దెలిసిన,
 పెట్టి, పుట్టి, కట్టి, పుణివి బ్రతికి,
 చచ్చి, శుద్ధుడ'గుచు, సర్వజ్ఞుడై, నిల్చు
 నె'ల్ల మహిమ నీకు జెల్లు వేమ. ౧౨౩
 ముక్కు కోపములును, మోహ - లోభంబులు,
 *న' క్కజంపు క్రూరమ' ధికమ'య్యె ;
 కక్కనంబు నేత కాలుని చేతను,
 మొక్క బోదురు తుది, మొనసి వేమ. ౧౨౪
 చిత్తము గల యోగి శివుని వలెనె యుండు,
 మిథ్య - యోగి యుండు మిడత వలెను,
 నిత్యుడై'నయోగి నీవలెను' యుండురా. వి. ౧౨౫

123 He who knows the fruit † of these five verses who aids, is born, stores up, lives, and dies, shall be wise and perfect

124 Those who have anger in the nostrils, with desire and avarice in excess, shall, through prodigious cruelty and through harsh conduct, fall into the hand of Pluto and perish

125 The saint who possesses a religious heart shall shine as a god, but the hypocrite shall perish as a grasshopper, the steadfast saint will resemble Thee

† *Panchaca*, a collection of five, *ashgam*, the future result. These verses have been preserved is characteristic of the author, rather than for their intrinsic value. The mystic meaning is explained in several ways. In the book of *Proverbs* (particularly chap. xxx) we meet with several passages written in this style

* *Rash*, fury, అక్క-జం is derived from అశ్చ-శ్చం and కక్క-సం, from కర్క-శం.

ఉన్న సరికి మనజుడు' పకారి గాలేక,
 కన్న గనక నే'ల్ల గర్వములను,
 దీనులై' న వారి దిగువాయిగా జూచి,
 పరము గనక నూత బడును, వేమ. ౧౨౬
 రోగియైన వాడు రోగినే' శుంకును ;
 రోగిన' రసి చూచి రూఢి గాను,
 రోగికి' డిన వాని, రాగి బంగారాను. వి. ౧౨౭
 ఎదుటి తన బలంబునె'ంచుకో నేరక,
 దీకొని చలముననె' దిర్చెనే' ని,
 యెలుగు పంజసేవకే' ప్పడు చందమా. వి. ౧౨౮
 ఓగు బాగె' రుగని యెట్టి మూఢ - జనంబు
 లి' ల సుధీ - జనములనె'ంచుటె'ల్ల,
 మృగపు* తోడ, కుక్కమొగిన సామ్యమా. వి.

126 If a man in this life be not a doer of good, if through pride he cannot see with his eyes—if he look upon the poor man as beneath him, he shall never see heaven, but shall fall into the pit

127 The sick man feels for the sick, and verily when he views the patient, the copper he gives him shall turn to gold

128 If, ignorant of his own powers, and those of his opponent a man blusters and indulges in wrath, he is like a bear performing the torch dance, *in which he will of course be burnt*

129 A fool who knows not rights from wrong, if he passes a judgment upon wise men, is like a dog barking against a lion

* *Mrga-pa* the lord of animals, the lion

నేరని జనులకును నేర్పు నేరములె' ల్ల,
 చక్కఁ జేతుర' రయ సాధు జనము,
 లో' స్వ దుర్జనములు తప్పగ నె' ంతురు. వి. ౧౩౦
 దిక్కు లేని రోగి, దీనతఁ బాపిన;
 పురుషుడి' హము నందు పూజ్యుడ' గును;
 పరమున'ందు వాని భాగ్యమే' మ' నవచ్చు? * వి.
 పలుగు వానికే' ల పర - సమృద్ధిఁ దలంప?
 పలుగు వానికే' ల భక్తి పథము?
 పలుగు వాని కే' ల పరమా'ర్థ - తత్వంబు. వి. ౧౩౧
 తండ్రి సొమ్మునె' న, దాయాది సొమ్మె' న,
 పరుల సొమ్ములె' న, ప్రాప్త - ధనము
 దయను ఓనులకును దానమి' చ్చిన వాడె
 బహుల - పుణ్య - జనుడు; పరగ వేమ. ౧౩౩

130 The good man will correct the errors and omissions of the ignorant, while the wicked man finds fault even with what is right

131 The man who relieves the poverty of the sick and destitute shall be honored even in this life but who can tell the happiness he shall enjoy in the next world?

132. What does the miscreant care for relieving others? Can the sinner ever attain to the path of faith? What can a wicked wretch know of spiritual truth?

133. Whether his wealth be derived from the estate of his father, from a relation, or from any others—he alone can be considered virtuous who freely and affectionately bestows it on the poor.

*One manuscript adds 'చీవి' రయ, 'చీవి శివుడు వేమ,

తనదు సొమ్ము జూడ, దానమి' య్యగ వచ్చు,
 న' వని దొడ్డు గాద' డె' వరికై న,
 నదరు బెదురు లేకన' న్యుల సొమ్ముల
 దానమి' చ్చు వాడు దాత వేమ. ౧౩౪
 ధైర్య - యుతునకి' తర ధనమై' న నదులే' మి?
 దానమి' చ్చున' పుడె తనకు దక్కె,
 నె' లమి మించు పనికి నె' వరే' మి సేయదు
 ర' డుగు దప్ప తప్ప పిడుగు వేమ. ౧౩౫
 ద్రోహ బుద్ధివై' న దొంగరికమునై' న,
 సటలనై' న సాహసముననై' న,
 సంపద' ధికు చేత, సాధించి ధనమును,
 బడుగుకి' చ్చి, బాగు పడును, వేమ ౧౩౬

134 Every man may give of his own, and this is no great matter to any one, he alone can be called liberal who without hesitation takes the property of others and bestows it in gifts

135 Why should a man of resolution hesitate because the property belongs to another? By bestowing it in charity it becomes his own what can be done to him? the thunderbolt falls *innocuous* at his feet

136 Whatever riches have been accumulated either by evil devices, by theft, by fraud, or by any rash act,† whoever has hereby become rich, shall still be happy if he bestows much on the poor.

* The principle inculcated in this and the next verses is also found in the laws of Manu Vemana perhaps is not the author of these passages.

† Sahasam, impetuosity, rashness, imprudence.

ననుడ' టు పరమా' త్త గురుని 'జేరిన' పుడ,
హస్తమ'ందు మోక్షమ' పుడె చూపు,
విరివి - సంపదలను విర్ర వీగిన జీవి,
పరమె' రుగక యముని సాలు వేమ.

౧౩౭

బిడ్డలను, సతులను, పేరైన చుట్టాల
సంపదల, తనువుల, జాల నమ్మి,
సంతసిల్లుచు' డు క్షణభంగురముల' న్ని'
తెలియ లేర' దే' మి దెల్ప వేమ.

౧౩౮

ఉచితనంతుడై' నను' ద్యోగ - పరుడైన,
సాగిపారి యున్న సమయమునను,
పరులకు' పకరించి పరగ రక్షించును. * వి.

౧౩౯

137 When a man has found a superior spiritual teacher, he shall show him happiness, *as distinctly as though it were* in the palm of his hand but the creature that is puffed up with abundant wealth shall never know happiness, he shall fall into the hand of Pluto

138 They who have children, wives, and great relations, who rely much on their possessions and their *mortal* bodies, delighting in them, but all are momentarily perishable, they know it not who can teach this to them?

139 If a prudent man is in any honorable employment, let him, while he is in prosperity, do good to others and relieve his neighbours

* One MS adds వాక్పృ స్థిత చేత వసర జేమ

పట్టు వస్త్రములును, పరగ భూషణములు,
 కుదువలి' డుటలె' ల్ల కొదువఁజ్ఞు
 ల' నుభవింప కూడద' తఁజే'ంత వాడైన
 న' నుభవింప కొంత హాని వేమ.

౧౪౦

మని యుండెడు జనమె' ల్లను,
 * చని - పోయిన - వారి పుణ్య-సత్కథలె' లమిఁ,
 వినవలె, కనవలె, మనవలె
 †న, నిమిషులకునై' న ఁదెలియద' ంశ్యము వేమా.

140 It is a very base act to pawn silken vestments or jewels, no man whatever ought to use such *pledges*, if used, they are in a certain degree injured †

141. Let us listen to the histories of those who have lived of old, and attentively read the holy legends^{*} regarding those who are dead let us live accordingly the gods themselves know not what shall hereafter happen

* *Ianya catha* a legend the perusal of which is a meritorious act

† *Animish*, a god, literally, one whose eyelids do not move. The gods are represented by statues or pictures, the eyelids of which are of course fixed, and this name I imagine to originate in that circumstance

‡ Several verses of a similar tendency are here omitted, as they appear to be spurious. The present one seems to be translated from the Digest of Hindu Law, part I, chap II, section LX. See Colebrooke's Translation, vol I p 109

*పచ్చ జూచువారు, పచ్చ మెచ్చెడు వారు,
 పచ్చ మీద వాంఛ పడిన వారు,
 పచ్చ విడుచు వాని ప్రభువుగా జూతురు. వి. ౧౪౨
 ప్రస్తుతంపు వేళ పద్యంబు చదివిన,
 తప్పు గలిగి యున్ననా' ప్పి యుండు,
 వెలది సురత వేళ బిత్తలై యుండదా వి. ౧౪౩
 బంగరు బొడగన్న, భామల బొడగన్న,
 చిత్తమునను చింతి నేయడే' ని
 వాడె పరమ - యోగి నిర్ణంప జగమ' ందు. వి.

142 Those who enjoy wealth, those who laud it, and those who long for it, look upon him as a superior who abstains from it

143 If the song suit the occasion, however incorrect, it is acceptable † *Where love exists, ornament is superfluous.*

144 He who can look upon gold and upon the charms of women with equal indifference, shall be praised as the most perfect of men

* The word pucca, literally yellow, is said to be sometimes used for gold, but the present verse is the only instance in which I have met with it. Compare verse 148

† This verse appears to be translated from the following, by Pandita Ruyalu —

అవసర పరితాప జీ
 సుఖంబుల హితాని వహింపరమోదం
 గతిమయ్యువతీనాం
 భూషాహానిశ్చ భూషణంభవతి.

In the third line, బిత్తిలి *naked* is often written బిత్తిరి which signifies *blooming*. The former word is nearly peculiar to the western districts.

పతి యొప్పిన సతియొప్పును,
 పతి సతులొ' కట్టై' న పరమ - పావనమ' ందుక,
 సతి పతి న్యాయమె మోక్షం
 బ' తులిత పరమా'త్మయై' కృమ' గురా! వేమా. ౧౪౫
 ఆకాశంబున వాయువు,
 మాకున దావాగ్నియ' టుల, మానసమ' ందుక,
 యేకా, కారుడు, జగమున,
 జ్యోక్తై' తను చదానె వెల్లు, సుమ్మర, వేమా. ౧౪౬
 కండ - కావరమున కానరు మ' ందుక,
 తను మదమున చగనమ, తత్త్వ' మిట్లు,
 భోగ - వాంఛ చేత, పుణ్యంబు గానడు వి. ౧౪౭

145 If the wife delights in what pleases her husband, and if the married pair are united as one, this leads to perfect purity. The duties of man and wife *lead to deliverance from sin*, this shall form a means whereby they shall be united to the great spirit, *that is of incomparable perfection* *.

146 *Imperceptible* as air in the sky, and fire in wood, does the first of beings freely pervade the world, and shine independent of others |

147. By reason of the stoutness of his body he trusts that he shall never see death, through fatness of flesh he fails of seeing the truth, by attachment to pleasure he can see no holiness

* The great obscurity of this verse requires a paraphrastic translation

† This principle has been exhibited in many forms in the present author

Deusest, quodeunque videt, quocunque movet is

తెలుపు మాపు చేసి, దిట్ట - తనంబున,
 తెలుపు భస్మముగను తేట - పరచు
 విధముకన్న పరుస వేదియు లేకరా! వి. ౧౪౮
 మండ్లగీకొ'కను, కొండీను చెలికాడు,
 బాడ రాజునను బడుచు మంత్రి,
 కొండముచ్చనకును కోతీయుమిదాను. వి. ౧౪౯
 పుట్టు దుఃఖమునను, పొరిలు దుఃఖమునను,
 గొట్టు దుఃఖమునను, క్రేడ జనును,
 నునుజ - దుఃఖము ఎలె మరె లేకు దుఃఖంబు వి.
 పెట్టిన'ంత ఫలము పెక్కండ్రకు, పహతి
 జేయకు'న్న దాను జెయపకు'న్న,
 పెండ్లి నేయున'ట్టి పెద్ద ఫలంబురా. వి. ౧౫౦

148 If you kill quicksilver* and burn it thoroughly, and purify it, there is no better mode of discovering the philosopher's stone

149 The talebearer is the associate of the villain, a stripling is a fit minister for an inflexible king, and the monkey is the only companion for the baboon

150 He is born in sorrow and lives in sorrow, he dies in sorrow and goes down to the grave surely there is no grief greater than that suffered by man

151 To refrain from grieving others is as meritorious as sustaining the poor and to keep from injuring men is as good a deed as marriage

* *Lilupu* literally is whiteness, compare verse 142 several more verses on similar subjects are here omitted For 'తేట we might better read దిట్టపరచి to rectify

మేక చంకఁబెట్టి మెలగుచు, మందలో,
 భ్రమసి తిరుగు గొల్ల పగిది గాక,
 దైవమే'రుగక పెర దైవతముల దల్పు. వి. ౧౫౨
 వెర్రి బట్టు వాని వినయంబుల' ధికంబు,
 చెడ్డ ముండ మనుగు చెలగి పెట్టు,
 చెడిన *కొడుకు మిగుల చేయునా' చారంబు వి.
 పర - ధనములకు చెయి పట్టెను మిక్కిలి,
 సత్యమి'త లేక జారుడ'య్యె,
 ద్విజుడ' నుకొను దాను తేజమి'తము లేక. వి.
 ఇమ్ము దప్ప వేళ నె' మైల' న్నియు దప్పి,
 కాల మొక్క ఁతి గడుసె వలయు,
 విజయుడ'నుగు చప్పి విరటుని గొలువడా. వి. ౧౫౪

152 Those who roam to other lands in pilgrimage to find the God that dwells within them are like a shepherd who searches in his flock for the sheep he has under his arm

153 Who behaves himself more cautiously than a madman? who assumes more modest airs than a poor widow? and who is so strict in religious rites as the worthless?

154 He constantly stretches out his hand to seize his neighbour's wealth, and devoid of all truth he becomes a roving debauchee. So entirely worthless he still calls himself twiceborn!

155 If you have missed your opportunity, it is best to lay aside all pretences, and pass your time privately. Did not Arjuna, when unsuccessful, enter into the service of Virata? †

* ఆ చేడ

† An allusion to a in the Mahabharata

మెలతన' డవిను'ంచి, మృగము వెంటనె పోవు

రామ - చంద్రుకన్న రసికు డే' డి?

చేటు కాలమునకు చెడు బుద్ధి పుట్టును. వి. ౧౫౬

లంక భోవు నాడు లంకా'ధి - పతి రాజ్య

మ'ంత కీశ - నేనలా'క్రమించె,

'చేటు కాలమై'న చెరసన'ల్పుడుఁ జాలు. వి. ౧౫౭

రామ - విభుడు పుట్టి - రఘు - కులంబ' లరించె;

కురు - విభుండు పుట్టి కులము జెరిచె,

యెవరి మంచి చెడ్డ లె'ంచి, చూచిన తేట. వి.

156 Rama left his spouse at home, and went to seek the antelope *sent to delude him* ' Yet where is there one of sounder judgment than Rama ' in the time of misfortune a man is subject to such temptations '

157. On the day when Lanca fell, the kingdom was plundered by an army of apes ' When one is in ill luck, the weakest foe is sufficient to destroy us '

158 The race of Raghu was prosperous in consequence of the birth of Rama therein, while the birth of Duryodhana ruined his entire tribe The causes of all good and evil in a family are easily perceived.

పుర హరునకు నేత పురువు * తానేసిన,
 సీరము గల్గు జ్ఞాన జీవమ'య్యె,
 నేత కేమి వచ్చె నిజ - భక్తి హేతువు. వి. ౧౫౯

శుభ్ర - దృష్టి చెలిసి, శుక్ర న'ంతటి వాడు,
 పట్ట లేక మనసు పార విడిచి,
 కన్నబోయి పిదప కాకి చందంబు య్యె. వి. ౧౬౦

పంచా - క్షరి బీజంబుల
 న'ంచితముగ నె' రుగునా' తడ' ఖలజ్ఞుడై,
 వంచనమె రుగక కువలయ
 సంచారము సేయున' తడు శంభుడు వేమా. ౧౬౧

159 The spider that wove its web over Siva to conceal him when he fled was rewarded with superior instinct yet of what avail was its worthless weaving? Faith will render any work acceptable.

160 Even so clear-sighted a sage as Sucrachari, by failing to restrain his curiosity, lost an eye, and was reduced to the condition of a crow †

161 He who truly knows the name that contains five syllables ‡ shall become all wise, he shall never know dishonor, and, while walking in this earth, shall be changed into the deity

*For పురుగు In many Telugu words g is commutable into v. So పొదిగి, పొదివి, పగలు, పవలు, తీగ, తీవ, అగుట, అవుట, &c.

† The legends here referred to occur in the Bhagavata and the Ramayana. From its particular action when looking at any object, the crow is imagined by the Hindus to have but one eye.

‡ This is the name *Namasraya*, one of the most sacred titles of the Supreme Being

శూద్రుల'ందు బట్టి, శూద్రుల దూషించి,
 ద్విజులమ' నెడు పేరు నిజము చేసి,
 మనసు నిల్పకు'న్న మరి శూద్రుడ' ధముండు వి.

నొసలు బత్తుడ' యెస్స, నోరు తోడేల' య్యె,
 మనసు భూతము వలె మలయగాను,
 “శివుని గనియెన” న్న సిగ్గె' ట్లు గాద' కో! వి. ౧౬౩

మాదిగె చెయ్యిపులను మనసులో బెట్టుక,
 మాదిగెలను దెగడు మాదిగె' పుడు
 మంచి గుణము లేక మరి ద్విజుడెట్లగు? వి ౧౬౪

162 They who are born Sudras, and yet revile Sudras, who hold themselves twice born, and rely on that title, still, if unable to restrain their hearts, are the lowest of Sudras.

163. His forehead † is that of a worshipper, his mouth that of a wolf, and his heart that of a roaming demon is he so shameless as to say he has learnt of the divinity?

164 If a man still has in his heart the principles of a Pariar, and yet scorns Pariars, how should he become twiceborn while devoid of every good quality?

* Every son of a Bramin is considered a Sudra until the ceremony of upanyanam is performed, whereby children are introduced into the caste.

† Alluding to the sectarial mark worn on the forehead

కల్లలా' శు కంటె కష్టంబు మరియును,
 కష్టమె' పుడునో' లి గలిగి యుండు
 ద్విజుడన' నుట చూడ దిమృతనమ' ది. వి. ౧౬౫
 విప్ర వరులమ' నుచు, వేదంబు జకువుచు,
 ప్రాకృతమెలను జూచి పరిహసించు,
 ధరణి - సురలకన్న దాసరి మతమె' చ్చు, వి. ౧౬౬
 వేషమొ' నర గట్టి వెలయ శూద్రత్వాబు
 తనకు లేద' నుకొను ధరణి ద్విజుడు *
 అదిది గిట్టు వేళన' డగు ద్విజత్వంబు వి. ౧౬౭

165 There is no sin greater than that of falsehood - this is an abomination perpetually † in the mouth what vagabonds are several who call themselves twice-born !

166 The lords of the earth ‡ say, " We are pure, we are learned in the scriptures , " they scorn all who are in their natural state. Truly the poorest palmer is better than such boasters.

167. The Brahmin, when he has assumed a particular garb, imagines he is no Sudra is it not strange that his brahminhood perishes when he dies ?

* This elision is here unnecessary See the Grammar of Ninnaya Bhatt Section 5A

† ఓలి *oli* or ఓగి *ogi* these two words are mere expletives to fill the metre , they are sometimes explained *duly, always*

‡ That is, Brahmins who have this title

సోమ యాజన' నుచు సొంపుతో వేపంబు,
గట్టి మాంసమె' ల్ల యెల్ల తినును,
ద్విజుడనే' న' నగన' ధికమే'మి తనవల్ల. వి. ౧౬౮

అంతరా - త్త గనక స' ల్ప - బుద్ధుల తోడ,
మెలగెడు ద్విజులె' ల్ల మెదిన' యదు,
యముని నరకములకున' రుగంగని' ది నాక్షి వి.

కల్ల' టికెకుభూతి గట్టిగా పెట్టిన
స' ందులోని కంపుల' డగన' ట్లు,
మెడను త్రాడు వ్రేసి మెరుపుతో ద్విజుడొ' నె? వి.

168 You call yourself a Somayajin and wear a particular dress why? because you have roasted and eaten flesh! what are you the better for calling yourself a Bramin?

169 Those who imagine themselves twice-born so walk as proves them unable, through their light minds, to see the hidden spirit. This is a witness that they are going to the realm of Pluto

170 Will the application of white ashes † do away the smell of a winepot? Will a cord cast over your neck make you twice born

* One who has performed the *yagnya* sacrifice is thus styled, at that ceremony a goat is roasted, and every Bramin who assists in the rite is obliged to eat of the flesh

† Alluding to the white ashes (called vibhuti) with which Bramins and others paint their bodies. The cord here mentioned is the braminal thread

బిందు రక్తములను, బెరసి న దేహంబు,
 చందమె' రుగక ద్విజ - శబ్దమి' డుక,
 నడచినను విడుచునొ నరకంబు మృత్యువు. వి. ౧౭౧
 భూతి దేహమ'ందు బూసి తేనా యనా?
 నిష్ఠ శివుని యందు నిలువ వలయు,
 గాక భస్మమ'ందు గాడిదె పొల్లదా? వి. ౧౭౨
 ఆకులె'ల్ల 'దిన్ని మేక - పోతులకె'ల్ల,
 గాక పోయెన'య్యె కాయ - సిద్ధి,
 లోకులె'ల్ల వెర్రిపోకిళ్ల బోదురు. వి. ౧౭౩
 బోడి - తలలు, జడలు, బూడిదె పూతిలా,
 భాషణ' సనములు, వేషములను,
 యోగి గాడు, లోన బాగు గాకు'ండెనా. వి.

171 If he forget the nature of his body which is composed of *flesh and blood*, and pride himself on the title of "twice-born," will death and hell hereby lose their power over him?

172 What are you the better for smearing your body with *sacred* ashes? your thoughts should be set on God alone, otherwise an ass can wallow in dirt as well as you!

173 Even a goat can attain to such "corporeal perfection" * as consists in living on leaves how apt men are to fall into foolish whims!

174 Bald heads! matted locks! daubing with ashes, harangues, postures, and a religious garb! No man is a saint who is not pure within

* The technical term for the state to which those hope to attain who live in forests as hermits

వేష భాషలె' రిగి కాషాయ - వస్త్రముల్,
 బోడి - నెత్తి గల్గి బొరయుచు' ండు;
 తలలు బోడులై' న, తలపులు బోడులా? వి. ౧౭౫
 కాలు నేయి వంచి, గాలి నిండగ జేడ్చి,
 నేల వ్రాలి కొన్ని, నిలిచి కొన్ని,
 యాసన ముఖ విద్యల, భ్యాస విద్యలు వి. ౧౭౬
 కావి - పంచె గట్టి, కడు యోగి వలెను' ండి,
 వెలికి గోర్కులె' ల్ల విడిచి పెట్టి,
 తొడరి తిరుగు వాడు, దొంగ సన్యాస యా. వి.
 కలి - యుగమున బుట్టి, కడతేరిగా లేక,
 యొడలు బడల జేసి యుగ్ర తపము,
 తమరు చేసి యెమి, తత్త్వంబు గన లేరు. వి ౧౭౮

175 *Sanyasis* acquaint themselves with particular words and vests, they wear a brick-red garb and shaven pates, on these they pride themselves, their heads look very pure, but are their hearts so?

176 You bend your legs and arms according to rule, and fill your bodies with air, holding your breath, sometimes crawling and again standing The religious postures are mere tricks that are learnt

177 He who assumes a tinted cloak and imitates great hermits, laying aside every external wish, he who pretends to walk this is the hypocritical *Sanyasi*!

178. The sons of this iron age* are unable to attain to heaven, they vex their bodies with austere penance! why? they are ignorant of the truth

ఇల్లునా'లు విడిచి యినుప కచ్చుల గట్టి,
 వంటకంబు నీరు వాంఛలు' డిగి,
 వంటిను'న్న యంత వచ్చునా తత్వంబు? వి. ౧౭౯
 జీవ - లింగ పూజ సేసిన వారికి,
 శిలల రూపము'ందు చింత యేల?
 చెలగి మధువు గ్రోలి* చేదు రుచించునా? వి.
 శివుడు గలడ'టంచు శిలలకు మ్రొక్కెట్టి,
 వెరి జీవులార వెతల విడుడి;
 జీవుల'ందె కాక శిలల నేము'న్నది? వి. ౧౮౦
 రాతి ప్రతిమ దెచ్చి రాజసంబున నుంచి,
 పూజ సేయు నరుడు బుద్ధి మాలి,
 భావము'ందు పరము భావించ నేరడో! వి ౧౮౧

179 If he leaves his house and his wife, binds his loins with iron, and gives up all inclinations for meal and drink, if he chooses to live in solitude, will this gain him heaven?

180 How should those who adore the living principle † still honor images made of stone? who that has tasted honey will again taste poison

181 O ye senseless creatures, who bow down to stones imagining that the deity exists therein! cease from these ideas - it may be in living beings, but what is there in a stone?

182 A man makes a stone image, and sets it up in dignity, and worships it! he is devoid of sense. He cannot comprehend the deity that dwells within him!

* Al చెలగి చెక్కెరతిని.

† *Ingam* Literally, a feature, characteristic or discriminative mark such as that of gender. Metaphorically a *principle* of nature or belief

జంగమా' ఖ్య, భక్తి సంగి, వేరే లేదు ;
 సగుణ - భావమి' దియు, శాస్త్ర - విధియు,
 నిర్గుణంబు వీడు, నెరవే' ది యెరుగడు. వి. ౧౮౩

ఎంబెరు మతిమ'ందు నే' సగి మాంసముదిని,
 మారు పేర్లు పెట్టి, మధువు ద్రావి,
 వావి వరుస యెప్పి వలికి చాలా' దును. వి. ౧౮౪

జాతి మతము విడిచి, చని, యోగిగా మేలు,
 జాతి శోనె యున్న నీతులే' ల?
 మతము బట్టి జాతి మానకు' ఁటకొరత ? వి. ౧౮౫

183 The term "Zangam" is a mere denomination : faith forms the tie (*between him and the deity*)—no more. It is a qualified state of being this is the tenet ordained for our belief This man has erred he knows not the inscrutable *

184 Those who embrace the Embari † sect eat flesh, change their names and drink wine they transgress the lines of consanguinity and become the portion of the grave.

185 It is good to forsake tribe and caste and become a hermit what is the good of instruction so long as you retain your caste ? It is base, after embracing a creed, to hesitate about giving up caste.

* This and a few other verses are allowed a place in the present volume, as specimens of the mystic theories inculcated by this writer, and admired by those who imagine them intelligible

† Or Satani one species of dissenters from the common faith of the Hindus

కట్టె పేరులో' డఁగట్టెచెప్పగ రాదు,
 కాన రాదు లోని కలితనంబు,
 జంగమై న పిదప జాతినే'ంచగ రాదు. వి. ౧౮౬
 వేద - విద్యల' ల్ల నేశ్యల వంటివి,
 భ్రమల బెట్టి తేటపడగని' యపు,
 గుప్త - విద్యయొకటి కుల - కారత వంటిది వి.
 వేద - శాస్త్రములను విననే' మి ఁగుడిచిరి,
 యరిది తిరిగి చత్తుర'ందరి' యెట్లు,
 బ్రహ్మ మహిమ ఁదెలిసి బ్రతుకుట నిజమయ్యా! వి.
 న్నలముల' న్ని యైన వట్టి చిక్కులె కాని,
 యాత్మ చిక్కు గానన' లవి గాదు,
 ఆత్మ చిక్కు బాపున' తడె పో ఘన - యోగి. వి.

186. As pieces of wood of *various kinds*, when formed into a ship, are no longer distinguished by their names and their interior qualities are undistinguished ; so after entering the Zangam sect, a man's *former* caste is forgotten

187 The books that are called the Vedas are like courtezans, deluding men, and wholly unintelligible , but the hidden knowledge of God, is like an honourable wife.

188 What are you the better for listening to the Vedas and Sastras ? you roam from house to house, and then die. Learn the greatness of God, and verily you shall live

189. Your religious rites, however numerous, are mere entanglements these give you no power to loose the bondage of the soul He alone is a saint who has obtained freedom

జనన - మరణములను, సాధ్య, త్రాడుచు లేదు,
సంధ్య త్రాడు లేదు, జననికె' పుడు,
తల్లి శూద్రురాలు తానె'ట్లు బాపడు. వి. ౧౯౦

'పెతర యన్నమ' నుచు, బ్రీతితో బిలిపించి,
కాకులకును బెట్టు కర్తవ్యులార!
కాకుల' యదునె' మి ఘనులకు బెట్టుడీ వి. ౧౯౧

పిండములను జేసి పెతరుల యదలపోసి,
కాకులకును బెట్టు గాడైలార,
పియ్యి దినెడు కాకి పెతర యెట్లాగయా? వి ౧౯౨

190 The daily prayers and the braminal cord are wanting both at birth and at the time of death his mother never enjoyed either of these, and if his mother be a Sudra, how can he be a Brahmin ? *

191 You call it "food for your ancestors," but you call the crows together, with all kindness, and give it to them, ye formal professors ! what is the good of charity to crows ? give rather to good men ?

192 O ye asses ! why do you make balls of food and give them to the crows in the name of your ancestors ? How can a dung-eating crow be an ancestor of yours ?

* The ceremony of upanayanam is never performed upon female children of Brahmins, who thus are, says Vemana no better than Sudras

నల్ల బోడి తలలు, తెల్లని గొంగళ్లు
 నా' డల బూడ్డె - పూత, యొంటి - రోత !
 యిట్టి వేషములును పొట్ట కొసమె సుమీ. వి.
 కంబళములు గట్టి గంతలు గజ్జెలు,
 బోడి - తలలు కావి బారయు చీర
 లా' త్త - దేవ* పూజ ల' వి నేయ నేరవు. వి. ౧౯౮
 మానసపు విరక్తి మసలకనా' త్తల్లో,
 బోడి తలల నొంపు పొల్పు మీర,
 కిడుపు కొరకు దిరుగు కప్పంపు మతి తోడ వి
 పుస్తకములు, జడలు, పులిశోలు, బెత్తెంబు,
 కక్షపాలలు, పది - లక్షలై' న,
 మోతి చేటు గాని మోక్షంబు లేదయా. వి ౧౯౯

193 Shaven heads, and a dress of white woollen, smearing with ashes, and disgusting bodies ! Truly such habiliments are used for the sake of the belly alone !

194 A rug, bell-, anclets, bald pates, and a dyed vest ! these are insufficient for the worship of God who is a spirit

195 He who walks not in self-denial in his heart, and only prides himself on the grace of a shaven head, lives for the sake of his belly, with an evil mind

196 A breviary, matted locks, a tiger skin, a staff, a reliquary, † and so forth, he merely has the trouble of carrying these about, they can never effect his salvation.

* Al అత్త - లింగ-పూజ.

† More literally, a pouch or knapsack wherein the implements used in worship are carried about "And so forth" lit for ten lacs

హృదయము పదిలంబై' తే,
 గుడిగొను సన్యాసమునకు కొమ్ములు గలవా?
 యిది యెరుగరు చదువ' య్యలు,
 మది ముక్తికినా' స్పదంబు మహిలో వేమా. ౧౯౭

ఆసనముల బన్ని, యంగంబు బిగియించి,
 యొ' డలు విరుచుకొనెను యోగమె' ల్ల,
 జెట్టి సాము కన్న చింతా' కు తక్కువ వి. ౧౯౮
 కిడుపు బోరగించి, కన్నులు ముకుళించి, *
 విర్ర బిగుసుకున్న బీద - యోగి,
 యముని బారి గొర్రె యత డే' మి నేయును? వి.

197 If thy heart be set aright, what is the good* of regular ordination as a monk. Scholars are ignorant of this, that the heart is the only basis of salvation

198 Religion that consists in contriving various postures and twisting the limbs is just one straw inferior to the exercises of the wrestler

199 The wretched ascetic pushes out his belly, winks his eyes, and strains with all his body' He is like a sheep bound for sacrifice, and no better'

* ౧౧ చీకిరించి 'blinking with the eyes' contracted, for the sake of the metre into చీకించి.

† Lit *Has a hermit horns* Horns being considered, as among the Jews, marks of power or dignity

రేచక, పూరక, కుంభక,
 సూచకముల రాజ - యోగి సుస్థిర మతియై,
 లో చూపు జూడనొ'ల్లక,
 వాచా బ్రహ్మంబు పలుక వద్దుర వేమా. ౨౦౦
 పడి పడి మ్రొక్కగ నే'టికి,
 గుడి - లోపల కరిన శిలల గుఱములు చెడునా?
 గుడి దేహమా'త్త దేవుడు,
 చెడు - రాళ్లకు వట్టి పూజ సేతురు వేమా! ౨౦౧
 పలుగు రాళ్ల చెచ్చి, ఎరగ గుడుల యెట్టి,
 చెలగి శిలల సేవ జేయనే'ల?
 శిలల సేవ జేయ, ఫలమే'మి గల్గురా? వి. ౨౦౨

200 Be not like those haughty monks who imagine that by the *gestures appointed for* respiration, inspiration, and retention of the breath, they have attained to wisdom. In the absence of inward vision boast not of mere oral divinity

201 Why bow and fall down *in worship*? will the hard stone in the temple change its nature? The true temple is the body, the soul is the god therein, empty is the worship ye pay to these worthless stone

202 Why collect *slabs of* marble, build temples with them, and delight to worship stones? What profit have you of adoring a stone?

ఉపవసములను' న్ననూ' ర - పందై పుట్టు ;
 తిససియై దరిద్రతను వహించు,
 శిలకు మ్రొక్కన' గును జీవమ' డగు బొమ్మ. వి.
 ఇహము విడిచి ఫలమాలి' ంపుగ గలవ' ని,
 వహించి బల్కు వారి మతిము కల్ల,
 ఇహము లోన బరమున' సగుట గానరో. వి. ౨౦౮
 వ్రాత మెటగాని, వరమి' డు దైవంబు,
 సేత కొలది గాని, వ్రాత గాదు,
 వ్రాతక' జడు కర్త సేతకు దా కర్త. వి. ౨౦౯
 దోసకార్యమైన, దూసరికాడై' న,
 పగతుడై' న, వేద - బాహ్యుడై' న,
 వట్టి లేని పేద వానికీ' దగుని' వి,
 ధనికునకు నొ' సంగ దగదు వేమ. ౨౧౦

203 He that fasts shall become *in his next birth* a village pig, he that embraces poverty shall become a beggar, and he that bows to a stone shall become like a lifeless image.

204 False is the creed of those who hold that it is profitable to renounce the present life cannot ye see that eternal existence commences in this life

205 The deity bestows on us that alone which is destined to us what we gain is the result not of fate but our own conduct Bramha is indeed the author of destiny, but we are the agents ourselves in all we do, and shall be rewarded or punished accordingly

206 Be he an evil doer, or a reviler, spiteful, or unlearned, * if he is destitute it is fit to bestow alms on him but what is the good of giving to those who already possess

* Or anti-scriptural

కంటి కంటిమ' నుచు, కర్తా' ధికారంబు,
 వెంట బట్టి చెడును, వెర్రి జనుడు,
 బట్ట బయిట ముక్తి బాటించి చూడరో! వి. ౨౦౭
 తాను విమలుడై' న, తన గుణమ'ంతయు,
 శివునికీ' ని గురువు, చెడుగు గురువు,
 గుడ్డి గుర్తమె' క్క, గుడి దిగ్గిన' ట్లెను. వి. ౨౦౮
 జారి - పురుషు మీద, సద్భక్తి సలుపుచు,
 పతికిని చ్చృకంబు, బడయు భంగి,
 పరము కొరికు యోగి, పాటించు దేహంబు. వి.
 తనువు లోన జీవ - తత్వమె'రుంగక,
 వేరె కలద' టంచు వెదుక నే'ల,
 భానుడు'ండ, దివ్వె బట్టి వెదుకు రీతి. వి. ౨౧౦

207. The fool says "I know, I have learned!" he slavishly follows the creed of works. He cannot see the truth when it is plainly revealed to him.

208. The teacher who has *in his own esteem* become pure, and yet has not devoted his entire heart to God, is the vilest of instructors. He is like him who should attempt to ride the ring on a blind horse.

209. Like as a woman who fixes her heart on a strange man, treats her husband with wheedling fondness; so does the devotee nourish his body—not for its own sake, but with a view to attaining the next world.

210. Ignorant that the living principle exists in your body, why do you search imagining that it is to be found elsewhere? ye are like one who, while the sun shines, should search with a lamp.

చదువుల'ందు లేదు; శాస్త్రబులను లేదు;
 వాదములను, దైవ - భేదములను,
 బయిటను 'న్న ముక్తి, బాటించ లేరయ్యా. వి. ౨౧౧
 చచ్చు వారిని గని, చాపు నిశ్చయమ'ని,
 తత్వమె'ల్లనా'త్మ దలచి తెలివి,
 నదరు, బెదరు, లేక, నడరిన ముక్తుడు. వి. ౨౧౨
 బొమ్మలా'ట వాడు, బొమ్మలనా'డించు,
 భువిని జనులు చూడ పోలుపు మీర,
 తాను మరగియుండి, దైవచూ'డించురా. వి. ౨౧౩
 పరి - యువతి రితంబు, పాటించి కోరితే;
 కోటి పూజలె'ల్ల, కొల్ల బోవు,
 సెగకు పొంత వెన్న, చెడిదె తాపము చేత. వి.

211 It is not *to be found* by study, it is not in *royal* courts, neither in disputations nor in drawing distinctions in the divinity *according to discordant* creeds ye cannot perceive the great object, though in itself evident

212. He who sees that all men must die, and, knowing death is certain, fixes his soul in meditation on the divine essence, who is free from fear and alarm, by the force of wisdom—this is the perfect man.

213 Just as a showman plays his puppets, while he lies hidden, so does the deity, while he conceals himself, admirably govern men

214 If a man meditates adultery with the wife of his neighbour, when he gazes at her, all the fruits of his former good deeds, however numerous, shall melt away, as surely as butter in the heat of fire

తప్పు చూపు గట్టి, ధరలోన దిరిగెడు,
 నేతిలే ల్ల, మిత్తి జేరు విధము,
 కడుపు నిండని'ంత, కష్టంబులే' లరా. వి. ౨౧౫
 నాక్కు శుద్ధి లేని వాడు, చండాలుండు,
 ప్రేమ శుద్ధి లేక, పెట్టుటే' ట్లు,
 నొసలు భక్తుడై' న, నోరు తోడేల' యా. వి. ౨౧౬
 పరగ బొమ్మ - గుడ్డు * బంకించి చూచిన,
 కులముల' న్ని' యందు గూడ బుట్టె
 న'ందరా' కట గలయన' న్న దమ్ములే కనా? వి.
 కూడ' దే' మి జేసె, కులమే' మి చేసెను,
 భూమి యెమి జేసె, బొందిక' ట్టె,
 నరుడు బడెడు పాట్లు, నగు బాట్లు చూడగా. వి.

215 All acts that are performed † under a false guise are but *paths* leading to death why is all this labour undergone to fill the belly?

216. He who is devoid of purity of speech is *no better than* a Pariair to what end is liberality devoid of affection? he is in his forehead a worshipper, but in his mouth a wolf ‡

217 If we carefully observe and examine the universe, we shall see that all castes equally originated therein then all are equal, surely all men are brothers?

218. What matters food, or caste, or country, so as to affect our bodies? Surely the trouble men take *about caste* is all ridiculous!

* For బ్రహ్మాండం, the mundane egg.

† The word seta, answering to *panu*, work, is used colloquially instead of the gerund form

So అట్లా చేసేపనికిమెచ్చినారు is the same as చేసినందుకు.

‡ See verse 193 and note

కొనలేరు గాని, కలి - యుగంబునను' న్న,
 మనుజుల' ందరికిని, మానమొ' కటి,
 దాష్టికుల' గు వారు, తమవలె జూడక,
 పరుల బోవనా' డుదరు ర వేమ. ౨౧౯

జాతుల' ందునె'ట్టి జాతి ముఖ్యము చూడ,
 యెరుక లేక చిరుగసే'మి గలదా,
 యెరుక గలుగు మనజుడే' జాతి గలవాడు. వి. ౨౨౦

చావు వచ్చిన'పుడు, సవ్యసించే'చే'ట్లు,
 కడకు మొదిటి కులము జెడిన యట్లు,
 పాపమొ' కటి గలదు, ఫలమే'మి లేద' యా! వి.
 ఊరులు, పల్లెలు, మానక,
 వారిక యడవిం జరుచి, వాడ' (రుద' ంచుక, *)
 పెరులు, చూరలు, మెస వెడు,
 వీరిడికె'† ట మోక్ష - పదవి? వినరా వేమా. ౨౨౨

219 They cannot perceive in this iron age that the respectability of all men *in regard of caste* is the same. The blustering fool looks upon no one as his equal, and scorns all men.

220 Consider, is any one caste superior to the rest? what is the use of living without understanding? the man of understanding may be born in any tribe whatever.

221 What is the profit of turning religious at the time of death, as if your former state were thereby altered? your sins remain unchanged and you are none the better.

222 He leaves the towns and villages, and unweariedly roams the wilds, as though this were any extraordinary merit, how shall the simpleton who feeds on roots and herbs attain to the abode of bliss?

*Al జరిచి, వాగరుడ, ంచుక. † Al వీరిడికె.

శూద్రుల' నుచు భువిని, శూద్రుల బోనాడు
 మాలకన్న చెడుగు మహిని లేడు,
 నరకమునకునే' గు నవ్వమై' న వెరుక వి. ౨౨౩
 పూజకన్న నే'ంచ, బుద్ధి నిదానంబు,
 మాటకన్న నే'ంచ మనసు దృఢము;
 కులముకన్న మిగుల గుణమే ప్రధానంబు. వి. ౨౨౪
 కులము హెచ్చు తగ్గు, కొదవలు పని లేడు,
 నాను జాతిమ య్యె, సకల కులము,
 హెచ్చు తగ్గుమాట లె'ట్లై' రుంగగ వచ్చు' వి.
 గ్రామము, భూములు, మానుక,
 ప్రేమయు దయ యింతి లేక, భీకర - మతులై,
 భామల, సుతులను, వదలుక,
 బాముల బసనే' ల, యడవి పట్టున, వేమా ౨౨౬

223 There is not a viler wretch in the earth than him who scorns other men, calling them Sudras after his death he shall fall into hell

224 Wisdom is a surer reliance than empty worship the mind is more to be depended on than mere words, and a man's virtues are of more importance than his caste

225 Disputations as to which caste is the best are all fruitless all the tribes originated in the same origin who can decide as to the superiority or inferiority of any one.

226 They desert their own town and land, and, devoid of the smallest love and affection, with repulsive manners, they leave both wives and sons, to suffer misery—and to what end is it?

మాలవానినే' ల, మహి మీద నిందింప
 నో'డల రక్త మాంసమొ'కటి గాదె ?
 వాని లోన మెలగు వాని కులంబే'ది ? వి. ౨౨౭
 మాల - వానిన' ంటి, మరి నీళ్ల మునిగేరు,
 మనుజు - కర్త * చేత మాలడ' య్యె,
 నే'ల దెలియలేరొ యీ నర - పశువులు. వి ౨౨౮
 మాదిగె యన వద్దు, మరి గుణ మొ'నన,
 మాదిగ'ని వసిష్ఠ, మగువ దేడె, †
 మాదిగె గుణము'న్న మరి ద్విజుడ' గునయా ? వి
 శిలను ప్రతిమ, జేసి' చీకటి' ంటను బెట్టి,
 మ్రొక్క పలదు, వెర్రి మూఢులార !
 యుల్లమ'ందు బ్రహ్మ యుండుట దెలియరు. వి. ౨౩౦

227. Why should we constantly revile the Paria ? are not his flesh and blood the same as our own ? and of what caste is He who pervades the Paria *as well as all other men* ?

228. Why should you plunge in water *to purify yourself* if a Paria touches you ? He became what he is in consequence of his sins in a former birth *how stupid are those who cannot comprehend this* ?

229 Call not him an outcast who possesses a good disposition Did not *the hermit* Vasishtha take a Paria wife ? how can he be called a Brahmin whose qualities are those of a Paria ?

230 O make not a stone image, to be put in a dark chamber and worshipped ! Oh ignorant creatures, know ye not that the deity dwells in the heart alone !

* Al మాలకర్త మలన.

† లేడు for లేమడు.

మాలవాడ' యినను మరియా' త్త మీదను,
 మనసు నిల్పెనే' ని మాల గాడు
 మనసు నిల్పకు' న్న, మహి మీద మాలడు. వి.
 తాత గన్న తల్లి, తమ తండ్రి గను తల్లి,
 తన్ను గన్న తల్లి, తల్లి తల్లి, *
 తల్లి శూద్రురాలు, తానె, ట్లు బాపడో. వి. ౨౩౨
 తాత జవించె క న్యకకు,
 తండ్రులు తామును కండ గోళకుల్
 మాత పరాసుకూలి, [మరి
 మక్కువ] డ్రాపది భర్తలే' పురుక్ష,
 నీతుల జెప్ప, వాండవుల
 నీమములి' ట్టివి, 2 యంచునె' న్నుచుక్ష,
 భూతలమ' చదు మిక్కిలిగ
 బూమెల జేసిరి ! వెర్రి వేమనా. ౨౩౩

231 Though a man be by birth an outcast, if he orders his heart aright he is no outcast he who cannot govern his affections is the vilest of the vile

232 If your grandfather's mother, and your father's mother, your own mother, and your mother's mother's mother, be a Sudra woman, how can you be a Bramin.

233 Their grandsire was born of an unmarried woman, their fathers and they themselves were the illegitimate children of a wife and a widow Their mother was a lover of strange men, and then her five husbands ! If you talk of their morals, such were the practices of the Pandavas. These falsehoods are the greatest in the world !†

* These are allusions to the incidents related in the Mahabharata, the third of India (to use Sir Wm Jones' expression), wherein the deeds of

†Al. తల్లి - తల్లి - తల్లి - తల్లి - తల్లి.

తనదు తల్లి లంజె, తన యాలు మాదిగె,
 శ్రీ పతికి గురువు వసిష్ఠుడ' రయ
 తపము చేత ద్విజుడు! తర్కింప కులమె'ట్లు? వి
 జాతి వేరు లేక, జన్మ - క్రమంబున,
 నెప్పుదిని నభవుని, నిల్పెనే' ని,
 యఖిల జనులకె' ల్లనా' తడు ఘనుడయా. వి. ౨౩౪

234 His mother was a prostitute, and his wife a Pariah yet Vasishtha ' was the tutor to the noble Rama by austerities he became a Bramin, but if you look to his caste, what is it like ?

235 He is the truly excellent man, and superior to all the sects, who draws no invidious distinctions between the castes by practising the rites ordained for his tribe he will fix the deity in his heart

the Pandavas are described. The *grand sire* is Vasisa, whom Yojanagundha bore to Purusara the Pandavas were born of Unti Devi and of Madri, wives to king Pandu, the "mother" is a term usually applied to these wives and Draupadi was the wife by turns of the five sons of Pandu who were Dharmaraj, Bhim, Arjun, Nakul, and Sahadev, the three first being sons of Cunti Devi and the last two the offspring of Madri. The last couplet sometimes appears thus, with a defective rhyme

జాతుల జంపు పాలికులు,
 పాండవులే' పురు సత్యుల' ఎచుదా,
 భూతలమె' ల్ల మొక్కగన,
 పుణ్యులు లేదురు బొంక వేమనా.

*Urvasi, the courtesan, was his mother, Arundhati his wife

ధర గిరులు జలధుల న్నియు,
 పరికింపగ ప్రళయమునన, భస్మా - కృతులౌ
 సురలును మునులును జనగా,
 నెర యోధులును ండ గలరె నేర్పున వేమా? ౨౩౬
 ఉర్వి వాఁకె ల్లనొ'క్కకంచము బెట్టి,
 పొత్తు గుడిపి కులము, పొలియ జేసి,
 తలను చెయ్యి బెట్టి, తిగ నన్న జెప్పురా? వి. ౨౩౭
 గట్టురాళ్ల దెచ్చి, కాళ్ల చేతుల ద్రొక్కి,
 కాసె - యిలుల చేతి, గాసి జేసె,
 మొరస - రాళ్ల కెగు, మొప్పెలనే'మందు' వి.
 తోలు - కన్నపులోన, దొడ్డ వాడు'ండగ,
 రాతి గుళ్లలోన, రాశి బోయ,
 రాళ్లు దేవుడై'న, రాసులు మింగవా? వి ౨౩౮

236 This earth, with its mountains and seas, shall in the final destruction be all consumed then shall the gods and the prophets perish, and how shall even the victorious survive?

237. Place one dish before all the men in the world and let them eat together, abolishing their castes lay thy hand on their heads, and convince them *that their present distinctions are absurd*

238 What can we think of the fools who bring mountainstones *together*, knock them about with their hands and feet, and after tormenting them with mason's chisels, bow down to the rugged blocks?

239 While he who is *alone* honourable dwells with your own fleshly bodies, † why should ye heap up *offerings* in temples made of stone How can gods made of stone feed on those heaps?

* Or, Then shall only the spotless live

† I it in the belly of the skin, that is, within the skin.

రాతి బసవని గని, రంగుగా మ్రొక్కుచు,
 గునుక * బసవని గని, గుద్దుచు'ండు;
 బసవ భక్తులె'ల్ల పాపులు తలపోయ. † వి. ౨౪౦
 మన్ను మెత్తి కరిగి, మరి దూపు గావించి,
 గుంట నిండ బూడ్చి, గురుతు నిల్చి,
 మనుజులె'ల్ల గూడి, మరి దేవుడ'ందురు. వి. ౨౪౧
 మంచి శకునముల' ని, యెంచి పెండిలి యాడ,
 వారలొ' కరు లేరు, వసుధలోన; †
 జనుల కర్తములను, శకునముల్ నిల్పునా? వి.
 గూబ యెక్కిన'ట్టి, గురము † పాడుగ బెట్టి,
 వెల్లి పోదుర'ంత వెర్రివారు
 గూబ యేమి చేసె, గురమే'మి చేయును? వి.

240 If you see a bull made of marble, you bow down ceremoniously to it, but if you see a trotting bullock you *do not scruple to* beat it, surely the worshippers of the bull are wretched sinners !

241. You apply clay *over the waxen mould*, melt it, and form a certain figure fill the hollow *with melted metal*, and set up *the statue* as a sign, then people assemble and call this a god !

242. Of all those who looked well for good omens at their marriage, has even one survived *free from the common fate of mortals* ? Not one ! men depend on their conduct alone can any omens render them stable ?

243. They leave a house desolate if an owl perches upon it : they flee as if mad what mischief has the owl done ? what fault is there in the house ?

* Al గుండుబసవ

† Al పశువులెమరియేమి

‡ Al వరసిచూడ which gives an incorrect rhyme.

See notes on II., 177 and 192.

విష - సహితులు నరులు, విష - ధరులె' న్నగ,
 వృషభ వృషణములను, విరియ గొట్ట,
 నఘము వచ్చు కడకునా' యువు కొడువ' గు. వి.

వేము' పాలు బోసి, వెయ్యే'ండ్లు పెంచిన,
 చేదు విడిచి తీసి, జెందన' లుల
 సో'గు గుణము విడిచి, యుచితజ్ఞుడ' గునె' ట్లు? వి.

వాడ వదిసె'కే' ల, వాని వర్తనములు ?
 చాడి గానికే' ల, జాడి బుద్ధి ?
 మూఢ మతులకే' ల, ముదముతో జ్ఞానంబు. వి.

నేరన'న్న వాడు, నెర జాణ మహిలోన,
 నేర్తున' న్న వాడు, వార్త - కాడు;
 యూరకు' న్న వాడె యుత్తమో త్తముడె' ందు. వి.

244. How wicked are the *cruel who venture to gild oxen* they will certainly meet with retribution

245 Though you were to nourish a margosa tree with milk for a thousand years, will it lose its bitterness and become sweet? Never will the sinner change his nature, however instructed.

246 What can the prostitute know of the feelings of consanguinity? or the talebearer, of propriety and sense? or the stupid fool, of discretion?

247. He who says, "I know nothing," is the shrewdest of all he who says, "I am learning," is a mere talker. He who holds his peace is the wisest and the best.

దూలా' లు తెంకిను'ండిన,
 వాలాయము చేటు వచ్చు, వసుమతి లోనకా,
 లోలాక్షి విడిచి పెట్టిన,
 మేలిమి గా బ్రతుక వచ్చు, మేదిని వేమా. ౨౮౮
 మానీనీ మనోజ - మందిరా' నందై ' క
 లోలుడూ' ల్లడూ' ర్ధ్వ లోక సుఖము
 మాల వాడ కుక్క, మరియ' న్న మె' రుగునా. వి.
 తొత్తు తొత్తై కాని, దొర - సాని గాబోదు
 హత్తదె' పుడు, దానికై' న గుణము,
 మిత్తికూళ్ల దొంగ, మలె' ర్గ నేచ్చునా. వి. ౨౯౦
 నాడెమై' న చెడినె, * నయమె' రిగి మెలంగు,
 విటుని కు స్తరించు, వివరమె, రుగు;
 బానిశై' న తొత్తు, పాటించ రాదయా. వి. ౨౯౧

248. He who *forms vile connections* will certainly suffer for them, forsake them and live at ease

249 He who is *devoted to sensual pleasures* shall never know the joys of the next world Can the dog reared by a Pariah have any better food ? †

250 She who is *low by nature* can never be made a lady, no good quality can ever attach to her will one who lives by stealing beggar's morsels ever get anything better ?

251 An elegant courtesan will conduct herself with civility she caresses her lover, and is prudent but who pays any attention to a vulgar slut ?

* Al ౬౦౭

† The expressions used in this and a few other verses are such as cannot with propriety be translated into English Some epigrams are wholly omitted as objectionable

పందన ధికు జేసి, బవరంబునకు బంప,
పారి - పోవు కార్య భంగమ' వును
పారు వాడు బంటు పనికి రాడె'ందును. వి. ౨౫౨

తిరుమలకును బోవ, తురక దాసరి గాడు,
కాశి బోవ, లంజె గరిత గాడు,
కుక్క సింహమ' గునె, గోదావరికి బోవ. వి. ౨౫౩

కులుకు గుబ్బ జూపి, గొబ్బున గరగించి,
చేతి కాసు లె'ల్ల, చేర దీయు
న' తను చేతి కత్తుల' మరంగ కాతలు. వి. ౨౫౪

అనుకూల్యము గల యంగన గలిగిన,
పతికి పతికి పరమ - సౌఖ్యమ' మరు,
ప్రాతికూల్యమై' న, పరిహరింప సుఖంబు. వి. ౨౫౫

252 If a coward is made a general and sent to battle, he will fly, and all will be ruined of what avail is a soldier who flees the enemy'

253 Though a Turk go to the sacred hill of *Tripiety*, he does not become a palmer, going on *pilgrimage* to Benares will not make a modest woman of a prostitute though a dog go to the *sacred stream* of the Godaveri, will it make him a lion ?

254 At the sight of her charms you are melted *with love*, and the courtesan strips you of every farthing. Surely lovely women are the darts in the hand of Cupid

255 If the wife be agreeable to her husband, this forms the sweetest happiness to the married pair. But if she be disagreeable, the only happiness is in quitting her

గొప్ప పిరుదు గన్న, *కుచ - కుంభముల గన్న
 చెప్ప రాని చోట చేప † గన్న
 ముప్పిరి - గొనున' య్య మొనసిన మోహంబు ‡ వి.
 “కాశి! కాశి!” యనుచు, కడు వేడ్కతో బోదు
 ర'ందు గలుగు దేవుడి'ందు లేడె?
 యిందున'ందు గలను, హృదయంబు లెన్నె' న వి.

256 If he sees plump limbs, a fair breast, and other charms, surely three-fold love § will enter, and quell even a hermit

257 “Benares ! Benares !” cry they, and delight to travel there yet is not same God here as there † If thy heart be right he is there and here also

* Al కొప్పచెలువుగన్న or కొప్పబిరుదుకిన్న.

† Al గోటుచెలమ, or సెలమ, i.e., the corner of the mouth, also, a pit in a rock Al చెలిమి agreeableness, affection, gratefulness చేప plumpness is perhaps the true reading

‡ Al మునికై'న మోహంబు.

§ *Mup-piri*, perhaps from ముప్పురి (from పురి a thread or strand in a cord), and *mu* for *mulu*, three It is commonly applied in the poets to strong passion so

ఉ. ముప్పిరి కొన్న వేడ్కెనెరె

మోహినిపై నెలకొన్న,

Vicramarka Charitra, v, 191.

క. నొప్పింది, పెద్ద కొపము

ముప్పురి కొన, నాగ పాశముల బంధించెడ.

మతము దారి మరచు, మధురా'ధరము జూచి,
 మగువ రూపు జూచి, మనసు మరచు,
 యోని జూచి, సర్వ యోగంబు మరచు, రా. వి.
 నీళ్ల మునుగనే'ల ? నిధుల మెట్టగనే'ల ?
 మొనసి వేల్పులకును మ్రొక్క నే'ల ?
 కపట - కల్ల షములు కడుపులోను'ండగా. వి. ౨౫౯
 కూడు చీర బాసి, గుళ్ల పంచల బడు
 స'ట్లు వ్రాసె బ్రహ్మ యతుల నుడుట,
 తోయజా - క్షి జేర, దోషంబుల'ంటునా ? వి.
 కుంటి కుక్కకే'ల, కుండేటి పరువులు ?
 పిరికి బంటు కే'ల, బిరుదు గొడుగు ?
 మసలి ముండకే'ల, ముసి ముసి నగువులు ? వి.

258. Gazing at a sweet lip he forgets the path of religion when he sees a woman's face he forgets himself * * *

259 To what end is it that you plunge in the holy waters ? Why go and touch sacred places ? Why attempt to worship the deity while your bellies are full of foul hypocrisy ?

260 To give up food and apparel, and lie about in the porches of temples, is the fate written *for their sins* in the foreheads of monks what would they be the worse for familiarity with women ?

261. Can a lame dog equal the swiftness of the hare, What has a cowardly soldier to do with *honorable* insignia and the *golden umbrella* * * *

ఎంత భూమి దిరిగి, యే పాటు బగుచు' న్ను'
 న' ంటసీ' కప్రాప్తి వెంట దిరుగు ;
 భూమి క్రొత్తయ్యె' న, భోక్తలు క్రొత్తలా? వి.
 పరగ జలకమా డి, పట్టె నామము దీర్చి,
 నీగు - కావి పంచె, నెరయ గట్టి,
 వారి - కాంత జూచి, వ్రతమె'ల్ల మరుచు రా. వి.
 మనసు నిల్చ లేని మాయ - విరక్తులు,
 మనసు పడుచు' క్క మగున మీద
 యిట్టి వ్యర్థ జన్మమీ' బ్రతుకే' టిక? వి ౨౬౪
 తొడల మెరుపు జూచి, తోరంపు కుచములు, *
 వార కొప్పు గలుగు వనిత జూచి, †
 విటుడు నీచుచు నె'ట్లు, విరహ'గ్ని జొరకను? వి.

262 Wherever you roam, whatever toils you undergo your fate is *unalterable* and still follows you though the land, you wander in be new to you, you remain the same.

263 After *religiously* bathing, and drawing the line and streak in his forehead, and trimly putting on a tinted vest should he chance to see a courtesan, he forgets all his vows !

264 Those false ascetics who are unable to stay their heart, let their thoughts dwell on a woman how unprofitable is their life ! to what end were they born ?

265 When he beholds the beauty of her form, and her flowing tresses, how can the lover abstain from loving a beautiful woman ?

* Al చొచ్చుచున్నట్లుజూచి. † Al వనిత సొగసు కిందె వంక జూచి.

కాశీ నీళ్లు మోసి, కాళ్లు మోగము వాచి,
 యోదు సుఖము లేక నే' ండి యెండి,
 చచ్చి, వెనుక ముక్తి, సాధింప గలర' కో? వి.
 దేశ దేశములను, గాసిలి, తిరుగంగ
 నా'త్తయందు ధ్యానమ' ంటుకొనునె?
 కాసులకును దిగుగ, కలుగునా మోక్షంబు? వి.
 కచ్చమీది యాస, కనకంబు పై యాస
 లేని వాడు, పుడమి లేని వాడు;
 గలిగెనే' ని, యతిడు గానంగ రాడయా. వి. ౨౬౮
 వలపు ండిరెనే' ని, వనజాక్షి యధరింబు
 ములక - పంటి గిజరు, ముష్టి రసము,
 చింత లేని వేళ, జీవ - సమానమో * వి. ౨౬౯

266 Though you hear about the sacred water of Benares and your feet and faces swell with the heat of travel, devoid of repose, how shall you after death attain heaven *by such means*!†

267 Though you roam from land to land, how can this fix religion in your heart? how can travelling about for the sake of alms gain you heaven?

268 He who has no desire of *women* or of riches, is nowhere to be found in the earth should there be such a one, his virtue would yet be unknown to men

269 When love is over, the cherry lip of the rosy girl is tasteless as the pulp of the night-shade berry, or the juice of the poison-nut When you do not care for it, it is as disgusting as the milk of the *mango leaf*.

* A] చింత - పండు రసము జీడ రసము బోలు.

† Alluding to the men who carry water drawn in the Ganges to Rameswarum, where they pour it over the idol

చదువులై' ల్ల జదివి, సర్వజ్ఞుడై యుండి, *
 బ్రహ్మ పద్యలై' ల్ల, పదట గలిపి,
 యిరుకు యోనిజూచి, పరమయోగము మాను. † వి.
 తాను నిలుచు చోట, దైవము లేద' ని,
 పామర జనుఁడు తిరుపతుల దిగిరి,
 జోము వీడి చేతి సొమ్మై' ల్ల బో - జేసి,
 చెడి గృహంబు తాను జేరు వెను. ౨౭౧
 కాశి, మధుర, కాంచీ, గయ, ప్రయాగయు, సేతు
 వా' స తోడ వీటినా' త్తజూచి,
 వాసనను చెలియడు, వట్టి వెట్టి విధంబు. వి. ౨౭౨

270 After going through all his studies, and attaining consummate wisdom, after making nothing of divinity, *the moment* he sees a *fair woman* he forgets all his sanctity

271 Fools roam to holy places imagining that the deity is not to be found where they dwell they merely exercise their limbs † and squander their money, they are ruined, and so return home †

272 Cási, Madura, Conjeveram, Gaya, Prayag, Setu, though a man visit all these holy places with an ardent mind, what benefit does he derive? this is mere drudgery †

* పద్యము ౧౧ చాల విశేషము

† ౧౧ యోనియూచి, సొమ్మ యోంబు మరుచును.

‡ I it Get rid of the cramp, or torpidity in the limbs

§ A great number of verses appear in various manuscripts exhibiting the same sentiment in various forms a few alone have been inserted in the present chapter as amply sufficient

చదువు జదువనే' ల, సన్యాసి గానే' ల,
 వన్మతముల జిక్కి చావనే' ల;
 యెని భజన జేసి, యాత్మలో చెలియుడీ. వి.
 మనము లోన బుట్టు, మరి కోర్కుల' న్నియు;
 కోర్కుల' య ముక్తి కుదుగు పడదు;
 మనము బ్రహ్మమ' నుచు, మది నే' రుంగగ లేరు వి.
 చదువుల' న్ని జదివి, చాల వివేకింఁ,
 కపటికె' న్ననే' ల, కలుగు ముక్తి?
 చాలి - గుంట కుక్క దలచిన చందము. వి. ౨౭౫
 తరుచు చదువు చదువ, తర్క వాదమె కాని,
 దివ్య- జ్ఞానమునకు తేట పడదు;
 పసిడి* కాయ పురుగు పగిదిని చెడిపోవు. వి. ౨౭౬

273 To what end is all this reading? what is the fruit of a monkish life? why perish entangled in the six *conflicting* creeds? worship Him, and know Him who dwells in your heart.

274 All our passions originate in the heart but emancipation from sin is inconsistent with these desires (can ye not see that the soul is one with the divinity?)

275 Though he have read all that can be read, and be an acute disputant, never shall the hypocrite attain to final happiness His meditations are like those of the dog on the dunghill ‡

276 Excessive study leads only to disputatious talking a man does not hereby attain divine knowledge he is *entangled therein* like a silk worm in its shell.

* This word is often erroneously spelt శిషినికాయ

† The six doctrines denominated Pishanda, Buddhist, Charvaka, Saiva, Ganesa, and Vaishnava

‡ In real misery, though apparently at ease This verse appears in several different forms

అవును వేమన్న జెప్పిన యాత్మ బుద్ధి
 లెనియ లేన ట్టి యజ్ఞాని దేబెలకును
 తలకు బాసిన మెల్లుక వలెను జూడ
 భుక్తి ముక్తులు హీనమై పోవు వేమ. ౨౭౭
 ఇట్టి సాధు - విద్య యెంత లేద' ని చూచి,
 గాధ - విద్య నేర్చి కాన లేక,
 సాధు సజ్జనముల సాంగత్యమే రుగ్గక,
 బాధ పడుదురు తుల, పరులు వేమ. ౨౭౮
 ఇదియు పరమ' ట'ంచుని' తర - చింతల విడి,
 మనసు జెదర నీక, మట్టు పెట్టి,
 కొడువ లేక నిలువ, కోర్కెలు ఫలియించు,
 మనసు లోనను' ంష మహిమ వేమ. ౨౭౯

277 Verily the foolish wretches, who are unable to comprehend the mental wisdom taught by Vemana, shall perish like a hair when separated from the head, devoid of sustenance here and perfection hereinafter

278 Those who look upon this excellent knowledge with scorn, and learn only abstruse sciences, shall not attain to it, they shall never know the society of the good and wise, but shall, as strangers to virtue, ultimately fall into misery

279. And he who holds this superexcellent, who gives up all other cares, who lets not his mind wander, but restrains it, he shall stand fast without fail, all his wishes shall be accomplished and his soul shall be full of glory.

INDEX TO INITIAL WORDS OF THE EPIGRAMS

	Book	verse		Book	verse
అంకిలేరిగి ...	౧	౧౧౯	అలయచేసిమలచి	౩	౩౪
అంగమెల్ల ...	౧	౧౯	అల్పబుద్ధి ...	౨	౮
అండదప్పిన ...	౩	౧౧౩	అల్పగుఱము ...	౧	౧౫౫
అండములను ...	౩	౭౯	అల్పదేవుడు ...	౧	౩౦
అంతకొరత ...	౧	౧౩౬	అల్పదైవవాని	౨	౧౪౮
అతరాత్త ...	౩	౧౬౯	అల్లవాని ...	౩	౫౩
అజ్ఞానమె ...	౧	౫౨	అవునువేమన్న	౩	౨౭౭
అడవితిరుగ ...	౧	౯౪	ఆకటికివొలంగు	౨	౧౯౬
అడుగదగు ...	౨	౧౯౪	ఆకలన్నవారి ...	౩	౧౮
అధికనూత్న ...	౨	౨౦౪	ఆకాశంబున ...	౩	౧౪౬
అదనెరిగి ...	౨	౧౯౫	ఆకులెల్ల ...	౩	౧౭౩
అధికజనుల ...	౩	౧౦౮	ఆడితప్పువార ...	౨	౧౨౨
అధికమైన ...	౨	౯౭	ఆడువారిగన్న ...	౧	౨౦
అధికుడైనరాజు ...	౧	౧౬౦	ఆత్మలోనశివు ...	౨	౮౮
అనగననగ ...	౧	౯౧	ఆత్మశుద్ధిలేని ...	౧	౩
అనువుగాని ...	౧	౨౧	ఆనుకూల్యము ...	౩	౨౫౫
అన్నమదము ...	౨	౧౪౫	ఆపకాలివెంట ...	౨	౧౮౦
అన్నమధికమైన	౩	౮౦	ఆపదందుజూడు	౨	౯
అన్నమరుగ ...	౩	౧౬	ఆరురుచులు ...	౧	౧౨౨
అన్నిజాడలు ...	౨	౧౩౦	ఆలిమాటలు ...	౨	౧౩౩
అప్పుడూయ ...	౨	౬౭	ఆలివంకవార ...	౨	౭౨
అరయతరుచు ...	౧	౭౦	ఆలివంచలేక ...	౨	౧౨
అరుదుగానడిగి	౩	౧౦౯	ఆలుపతిసౌఖ్యము	౨	౨౦౯
అగవంతు ...	౩	౭౦	ఆలుబిడ్డలుధన ...	౨	౫౫

	Book	verse		Book	verse
అలుమగనిమాట	౨	౧౫	ఇహమునందు ...	3	౨౭
అలురంభ ...	౨	౭౧	ఇహమువిడిచి ...	3	౨౦౪
అశకన్న ...	౨	౧౭౧	ఈక పటనాట ...	౧	౧౪౪
అశగోసి వేసి ...	3	౧౦౨	ఈతకంటె ...	౨	౨౨
అశచేతమనజ	౧	౮౦	ఉండియుండిజాన	3	౪
అశలదెగగోసి ...	౧	౧౯౮	ఉచితవంతుడైన	3	౧3౯
అశలనెడుత్రాళ్ల	౧	౧౯౯	ఉత్తమునికడుపు	౨	౨
అశులుడుగగాని	3	౮౧	ఉత్తమోత్తముండు	౧	౧౦౧
అసనములబన్ని	3	౧౯౮	ఉన్న సరికి ...	3	౧౨౬
అసపాపజాతి ...	౨	౬౦	ఉపవసము ...	3	౨౦3
ఇంగలంబుతోడ	3	౭౪	ఉప్పుకప్పురంబు	౧	౧౬
ఇంచుకంతజోన	౨	౪౮	ఉర్విజనులు ...	౧	౧౧౭
ఇంటియాలు ...	౧	౭౨	ఉర్వివారికెల్ల ...	3	౨3౭
ఇంటిలోని ...	౧	౧౪౮	ఉసురులేని ...	౧	౫౭
ఇంతిజూచెనేని	౨	౨౪	ఉరకుంటదెలియ	౧	౧౭౪
ఇంతితనదుపేరు	3	3౨	ఉరులుపల్లెలు .	3	౨౨౨
ఇంద్రియపరవశు	౧	౬౨	ఉర్ధ్వలోకమందు	౧	౮౪
ఇంద్రియముల...	౧	౯౯	ఎండివేళచీక . .	౧	౧౪౫
ఇచ్చుక ముభువి...	౨	౬3	ఎండినమానాక	౧	౧౪౬
ఇచ్చిపుచ్చుకొన్న	౨	౨౦౧	ఎంతకప్తముండు	౧	౧౪౦
ఇచ్చువానియొద్ద	౨	౭	ఎంతచదువు .	౨	౫౨
ఇచ్చేవారల ...	౧	౧3౦	ఎంతభూమిదిగ్గి	3	౨౬౨
ఇట్టికనుల ...	౧	౧౨౫	ఎంతనేపజేసి .	౨	౮౨
ఇట్టిపద్యపంచ	3	౧౨3	ఎంబెరుమత ...	3	౧౮౪
ఇట్టిసాధునిద్య...	3	౨౭౮	నక్కడినుతు లెక్కడి	౧	౧౬౫
ఇదియుపమ ...	3	౨౭౯	ఎక్కుడైనయాశ	౧	౬౯
ఇనుమువిరిగె ...	౧	౫౦	ఎట్టివానికైన .	౨	౮౬
ఇముదప్పు ...	3	౧౫౫	ఎట్టిస్త్రీలగనిన	౨	౧౪౯
ఇరుగుపొరుగు ...	3	౧౭	ఎడదెల్పవచ్చు	౨	౬౮
ఇల్లునాలు ...	3	౧౭౯	ఎదుటితనబలంబు	3	౧౨౮

	Book	verse		Book	verse
ఎద్దుకన్నదున్న	౨	౩౯	కట్టవారలెవరు	౩	౧౨౨
ఎన్నాళ్లునుదా	౧	౧౪౧	కట్టేపేరులోడ	౩	౧౮౬
ఎన్నిమతము ...	౨	౧౫౫	కడకనఖిలము	౨	౨౦౫
ఎన్నియెన్నిపూజ	౨	౧౭౮	కడకనిండ్రియము	౨	౨౦౩
ఎరిగినశివపూజ	౨	౮౯	కడగిగాలి ...	౩	౭
ఎరుకకన్న ...	౧	౧౭౨	కడగివట్టియాస	౧	౧౫౭
ఎరుకమాలువాడు	౧	౧౧	కడుపుకేల ...	౨	౯౫
ఎరుకలేని ...	౨	౧౪౦	కడుపుచిచ్చు...	౨	౯౧
ఎరుగునాని ...	౧	౨౯	కడుపునిండ	౧	౧౦౦
ఎర్రదానివాడు ...	౨	౧౪౬	కడుపుబోర ...	౩	౧౯౯
ఎలుగుతోలు ...	౨	౧౩	కడుపులోని ...	౩	౧౦౧
ఎల్లరేపునేడు ...	౩	౯౮	కడువిచిత్ర ...	౨	౮౪
ఎవ్వరిగుణము ...	౧	౧౪	కనకగ్రామ ...	౩	౬౭
ఎవ్వరెరుగకుండ ...	౨	౧౧౯	కనకమేడల ...	౨	౯౯
ఏమిగొంచువచ్చె ..	౩	౧౦౦	కనియుగాన ...	౧	౩౯
ఏరుదాటిమెట్ట ...	౧	౧౬౯	కనియుండి ...	౧	౧౭౩
ఏవంక ...	౨	౯౨	కనులుపోవుగాడు	౧	౧౩౪
ఒకటికిందనొకటి	౩	౧౫	కన్నపుత్రు ...	౨	౧౬౪
ఒకరినోరు ...	౧	౧౩౩	కన్నులండుమద	౧	౧౬౭
ఒకతోలు ...	౨	౧౬౭	కప్పురంపు ...	౧	౯౫
ఒడలుబడల ...	౨	౧౮౫	కరగకిరగ ...	౨	౧౩౯
ఒడలుబెంచు ...	౨	౧౦౧	కలిగిధర్మమివ్వ	౩	౫౭
ఒడుపొడుగు ...	౨	౧౩౧	కలిగినమనుజుండు	౨	౨౬
ఒగునోగు ...	౧	౩౧	కలిగిపెట్టలేని...	౩	౧౯
ఒగుబాగెరుగరు	౩	౧౨౯	కలిమిగలిగెనేనికాము	౨	౨౫
ఒజమాలుపాలతి	౨	౧౭	కలిమిగల్గనేమి...	౨	౨౦౭
కంటికంటిమనుచు	౩	౨౦౭	కలిమినాడునరుడు	౧	౩౮
కండకావరము ...	౩	౧౪౭	కలిమినాడుమగని	౨	౭౩
కంబళములు ...	౩	౧౯౪	కలియుగముననున్న	౩	౧
కచ్చుమిదియాస...	౩	౨౬౮	కలియుగమునబుట్టి	౩	౧౭౮

	Book	verse		Book	verse
కలుష మెల్ల ...	౧	౯౦	కుక్కలొక	౨	౧౪
కల్ప మంబుపొక	౧	౧౯౫	కుక్కయొక తంబు	౨	౧౨౩
కల్లగురుడు ...	౧	౮	కుక్కయేమియ్యెగు	౨	౩౩
కల్లటి కెసుభూతి	౩	౧౭౦	కులముగలుగు ...	౨	౧౩౩
కల్లనిజము .	౧	౧౨	కులములేని	౨	౧౪౨
కల్లలాడుకంటె	౩	౧౬౫	కులములో ..	౧	౨౭
కల్లలాడువాని ...	౨	౨౦	కులమువలన	౨	౧౯౦
కష్టలాభి ..	౧	౩౫	కులముపొచ్చు .	౩	౨౨౫
కనుపుబసికిజేసె	౧	౧౩	కులుకుగుబ్బ .	౩	౨౫౪
కస్తురి ...	౧	౧౫౨	కుటవాసి	౩	౭౧
కాంతకుంక	౨	౧౫౦	కుటికి నెడ	౧	౧౨
కాకిగూటిలోన	౧	౧౦౫	కుటికివగ లేక	౨	౧౨౯
కాగలపనులెల్ల	౨	౧౧౨	కుడ దేమిజేసె	౩	౨౧౨
కానలేడునుదురు	౧	౧౯౧	కుడుగుడిచి ...	౨	౨౧౩
కానలేరుగాని	౩	౨౧౯	కుడుచీగ ...	౩	౨౬౦
కానివానిచెత ...	౧	౩౩	కుడువిడిచియుశత	౩	౧౦౪
కానివానిలోటి	౨	౧౩౨	కులినాలిజేసి ...	౧	౬౧
కాపుబలిమియున్న	౩	౬౬	కొంకణంబు ...	౨	౬
కామిగానివాడు	౨	౨౧౧	కొండరాళ్లు ...	౨	౧౨౯
కాలముతనకిక	౩	౭౦	కొండెగాడుజావ	౨	౫౨
కాలవశముబట్టి	౧	౧౫౬	కొమ్మదినులెన ...	౨	౩౧
కాలునేయి .	౩	౧౭౬	కొవ్వబట్టు ...	౩	౭౩
కానివంచె ...	౩	౧౭౭	కొటిబట్టితెచ్చు ...	౨	౬౪
కాకికాకియనుచు	౩	౨౫౭	కొపకునుకునుత	౩	౫౯
కాకినీళ్లు ...	౩	౨౬౬	కొపకునునునరక	౩	౬౦
కాకిబోడు	౧	౪౯	గంగ పారుచుండు	౧	౩౨
కాకిమధుర ...	౩	౨౭౨	గంగిగోవుపాలు	౧	౧౦౩
కుంటికుక్క	౩	౨౬౧	గట్టురాళ్లదెచ్చి	౩	౨౩౨
కుండపగలెనేని ...	౧	౮౨	గడనగలపురుషు	౩	౪౯
కుక్కగోవుగాదు	౨	౨౧౨	గతముచేసినట్టి ...	౨	౧౨౩

	Book	verse		Book	verse
గతముజూరమంటె	౧	౧౨౩	చదువులందులేదు	౩	౨౧౧
గదగణము ...	౩	౯	చదువులందు ...	౨	౯౪
గాజుకుప్పె	౧	౭	చదువులన్ని	౩	౨౭౫
గాడెమేచు ...	౨	౬౫	చదువులెల్ల ...	౩	౨౭౦
గాడెయేమెరుంగు	౨	౧౦౨	చదువువానికన్న	౨	౧౯౨
గాలి గాలిగలసె	౧	౧౧౨	చప్పుగవరీతి ...	౨	౨౦౮
గాలిలేచిదీప	౧	౮౮	చమురుగలుగు...	౧	౪౩
గేమువిడిచి	౩	౧౦౫	చాకివాడుకోకి	౨	౩౨
గుణయుతునకు...	౨	౪౧	చావుపచ్చినపుడు	౨	౨౨౧
గుణవతియగు	౧	౭౧	చిక్కియిన్నవేళ	౩	౯౨
గుణవిహీనజనుని	౩	౧౦౩	చిత్తమనెడు	౧	౧౯౩
గురముగూడు	౨	౧౩౭	చిత్తముగల	౩	౧౨౫
గురుడనగాపరమా	౧	౧౮౦	చిత్తము	౧	౬౭
గురుడనగామొద	౧	౧౭౯	చిప్పలోనబడ్డ	౨	౧౦౬
గురువుచిల్లగింజ	౧	౧౩౮	చూచువలన	౨	౬౯
గురువుతొనెన	౩	౫	చూపువెలయ	౧	౧౭౭
గురువునకునుపుచ్చ	౨	౨౮	చెట్టుచేమ ..	౨	౧౬౫
గురువు లేకవిద్య	౧	౧౫౪	చెడినమానవుల	౧	౧౩౨
గూబయెక్కినట్టి	౩	౨౪౩	చెడవాని	౧	౬౮
గొడ్డుటావు	౨	౧౪౧	చెప్పలోని ...	౨	౧౭౫
గొప్పపీరుదు	౩	౨౫౬	చెరుకులోననైన	౨	౮౩
గ్రామముభూ	౩	౨౨౬	చెవినినిల్లుగట్టి	౩	౨
చంపదగిన	౧	౨౩	చెవులుగోరును	౧	౨౦౦
చంపదలచు	౩	౮౨	చేకొనుచును ..	౩	౬౫
చక్కదనము	౨	౧౦౮	చేటువచ్చె ...	౨	౯౦
చక్కెరగలుపుక	౨	౮౫	జంగమాభ్యుధృతి	౩	౧౮౩
చచ్చువారి తేవరు	౩	౧౧౮	జననమరణములకు	౧	౧౮౭
చచ్చువారినిగని	౩	౨౧౨	జననమరణములను	౩	౧౯౦
చచ్చెచచ్చెననుచు	౧	౧౮౬	జనుడు తెలివి	౩	౪౩
చదువుచదువ...	౩	౨౭౩	జపముబాహ్య	౧	౮౩

	Book	verse		Book	verse
జాణలై నయట్టి ...	౨	౨౩	తనమదికపట ...	౧	౨౨
జాలిమతము ...	౩	౧౮౫	తనదసాముజూడ	౩	౧౩౪
జాలివేరులేక .	౩	౨౩౫	తనుచా దెలునుట	౩	౭౬
జాతులందు నెట్టి	౩	౨౨౦	తనువలచినదా	౧	౧౧౪
జాతులందుమిగుల	౨	౧౨౮	తనువుయెవరి ..	౨	౩
జారపురుషు ...	౩	౨౦౯	తనువులా	౩	౨౧౦
జీవభావ	౧	౭౯	తనువువిడిచి	౨	౧౨౦
జీవమేడనుండు	౧	౧౨౮	తన్నుజూచి ...	౨	౧౯౯
జీవలింగపూజ ...	౩	౧౮౦	తన్ను తానెరుగడు	౨	౫౦
జీవిహాక ముందె	౧	౧౭	తన్నుదెలియు	౩	౮౬
జీవిలాననుండు	౧	౧౮౨	తప్పరుపు ...	౩	౨౧౫
జీవుఁజంపుటెల్ల	౨	౪	తప్పులెన్ను ...	౨	౧౮
జ్ఞానమెన్ను ...	౩	౩౯	తరుగుచదువు	౩	౨౭౬
జ్ఞానులమని ...	౩	౯౩	తరుణిసాగను	౨	౩౭
తండ్రికన్ను ...	౨	౧౬౨	తలనుపాగపైని	౧	౫౯
తండ్రిసామునె	౩	౧౩౩	తల్లికొడుకును	౩	౧౨
తగినకులజ్ఞుడైన	౨	౧౨౪	తల్లిదండ్రీమీద	౧	౭౪
తత్వములిరమైన	౨	౧౩౭	తల్లిదండ్రీజావ	౨	౧౬౯
తత్వమెరుగువాడు	౧	౭౬	తల్లిదండ్రులందు	౩	౧౧౦
తత్త్వహీనులుండు	౨	౧౭౨	తాతగన్నతల్లి ...	౩	౨౩౨
తనకుఁ జేయుమేలు	౩	౧౦౬	తాతజనించె ...	౩	౨౩౩
తనకుప్రాప్తిలేక	౨	౧౬౦	తానంగ ...	౧	౧౮౪
తనకులేనివాడు	౩	౮౪	తానుగుడువలేక	౧	౪౧
తగుణము ...	౧	౬౩	తానునిద్రియ...	౨	౧౭౩
తనదత్తలి ...	౩	౨౩౪	తానువిములు ...	౩	౨౦౮
తనదుదాన ...	౨	౧౨౬	తామసించి ...	౧	౨౪
తనదుస్థపతి	౨	౩౫	తాముగడన ...	౩	౨౨
తనదు భ్రాతల్లె	౨	౭౬	తాముగన్నవారు	౧	౧౦
తనదుమనసు	౩	౮౫	తాముదినక ...	౩	౨౩
తనదుదేహమందు	౨	౧౧౪	తామునిలుచుచోట	౩	౨౭౧

	Book	verse		Book	verse
తామబలిమి ...	3	౨౧	దుండగీనికొకడు	3	౧౪౯
తారకంబుజాచు	౧	౧౨3	దురదృష్టిగన	3	౫౫
తావనించుచోట	౧	౬౫	దులములను	౧	౧౨౬
తిట్టికొట్టిలేని ...	౧	౧౯౪	దులాలు పెంకి	3	౨౪౮
తిట్టేనేనిమొట్టు	3	౫౮	దేవపూజ ...	౨	౨౧౪
తిరిగితిరిగిరుదు	౧	౧౯౨	దేశ దేశములను	3	౨౬౭
తిరిపెగాడైనను	3	౨౦	దేశ వేషములను	౧	౧౪౯
తిరుమలకును ...	3	౨౫3	దేహములెప్పుగ	౧	౧౫౯
తిగ్గివానిమిగుల	౨	౫౪	దైవమతుల...	3	౮౭
తీపిలోనతీపి ...	౨	౨౯	దొంగతనము...	౧	౧౫3
తీర్చనార్పలేని	౧	౪౦	దొంగతెలివిచేత	౧	౧౯౭
తుంటువంటివాని	౨	౧౧౭	దొంగమాట...	౧	౮౭
తుమ్మచెట్ట ...	౨	౨౧౦	దొడ్డవాండ్రు ...	౨	౮౦
తెలుపుమాపుజేసి	3	౧౪౮	దొప్పునిచ్చు ...	3	౬౯
తేనెతెరల ..	౧	౯3	దోసకారి ...	3	౨౦౬
తేనెపంచదార	౨	౩౮	ద్రోహబుద్ధి ...	3	౧3౬
తొడలమెరుపు	3	౨౬౫	ధనముగూడ ...	౧	౧౨౯
తొత్తుతొత్తెకాని	3	౨౫౦	ధనములేకయున్న	౨	౨౦౦
తొత్తుతొత్తేపాందు	౨	3౪	ధనములేమికులము	3	౧౧౬
తొత్తుతొత్తిపాందు	౨	౧౦3	ధనములేమియనెడు	3	౬౫
తొత్తుకడుపు ...	3	౨3౯	ధనములేమినుతులు	3	౧౧౭
త్రాసునుపడినే	౨	౧౯౭	ధనమెచ్చినమన	౧	౧౧౨
దాచినధనము	3	౨౪	ధనమేమూలము	3	౬
దాతగాని ...	౨	౭౮	ధనవిహీనుడైన	3	౨౬
దానధర్మములను	3	3౬	ధర్మిరు ...	3	౨3౬
దానమడుగు ...	౨	౧౫౯	ధర్మకంటకుండు	3	3౧
దానములనునేయ	౧	౧౬౨	ధర్మమన్నవినరు	౨	౧౫౮
దానమొసగుకన్న	౧	౮౬	ధర్మమరసిపూని	౧	౧౬౧
దిక్కులేనిరోగి	3	౧3౧	ధర్మమునకు ...	3	33
ద్రవంబులేని...	౧	౧౬౮	ధర్మసత్యము ...	3	౧౧౫

	Book	Verse		Book	Verse
ధారి కునకు ...	౨	౧౫౩	శోభనబత్తుడయ్యె	౩	౧౬౩
ధైర్యయుతున	౩	౧౩౫	చూటిపుప్పి ...	౨	౧౪౪
నక్కవినియుము	౧	౪౬	పంకజాక్షికన్న	౨	౭౭
నరుడటుపరమా	౩	౧౩౭	పంచాక్షరవీజంబు	౩	౧౬౧
నల్లబోడితెల	౩	౧౯౩	పందనధికు ...	౩	౨౫౨
నాడెమైనచెడిపె	౩	౨౫౧	పందిపిల్లనీను...	౧	౨౮
నారయననవచ్చు	౧	౫౫	పగలు రేయు	౩	౪౪
నిక్కమైమంచి	౧	౪	పచ్చజూచువారు	౩	౧౪౨
నిజములాడువాని	౨	౬౧	పచ్చనిల్లు చేత	౨	౧౧౧
నిత్యంబుకాని...	౧	౧౬౩	పట్టినేర్పు ...	౨	౮౧
నిన్నజూచుచుండ	౧	౧౧౧	పట్టకొమ్మ ...	౨	౮౭
నిన్నజూచెనేని	౧	౫	పట్టువస్త్రము	౩	౧౪౦
నిరుపేదల ...	౨	౧౯౮	పడిపడి మొక్క	౩	౨౦౧
నీటిలోనివాత	౧	౧౯౬	పతినివిడువ ...	౨	౪౨
నీరుకారమాయె	౧	౯౭	పతియొప్పినసతి	౩	౧౪౫
నీనాడిననేనాడు	౧	౯౬	పదుగురాడు...	౨	౪౦
నీవుగలుగుచోట	౩	౮౮	పనసతొలల...	౨	౩౦
నీవునిలిచియుండ	౩	౮౯	పనితొడవులు	౧	౧౯౦
నీళ్లమీదజూడు	౨	౭౦	పప్పులేనికూడు	౨	౧౫౧
నీళ్లమీదబుగ్గ...	౧	౭౭	పరగచెట్టబట్టి	౨	౫
నీళ్లముసుగ ...	౩	౨౫౯	పరగజలకమాడి	౩	౨౬౩
నీళ్లలోనచోడ	౧	౨౫	పరగతాశోసగక	౩	౧౧౨
నీళ్లలోనమొసలి	౧	౨౬	పరగబొమ్మగుడ్డు	౩	౨౧౭
నీళ్లలోనిచేప...	౧	౫౩	పరగరాతిగుండు	౧	౧౩౫
నీళ్లుబోసికడిగి	౩	౮	పరగలేమి ...	౩	౬౩
నెయ్యిలేని ...	౨	౧౪౩	పరధనములకు	౩	౧౫౪
నేనెవ్వడనని...	౩	౪౨	పరవారీమారగు	౧	౫౧
నేరనన్నవాడు	౩	౨౪౭	పరబలంబు ...	౨	౧౬౮
నేరనిజనులకు	౩	౧౩౦	పరియవతి ...	౩	౨౧౪
నేర్పినడకు ...	౩	౬౪	పరసమిరుము...	౧	౮౧

	Book	verse		Book	verse
పరులకు పకరింప	3	౨౯	పూర్వజన్మందు	౧	౪౧
పరులదత్తమిట్లు	౨	౧౨౫	పూర్వవాసనల	౨	౧౨౧
పరులమోసపుచ్చి	౨	౧౫౬	పూసపోగులైన	౨	౫౬
పర్వతవనవాసి...	౧	౧౫౧	పెక్కుజనుల ...	౨	౧౬౧
పల్లకుమన్న నేల	౧	౨	పెట్టింతులము	3	౧౧౧
పల్గుగురాళ్ళ ...	3	౨౦౨	పెట్టిపాయ్య	౧	౯
పల్గుగువాని ...	3	౧3౨	పెట్టువారలెవరు	3	౧౨౦
పూసలవన్నె ...	౧	౧౨౯	పెత్తెయన్నను	3	౧౯౧
పొంగపచ్చడం ...	౨	౨౧	పెద్దలవచనము	3	౯౫
పొపపుణ్యము ...	౨	౯౪	పేదరిక మంత	౨	౧౫౨
పొపనునగ ...	౧	౪౫	పొంకనుగను ...	3	3
పొముకన్న లేదు	౨	౧౧౮	ప్రభువుకోతి	3	౫౭
పాలగలయనీరు	౧	౧3౧	ప్రస్తుతంపు	3	౧౪3
పాలపడిగింట ...	౨	౧౬3	ప్రాకు జేసిన	3	౭౨
పాలనీరు క్రమము	౧	౧౬౬	ప్రియములేని	౨	౪౯
పాలలోనపులుసు	౧	౧౫౨	బంగారుబొడగన్న	3	౧౪౪
పాలుపంచదార	౨	౭౪	బడమీద	౧	౧౦౪
పాలు పెరుగు ...	౨	౯3	బడుగు నెరుగ	౨	౧౧౬
పిండములనుజేసి	3	౧౯౨	బిందరక్తము ...	3	౧౭౧
పికమువసము ...	3	౯౧	బిడ్డలనునతులను	౨	౧3౫
పనినివానియింట	౧	౭౪	బుద్ధియుతునకేల	3	౯౬
పుట్టినదియు ...	3	౪౦	బూనిపూతలెన్న	౨	౧౯3
పుట్టుచుకిలుము	3	౧౫౦	బొందియెవరి ...	౧	౫౪
పుట్టుబిత్తలి ...	౧	౪౨	బొమ్మలాటవాడు	3	౨౧3
పుట్టువారలెవరు	3	౧౨౧	బోడితలలు	3	౧౭౪
పురవారునకు ...	3	౧౫౯	బ్రతుకువారలెవరు	3	౧౧౯
పురుషుడెన్ని ...	౧	౧౧౨	బ్రహ్మమునుయెరు	౧	౧౧౦
పురుషుడెరుగ ...	౨	౧౧	బ్రహ్మమున్నచోటు	౨	౧౦౪
పుస్తకములుజడ	3	౧౯౬	బ్రహ్మమేడదనుచు	౧	౧౨౨
పూజకన్న నెంచ	3	౨౨౪	భయమునుమీ	౧	౧౨౫

	Book	verse		Book	Verse
భాగ్యవంతురాలు	౨	౧౦౯	మన్నమెత్తి ...	౩	౧౦౯
భాగ్యహీనునకు	౩	౨౫	మరువవలె ...	౩	౧౦౯
భూతిదేహమందు	౩	౧౨౭	మాటదిదవచ్చు	౧	౧౦౯
భూపతికృపనమ్మి	౧	౪౪	మాటనిలుప ...	౨	౧౦౯
భూనివాదియన్న	౨	౭౫	మాటలాడవచ్చు	౧	౧౦౯
భూమిలోన ...	౧	౬౬	మాటలాడనేర్చి	౩	౧౦౯
మంచిరుచుల	౨	౩౬	మాటలాడవేరె	౧	౧౦౯
మంచివారులేరు	౩	౭౭	మాటలెల్ల ...	౧	౧౦౯
మంచికృపనము	౩	౨౪౨	మాటలోని ...	౩	౧౦౯
మంటలోహమందు	౩	౪౫	మాటవినియాలు	౨	౧౬
మంటలోహముల	౧	౮౯	మాదిగెచ్చెయువుల	౩	౧౬౪
మంటికుండ	౧	౧౭౦	మాదిగెయివద్దు	౩	౧౬౪
మందుదినబొటు	౧	౫౮	మాననపువ్విరక్తి	౩	౧౬౫
మగడుమదను	౨	౧౦	మానినీమనోజ్ఞ ...	౩	౨౪౯
మగనికాలమందు	౧	౧౨౧	మాయనుచెర ...	౧	౧౭౧
మతముదారి	౩	౨౫౫	మాలమాలగాడు	౨	౧౩౫
మత్సరంబుచుద	౩	౩౫	మాలవాదయినను	౩	౨౩౧
మది నెరిగినవాని	౧	౧౦౯	మాలవాఁజూచి	౨	౧౮౬
మధురనాట	౨	౧౧౦	మాలవానినంటి	౩	౨౨౫
మనములోన	౩	౨౭౪	మాలవానినేల...	౩	౨౨౭
మనసునందు	౧	౧౦౭	మానసపనిలోడ	౨	౫౭
మనసునిల్పులేని	౩	౨౬౪	మిరపగిరిజ ...	౧	౧౫౦
మనసునిల్పి ...	౩	౭౫	ముందరిపోటులు	౧	౭౫
మనసుఁబూని...	౧	౧౭౫	ముక్కుకోపములును	౩	౧౨౪
మనసుముక్తి ...	౧	౧౦౮	ముచ్చయ్యత్త	౨	౧౯
మనసులోనినున్న	౨	౧౧౦	ముట్టుకుట్టుచు	౩	౧౧౧
మనసులోనిముక్తి	౨	౧౭౦	మురియువాడెవండు	౧	౬
మనసులోనివాని	౩	౪౬	ముష్టివేపచెట్టు	౩	౫౬
మనియుండెడు	౩	౧౪౧	మూడువేళలందు	౨	౧౮౩
మన్నునుదినుమంటె	౧	౧౨౭	మెలతనడవి ...	౩	౧౫౬

	Book	Verse		Book	Verse
మేకచంకఁ బెట్టి	3	౧౫౨	వలపుదీరనేని ...	3	౨౬౯
మేడివండు జూడ	౧	౫౬	వల్లవైపులేక ...	3	౨౮
మొండివాని ...	౨	౭౯	వాక్కు శుద్ధిలేని	3	౨౧౬
మొగముజూచి	౨	౧౫౪	వాడకురికిటిట్లు	౨	౫౯
మొదట నతడు	3	౯౦	వాడవది నెకేల...	3	౨౪౬
మొదట నాసఁ బెట్టి	౨	౧౧౫	వానరాకడ ...	౨	౧౨3
మొదటఁ బోయి	౧	౧౨౦	వారకాంతలెల్ల	౨	౧౭౬
మొదలక్రియను	౨	౮౩	వావివర్తనలును	3	౭౩
మొదలతన ...	౨	౫౩	విటులకనులకెం	౨	౨౭
రాజవరుల ..	౧	౭3	విడువముడువ ...	౨	౪౬
రాజుమాటవలె	3	౬౧	విడువవలయు ...	౨	౬౨
రాతిప్రతిమ ...	3	౧౮౨	వినవలెనెవ్వరు	౧	౧౪౩
రాతిబసవని ...	3	౨౪౦	వినుకరికనుకరి...	3	౯౭
రామనామపరన	౨	౨౦౬	వినువివేకమనెడు	౧	౧౬౪
రామవిభుడు ..	3	౧౫౮	విప్రవరుల	3	౧౬౬
రుద్రరూపు ...	౨	౧౮౪	విశ్వమును	౨	౧౯౧
శేచక పూరక ...	3	౨౦౦	విషహితులు ...	3	౨౪౪
గోగినరసినట్టి ..	3	3౮	వెదుకవెదుక .	౧	౧౧౩
గోగియైనవాడు...	3	౧౨౭	వెరునవలె పాప	౨	౬౨
లంకబోవు...	3	౧౫౭	వెర్రిబట్టువాని	3	౧౫౩
లలితశివతత్వ...	౨	౧౮౧	వెర్రిమొద్దకేల	౨	౧౦౫
లేడులేడనిన...	3	౧౦	వెర్రివానికైన .	౧	౬౪
లేనికాలము...	౨	౪౩	వెలదిచక్కదనము	౧	౧౩౯
లోకముఁకు...	౧	౧౮౧	వెలయాలివలన	౨	౧౦౨
లోభమోహ...	3	౧౩	వెల్లివచ్చునాడు	౧	౪౭
లోభివానిజంప	౧	3౬	వేదపద్యలెల్ల ...	3	౧౮౭
వంటివచ్చునపుడు	3	౫౧	వేదశాస్త్రముల	3	౧౮౮
వంటుదప్పునపుడు	3	౫౦	వేచుననగయోగి	౧	౧
వచ్చేదని ...	౨	౧౬౬	వేముపాలుబోసి	3	౨౪౫
వరలురత్న సమితి	3	౧౪	వేరుపురుగు ...	౧	౧౫

	Book	Verse		Book	Verse
వేషభాష ...	3	౧౭౫	సజ్జనములచెలిమి	౧	౧౨౪
వేషమొనరగట్టి	3	౧౬౭	సరికిపతికినైన	౨	౨౦౨
వేయవేయగాను	3	౪౮	సతులజూది ..	౨	౧౩౨
పుతములెన్ని ...	3	౧౮౯	సత్యమమరియుండ	౧	౮౫
వ్రాతవెంటగాని	3	౨౦౫	సాధుచరిత ...	౨	౧౦౬
శత్రువులనుద్రించి	౨	౧౧౩	సాధుసజ్జనుల...	3	౬౨
కాంతమానసము	౨	౯౮	సిగ్గుపారలమని ..	౨	౪౫
కాంతమునసకల	౧	౧౧౬	సుతులచేతపుణ్య	౨	౫౧
శిలను ప్రతిమ ...	3	౨౩౦	సుతులుసతులు	౨	౪౩
శివకవులకు ...	౧	౧	నూత్నరూప .	౨	౧
శివుగుడిని ..	౨	౧౭౯	సోమయాజినను	3	౧౬౮
శివుడుగలడ .	3	౧౮౧	స్థిముగాని ..	౨	౧౫౭
శివునిమీద ...	3	౧౧	స్త్రీలమాయ ..	౨	౧౭౪
శివునియగు భవం	౧	౯౧	స్త్రీలనుభిము	౧	౬౦
శిష్యవర్గము .	౧	౧౪౭	స్త్రీలుగలుచోట	౨	౧౩౪
శుద్ధదృష్టి ...	3	౧౬౦	నూలముకను .	౧	౯౨
శూద్రులనుపొయె	౨	౯౬	స్వామభూతిలేక	౧	౧౧౫
శూద్రులందుబుటి	3	౧౬౨	హీనజాతి .	౨	౧౪౭
శూద్రులనుచు ..	3	౨౨౩	హీననరులతో ..	3	౧౦౭
శ్రీకరంబగు ...	౧	౧	హీనుడెన్నివిద్య	౨	౧౦౭
సకలకాశ్రు ...	౨	౧౮౮	హృదయమందు	౧	౧౦౨
సకలవిద్యజూది	3	౧౧౪	హృదయముపది	3	౧౯౭
సకలవిద్యనేర్చి	3	౫౪	మేమకారవిద్య	౧	౭౮
సకలాకారు ...	3	౪౧			

